

WESTERN ROMAN
LASO
CIJENA 5 DIN BROJ 209

KANJON OSAMLJENIH

LOUIS L'AMOUR

KANJON USAMLJENIH

»Laso« Nova serija 1977.

Louis L'Amour: KANJON USAMLJENIH

Naslov originala: HIGH LONESOME

(Copyright: Bantam Books)

Recenzija: Gordana Mikulić, profesorica

Prijevod: Marija Tafra

Urednik: Marcel Čukli

»Laso« — Izdavač OOUR Informativno revijalna izdanja NIŠP »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i odgovorni urednik Borivoj Jurković — Tisak OOUR Novinsko revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1977.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 260 d ili 234 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 130 d ili 117 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101 833 42, »Vjesnik«, s naznakom: za Laso.

Cijena za inozemstvo: DM 1,80, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00.

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US \$ 15,00.

Uplate na devizni račun: 30101-620 37-32000-256 Privredna banka Zagreb (za »Vjesnik«).

Osiobuđeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu i kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 - 1973. od 26 XI 1973.

I

Mjesec se sakrio iza oštrih grebena i stjenovitih vrhova kad su se dva jahača pojavila na stazi što je vodila od rijeke. Noć je bila veoma mirna i tišinu je remetila samo tiha pjesma cvrčaka. Povremeno bi u staji zarzao konj topoćući nogama i dižući glavu kao da osluškuje.

Drugi jedan jahač, krupan čovjek koji je jahao kao da je srastao sa sedlom, pojavio se na čistini i poveo konja putem što je vodio u glavnu ulicu gradića. Samo je mjesni kovač čuo topot njegovog konja.

I kovač je bio od ljudi koji su preživjeli mnoge borbe i naslušali se fiju-ka metaka. Pažljivo je slušao topot konja koji je prolazio ulicom i pitao se kojim poslom netko jaše u to doba noći. No borbe su za njega bile prošlost i oprez je popustio. San ga je ubrzo ponovo savladao i zaboravio je na tajanstvenog jahača.

Ovaj se, opet, umjesto da ostane na ulici, smjestio u najdublju sjenu iza velikog dućana i stao osluškivati topot dvaju konja koji su se približavali.

Nije još zamijetio nikakvog znaka od Considinea, no nije ga ni očekivao. Considine je bio od ljudi koji su stizali baš tamo kamo su i naumili, a da ih pri tome nitko nije zamijetio.

Dvojica su jahača prošla mimo njega i zaustavila konje ispred banke. Istog su trenutka sjahali ne ispuštajući puške iz ruku. Odlučivši da je došao čas da im se pridruži, jahač prije-

đe cestu i nađe se pred bankom. U ruci je pažljivo nosio veoma malu posudu za voće i odavao joj, kako se činilo, veliko poštovanje.

Kad se pojavio s posudom pred vratima, Considine ih iznutra otvori.

— To je jedna stara krtija. Uopće nećemo morati biti zabrinuti — reče.

Dutch prođe kraj njega mačjim korakom svojstvenim ponekim krupnim ljudima i klekne kraj velike čelične blagajne.

Considine se vrati do vrata da bi bacio još jedan pogled na ulicu. Iza njegovih leđa majstor za blagajne već je počeo svoj posao.

Hardy upali cigaretu i baci pogled preko ramena. Bio je mlađi od Considinea, jednako toliko visok i mršaviji. Na slabom svjetlu žara cigarete lice mu je bilo mirno i odavalo je nepokolebljivost.

Klova se nije micao, niti je progovorio riječi. Ramena su mu bila veoma široka, a mišići kao isklesani. Iako još mlad, bio je poznat u svim mjestima od Kolorada do Sonore, a bilo je mnogo ljudi koji bi susret s njim popratili pucnjavom.

Considine se vratio do Dutcha koji je klečao kraj blagajne. Ovaj je, lica potpuno mokra od znoja, bušio svrdlom već drugu rupu u tanjem dijelu čelične ploče. Bio je majstor svoga posla i na tu činjenicu veoma ponosan. Odsjedio je neko vrijeme u jednom teksaškom zatvoru jer su ga uhvatili s tuđom stokom, ali nije uzalud trošio vrijeme. Jedan ga je starac u zatvoru naučio svemu što se o obija-

nju blagajni moglo naučiti i sada je bio najbolji u tom poslu zapadno od Mississippija. Vrlina mu je bila i to što na poslu nikad nije žurio, čak ni kad je bio u smrtnoj opasnosti.

Minute su prolazile. Na ulici su zalupila neka vrata, potom je uslijedila tišina, a zatim se začu zvuk pumpe i vode koja puni vedro.

Čekali su, svaki od njih ukočen na mjestu na kojem se našao, a Dutch klečeći na podu s teškom bušilicom u rukama. Nakon nekoliko minuta čuli su kako se vrata ponovo zatvaraju i odahnuli su. Dutch je opet gurnuo svrdlo u rupu i nastavio posao znojeći se. Radio je sigurno i bez žurbe te ulijevao povjerenje.

Considine je osjećao kako pritisak pomalo raste i postajao je sve napetiji. Svaki trenutak koji su provodili na tom mjestu povećavao je opasnost. Predobro je poznao gradiće na zapadu poput ovoga i znao je da se teško ili nemoguće izvući iz neprilike koju čovjek na takvom mjestu sam sebi namjesti. Čuo je kako se priča da su bande zauzimale cijele gradove, no on sam nije to nikad vidio, pa nije u to ni vjerovao. Njegovo je iskustvo govorilo da bi se stanovnici napadnutog grada nadmetali u tome tko će bolje gađati u napadače.

Bankar u ovom gradu, na primjer, nije bio neki mali preplašeni činovnik, već pukovnik u sjevernjačkoj vojsci u građanskom ratu, a bio je i poručnik u ratu s Meksikom. Da se i ne spominju njegove borbe s Indijancima i mnogobrojni lovovi na bizone. I vlasnik saluna preko puta banke bio je također poznati lovac na bizone. Vlasnik dućana bio je glavni strijelac svoga puka u građanskom ratu, a borio se i protiv Indijanaca u Wyomingu i Nebraski.

Većina stanovnika bila je poput njih. U cijelom bi gradu bilo veoma teško naći takve koji nisu nosili revolvere. U to su doba stanovništvo gradova na Zapadu činili ljudi spremni na opasnost i pustolovinu, ljudi vični oružju, koji se nisu plašili borbe. Rijetko je kome moglo pasti na pamet da takvom gradu pokuša nekako naškoditi. Stanovnici su odmetnike puštali tako dugo na miru dok su se ovi držali jeftinih saluna i javnih djevojaka.

Kraj Considinea proleti neki noćni leptir, blago ga dotakavši krilcima. Oslonjen o vrata, slušao je zvuke noći i povremeno javljanje prepelice.

Budala sam, mislio je. Svaki čovjek koji bi pokušao nešto slično, budala je. Počeo se pitati kako je uopće došlo do toga da postane lopov. Pri pomisli na tu riječ osjeti kako se naježio. Zapravo se teško mirio s mišlju da je lopov. Sve je bilo počelo kao šala. Trebalo im je novaca da se provedu u gradu, a kako ga nisu imali, ukrali su nekoliko goveda i prodali ih.

Poslije se to ponovilo. Četvrti su ih put vidjeli, došlo je do pucnjave i nije im preostalo drugo nego da napuste grad. Bježao je pred potjerom i prebacio se u Kansas. Od tada je jedna stvar slijedila drugu dok se konačno nije našao ovdje provaljujući u banku. Iza njega su bile četiri godine izvan zakona, a zaradio je tek nešto više od onoga što bi dobio kao naknadu za pošten rad da se kojim slučajem zaposlio kao kauboj. Razlika bi, dakako, bila još i u tome što ga u tom slučaju ne bi lovili čuvari zakona i lovci na nagrade po cijeloj zemlji.

Dutch je na trenutak zastao da se odmori i obriše znoj s lica. Tek je prva rupa bila potpuno probušena. Considine uzme komad sapuna i namaže pukotinu. Vani se čulo kako se neki konj nervozno premješta s noge na nogu. Dutch ponovo prione na posao.

Napetost je rasla. Prepelica se ponovo javila. Considine ubije nervoznim pljeskom po vratu jednog komarca i prokune. Hardy se više nije naslanjao na zid zgrade i vidjelo se da je i njegove bezbrižnosti nestalo bez traga. Jedino se činilo da Kiova nije nervozan.

Hardy je lagano siknuo i Considine dotakne Dutcha po ramenu. Bušilica prestane raditi i u tišini koja je nastala čulo se ravnomjerno kucanje sata na zidu banke.

Čuli su kako se u pokrajnjoj ulici lijeno vuku dva konja čiji su jahači drijemali u sedlima. Prešli su glavnu ulicu i nestali u mraku dok su ih mušice dviju pušaka pratile cijelo vrijeme. Prošla je cijela minuta prije no što je Considine rekao Dutchu da nastavi posao. Krupni se muškarac nije

tokom prolaska dvojice jahača ni okrenuo.

Vrijeme se sporo vuklo. Considine je postajao sve nestrpljiviji, a usta su mu bila suha. Nevolja je i u tome, mislio je, što je čovjeku koji se odmetnuo od zakona svaki čovjek neprijatelj. U tebe je mogao pucati svaki prolaznik, čak je za to mogao dobiti nagradu. Odmetnik je neprijatelj naroda, a što je još gore, narod je tvoj neprijatelj.

Gore na ulici konj se ponovo nestrpljivo ritnuo, a Hardy zapali još jednu cigaretu. Dutch je upravo bio završio bušenje i mazao je pukotinu sapunom. Potom je sapunom namazao i okolinu brave, pa dodao svemu jedan fitilj, veoma kratak.

Considine digne staru deku koju su bili ponijeli sa sobom i nasloni je na sef. Omotao je pažljivo cijeli sef u stare pokrivače, a Dutch otvori sve prozore na banci da uslijed pritiska od eksplozije ne popucaju stakla.

Considine ode do vrata i pogleda Kiovu i Hardyja.

— Jeste li spremni? — upita.

Podigli su ruke u znak potvrde. Kiova se sklonio u sjenu, držeći konje za uzde. Considine pogleda preko ramena.

— Počni, Dutch! — reče.

Vani su stražari podigli puške, a Kiova je nešto mrmљao konjima. Dutch pripali cigaretu i onda njome dotakne fitilj. Začuo se oštar pisak i obojica požuriše napolje da se sklone uza zid. Pritajili su se u očekivanju eksplozije. Prepelica se opet javila, no njeno je glasanje nestalo u prigušenoj tutnjavi što se čula iz banke.

Dutch i Considine požuriše prema blagajni. Kad su ušli u prostoriju, oštar im je miris zapuhnuo nosnice. Vrata su bila otkinuta i visila su samo na jednoj šarci.

Considine isprazni blagajnu na pod i ogorčeno prokune. Vrećica sa zlatom, koju su očekivali, nije bilo. Našao je samo torbu punu kovanog novca, pa je isprazni u vreću koju je Dutch držao otvorenu. Otvorivši ladicu, nađe samo nekoliko dolarskih novčanica i spopadne ga da se počne smijati od bijesa.

Negdje na ulici opet su zalupila neka vrata i istog časa Hardy je zapu-

cao. Odjek pucnja odbio se o zidove zaspale ulice. Začuo se povik i potom pucanj teške puške za lov na bizone. Kiova odgovori pucnjavom iz vinčesterke.

Considine skoči na noge.

— Ovdje nema više ničega. Izgubimo se! — naredi.

Dutch je u tri velika koraka prešao udaljenost do vrata i skrenuo za ugao kuće gdje su čekali konji. Considine izađe na stražnja vrata, umalo se sa plevši preko poluge kojom je obio ulaznu bravu. S ulice se čula neprekidna pucnjava.

Kad se Considine pojavio iza ugla, Hardy je već bio u sedlu, a Kiova je namotao uzdu preko lijeve ruke, dok je desnom neumorno pucao.

— Kreći! — reče Considine.

Indijanac skoči u sedlo i četvorica jahača ubrzo se nađoše u sjeni drveća. Jedan se prozor prema ulici podigao i kroza nj je u njih netko uperio pušku, no Dutch nasloni cijev svoga revolvera na prozor i zapuca. Iznutra se začu jauk. Raštrkali su se po sporednim ulicama, a potom se zaputili prema jugu. Iza njih su se iz grada još čuli pucnjevi, no već su bili izvan domašaja metaka.

Considine ih je vodio ujednačenim galopom gotovo dvije milje. Potom ih povede pod pravim kutom u potok. Pregazili su ga, potom opet uzjahali. Jahali su nizvodno oko četvrt milje i opet izašli na drugom mjestu, gdje je tlo bilo izrazito pjeskovito. Tragovi koje su tu ostavili bili su nejasni jer je vjetar raznosio pijesak, pa bi tragači teško mogli pogoditi koliko su trago-vi stari.

— Jesmo li uspjeli?

To je pitao Hardy, najmlađi od njih i svakako najnestrpljiviji. On je u svojoj naivnosti još mislio da svaki potez nužno donosi i prvi zgoditak. Nije bilo vremena da nauči kako i najpažljivije planirane provale često znaju biti puki promašaj.

— Zlata nije bilo. Našli smo samo nekoliko stotina u kovanom novcu i papirnatim novčanicama.

— Do đavola!

Ta je kletva izrekla mišljenje svih njih i nisu bili raspoloženi da diskutiraju o svom neuspjehu. Ni u praznoj banci ne vole da im blagajnu dignu u

zrak, a što se stanovnika grada tiče, oni bi voljeli krenuti u lov na ljude. Considine je dobro znao da u gradovima na Zapadu ima malo zabave i da je provala banke prilika za svakoga da uživa u brzom jahanju i pucnjavi. Oni će uskoro povesti potjeru, a većina ljudi u njoj bit će prekaljeni veterani.

Considine ih je vodio mračnim stazama kanjona kao da je bijeli dan. Zemljište se postepeno uspinjalo. Kad je osjetio naglu svježinu zraka, oštro je skrenuo lijevo, a kad je na obzorju ugledao tamne obrise klisure, upravo je konja ravno uz strminu.

To je bio težak uspon za konje, no za njima nisu ostajali nikakvi tragovi. Kad su stigli do uzvišice zastadoše da bi konji opet došli do daha. Svaka će potjera pričekati da se razdani, a do tada je bilo još barem četiri sata.

Jahali su dok nebo nije postalo potpuno sivo, a onda ih Considine dovede u uski klanac u kojem su se u koralu odmarala četiri konja. Uz stijenu je bila izgrađena koliba, tako da je jedan zid bio sama stijena. Pokrivao ju je slab krov od slame i dasaka.

Dok je Dutch kuhao kavu i pripremao zajutrak, Kiova je skinuo sedla s umornih konja i jednim ih udarcem po sapima poslao natrag. Konji su bili posuđeni i sami će pronaći put do kuće. Potom je osedlao konje iz koralu.

Sjedeći uz malu vatru, pili su kavu i pušili. Nije im se govorilo. Posao od kojega su toliko očekivali propao je i sada su bili gotovo bez prebijene pare. Nitko, doduše, nije bio ranjen, niti su cni ikoga ranili, no da je njihovo povlačenje uslijedilo koju minutu kasnije ili da je bilo lošije organizirano, moglo se lako dogoditi da netko od njih i pogine.

— Znate što, momci? — reče Hardy. — Čak je i Jesse James izveo nekoliko provala iz kojih nije izvukao ni prebijene pare.

Kako nitko nije odgovorio, on nastavi:

— No, priča se da je zakopao milijun dolara u nekoj pećini u Missouriju. Moram priznati da bih volio da ih pronađem.

— Ne vjeruj u te priče — reče Dutch. — Svatko koga to zanima može

lako izračunati u čemu je stvar. U šesnaest godina života izvan zakona banda Jesseja Jamesa dočepala se manje od četiri stotine tisuća, a to je trebalo podijeliti među dvanaesticu ljudi. Većinu vremena i oni su provodili tražeći pare kojih nisu imali.

— Osjećao sam da će nešto krenuti naopako čim sam vidio blagajnu — reče Dutch. — Bilo je previše lako. Gotovo nisam vjerovao koliko je lako išlo.

Popili su kavu i ustali. Dutch izlize ostatke kave u vatru i pogasi je nogama. Posljednji su put pažljivo pogledali uokolo, da bi se uvjerali kako im ništa nije promaklo, pa se popeli na konje i odjahali.

Considine je bio umoran. Tijelo mu se prilagođavalo jednoličnim kretnjama konja. Mišići su ga boljeli i jedino što je želio bilo je da priligne pod neko drvo i spava satima. Pomisli kako mu se često događalo da su njegove želje tako obične, a ipak teško ostvarljive.

Tama se nevoljko povlačila iz kotli na i uskih gudura. Sunce je izišlo i uskoro postade toplo. Kad su se našli na rubu klanca, Considine zastane i zagleda se u kraj pokriven izmaglicom što je nastala od isparavanja uslijed toplote.

Onaj koji se sprema da postane odmetnikom misli samo na to kako bi se negdje dobro zabavio i istrošio po krčmama. Rijetko tko pomisli na duga jahanja bez trenutka odmora, na oskudnu hranu, na to da je poželjna meta svakom putniku.

Jednom davno...

Opet je mislio na Obaro. Rijetki su zapravo bili trenuci kad Considine nije mislio na Obaro. Grad se nalazio na jugozapadu i dobio je ime prema ranču na čijoj je granici nastao — »O Bar O«. To je bio ranč koji je najprije postao stanicom za poštanske kočije, potom opskrbnim mjestom i konačno gradom. Considine je jahao prema tom ranču i u to je vrijeme imao i prijatelja i djevojku, čak snove.

Njegov je prijatelj bio Pete Runyon, snažan mladić koji bi bio glavna radna snaga na svakom imanju. Bili su vruće krvi, jahali su krajem radeći od jutra do mraka, upadajući u okršaje s drugima i među sobom, no bili su prijatelji.

U to je doba bilo mnogo nežigosane stoke koja je lutala tim predjelom i kada bi katkad poželjeli da se pozabave u gradu, pokupili bi nekoliko dugorogih goveda i otjerali ih u grad na prodaju. Nevolja je jedino bila u tome što su vlasnici velikih rančeva živjeli u uvjerenju da sva stoka, bila ona žigosana ili ne, pripada njima.

Istina je bila da je bilo mnogo stoke koja zapravo nije pripadala nikome i u vrijeme građanskog rata tisuće je grla ostalo nežigosano jer su ljudi bili na ratištima. Poslije je bilo teško dokazati kome goveda pripadaju, pa su veći i jači polagali pravo na njih.

Considine i Runyon optuženi su zbog prodaje takve stoke i prognani.

U zimi koja je uslijedila živjeli su od stoke. Sakupljali su nežigosana goveda, no nisu više bili tako izbirljivi, pa im se znalo dogoditi da uhvate i koje žigosano govedo.

Tada se Pete Runyon kandidirao za šerifa i bio je izabran. Uskoro se oženio.

Dvije noći nakon njihova vjenčanja Considine je kod spremišta za vodu presreo vlak iz Denvera za Rio Grande. Skočio je u vlak. Dok je vlak vozio, on je opljačkao putnike u dva putnička vagona. Potom je iskočio točno na mjestu gdje ga je čekao konj. Poslije sedmicu dana orobio je isti taj vlak kad se vraćao.

Južno od granice ubio je čovjeka u borbi zbog pokera i pridružio se Kiovi i Dutchu. Poslije četiri mjeseca pridružio im se Hardy.

U Obaru je bila banka koja je često bila dobro snabdjevena zlatom, a stanovnici su se hvalili da nikad nije bila obijena. Učinjena su, doduše, tri pokušaja pljačke, no nisu uspjela. Građani su izgradili i posebno groblje za one kojima bi palo na pamet da pokušaju orobiti banku i tamo su zakopali sedmoricu ljudi. Considine je znao detalje, jer je i sam pomagao da se prvi od tih provalnika zakopa.

U svakom dućanu ili uredu u gradu puška je bila na dohvat ruci, a budne su oči sumnjičavo motrile svakog stranca koji bi se približio banci. To je bila njihova banka, u njoj je bio pohranjen njihov novac, pa su građani čvrsto odlučili da ga štite. Ma tko poželio orobiti tu banku, morao se

pomiriti sa činjenicom da ga očekuje nezapamćena pucnjava u gradu koji je bio ponosan na velik broj izvršnih strijelaca.

Cetvorka je jahala ujednačenim ritmom. Dutch se bavio vlastitim mislima. Razmišljao je kako voli raditi s Considineom posebno zato što je svako povlačenje glatko i svaki bijeg isplaniran u tančine i izveden bez žurbe. S njim nije bilo jahanja u kojem bi čovjek mogao slomiti vrat.

Considine je uvijek tako planirao povlačenje da je u početku diktirao oštar tempo koji bi obavezno dokrajčio konje potjere. Obično ih nisu gonili do mjesta gdje su ih čekali svježiji konji. Tako je, na primjer, jahanje uz pješčane dine, a potom strmi usponi, bilo dovoljno da privremeno onesposobi nenaviknute konje, a uz to su trago-vi bili tako nerazpoznatljivi da je svaka potjera za njima bila malo vjerojatna.

— Kamo sada? — upita Hardy.

— Do Honeyja — reče Considine.

Kiova navuče šešir dublje na oči. Spomenuto je mjesto bilo nedaleko od Obara, a Kiovi se Obaro nikako nije svidao. To je bio grad Petea Runyona, a ovaj je bio mudar šerif i tvrd orah. To tvrdi što je jednom i sam Runyon bio na stazama izvan zakona i svi su to u gradu znali.

— Pomišljaš li možda na Obaro? — upita ga Hardy otvoreno.

— A zašto ne?

Hardy se naceri.

— Nije nikad bilo konja koji se nije mogao pojahati, no ni jahača koji se nije mogao zbaciti.

Dutch uroni pod sedlom u toplu izmaglicu. Nije bio siguran u ishod takvog pokušaja. Trebalo je ocijeniti koji je orah toliko tvrd da se na njemu i ne isplati lomiti zube. A Obaro je pod zaštitom svoga šerifa bio svakako tvrd orah.

II

U pješčanim planinama postojao je kutak za koji obični namjernici nisu znali. Kad bi se kroz klisuru pokazao vrh poznat pod imenom Vrh stola, upućeni bi jahač skrenuo i zaputio se u brda.

Slijedeći usku stazu između stijena i kaktusa, ubrzo bi se našao u kanjonu oblika duguljaste kutije, odakle je put vodio u kružnu dolinu. Nije bila velika, no bila je bogata sočnom travom, a iza cedrova se skrivao izvor bistre i hladne vode. Bilo je to jedno od onih mjesta na kojima se moglo skloniti nekoliko ljudi, a da ih ne zamijeti čak ni jahač koji bi prolazio sasvim blizu. No po sjećanju onih koji su se tamo sklanjali, nikad nitko nije ni prišao tako blizu.

Kad je izbio građanski rat i ljudi koji su znali za ovo sklonište bili ubijeni, izvor je bio zaboravljen i sjetio bi ga se tek pokoji Indijanac kad bi ovuda slučajno prolazio.

No Dave Spanyer veoma se dobro sjećao izvora. Sjećao se vremena kad je često tamo odlazio jer mu je osama odgojarala. Bio je poput osamljenog medvjeda, pomalo mrzovoljan, pomalo nepovjerljiv, ali naviknut na sve nedaće. Sada se poslije dugog vremena opet vratio na izvor i poveo sa sobom već odraslu kćer.

Sjedio je podvijenih nogu i savijao cigaretu bacajući povremeno pogled na ulaz u dolinu, zarastao u busenje trave, odgađajući trenutak ponovnog susreta s omiljenim mjestom. Tu nikad nije ni bilo staze u pravom smislu riječi, a u posljednje se vrijeme svaki trag boravka ljudskih bića potpuno izgubio.

Ne obavijestivši kćer kamo su zapravo namjerili, zaputio se prema stijenama ispresijecanim svjetlucavim slojevima kremenata, no ona je šutke krenula za njim. Penjali su se sve više i više i našli se uskoro u stjenovitoj kotlini. Stijene su se naglo rastvorile i pred njima pukne pogled na planine i neplodne doline. Nalazili su se na visini od oko sedam stotina metara.

— Iza onoga stabla je izvor — reče Spanyer kćeri.

— Oče, ovo je predivno! — uzvikne Lennie.

Prvi je put vidjela to skrovište.

— Idi dolje i pripremi kavu. Ja ću nabrati nešto drva — reče joj otac vedro.

No njeno je oduševljenje bilo zarazno. Zastao je i osvrnuo se. Svuda uokolo trava je bila smaragdno zelena, a cedrovi su šumjeli kao da skrivaju

neku tajnu. Stijene na rubu doline stvarale su svojim sivilom i surevošču oštar kontrast pitomom krajoliku.

— Nikad nisam posebno razmišljao o tome, Lennie — reče. — Sada mi se čini da je ovdje stvarno prekrasno.

Dugim odlučnim koracima zaputi se prema mjestu gdje je stijena bila kao odsječena, tvoreći prirodnu udubinu. I poslije petnaest godina mogao se natpis pročitati.

»Ovdje leži Burt Carnavon poginuo od pušcanog metka.«

— Od metaka je i živio, pa je od njih i poginuo — promrmlja Spanyer. — Bio je dobar čovjek, čak dosta dobar.

— Tko to?

Spanyer se okrene crven od bijesa. Iznad svega je mrzio kad mu netko nečujno pride s leđa. To ga je podsjećalo na davna vremena kad mu se nitko nije mogao prišuljati s leđa neopažen, čak ni Indijanac ili kojot. Ljutnja ga prođe u času kad je ugledao lice svoje kćeri. Usta su joj bila ista kao u majke, sočna, puna, uvijek otvorena kao u čuđenju.

Do đavola, pomisli, ona nije više dijete. Brzo se razvijala i to ga je brinulo. Na takav se način ne odgaja djevojka. Da je bila dječak, to bi bila druga stvar. On se razumio u konje, revolvare i muške poslove, no Lennie ga je uvijek iznova iznenađivala svojim tipično ženskim reakcijama.

— Jedan je momak ovdje pokopan — odgovori na njeno pitanje.

— Jesi li ga poznavao?

— Ja sam ga i pokopao.

Očistio je nekoliko grančica s groba.

— Oče, hoćemo li imati kakvo društvo tamo kamo idemo?

— Pretpostavljam da hoćemo — pogledao ju je ispod oka.

Tih prizvuk čežnje u njenom glasu zabrinuo ga je.

— Osamljena si, Lennie, zar ne? Dobro bi ti došli susjedi?

Nije dobro držati kćer u nekom kaubojskom gradiću. Njoj je bilo potrebno da sreće ljude, da porazgovara s drugim ženama, da nauči od njih niz korisnih stvari. Njoj su bili potrebni i susreti s mladim ljudima, pristojnim i solidnim mladićima, a Dave je osjećao da je on slab vodič do takvih susreta.

Burt je, na primjer, bio pristojan mladić. Kad su bile u pitanju žene,

bio je galantan i umio se ponašati. Bio je brz na revolveru. Nikad ne znaš kad ćeš sresti momka koji je brži od tebe.

Nekoliko sati poslije toga, dok je njegova kći udobno spavala umotana u pokrivač, on se sagne nad vatrom i izvadi iz nje nekoliko komada drva kako se ne bi razgorjeli. Još je samo žar tinjao i Dave legne, a opasač s revolverima bio mu je na domaku ruci. Dugo je još promatrao zvijezde čiji se sjaj probijao kroz guste grane cedra, a potom usne.

Odjednom otvori oči. Vatra se bila gotovo potpuno ugasila i ostalo je još samo nekoliko pougljenjenih komada. Sve je u njemu odzvanjalo na uzbunu, pa iako nije znao reći što ga je probudilo, bio je siguran da je opasnost blizu.

Mjesec je već bio izišao, no gusto je lišće zaklanjalo pogled na njega, pa je bilo tamnije nego inače. Dave je pažljivo osluškivao. U početku je čuo samo žubor vode, a onda razabere zvuk koji ga je toliko uzbudio.

Jahači!

Ustane i naglom kretnjom navuče čizme.

— Lennie? — tiho pozva kćer.

— Čula sam ih, tata.

Bogami, pomisli Dave, imam opreznu kćer, njoj nitko ništa ne može podvaliti. Uostalom, on se i trudio da je odgoji tako da nikad ne sakriva od nje istinu, ma kako bila surova. Zнала je kakve je sve opasnosti vrebaju u ovakvoj zemlji, a znala je i to kako bi se od njih obranila. Jednom je čak bila prisutna kad je njen otac ubio čovjeka koji se usudio da joj uputi nepristojnu primjedbu. Lennie ga je upamtila. Bio je krupan muškarac bujne smeđe kose, a postao je mrtvac bujne smeđe kose samo zato što nije obraćao pažnju na mrke poglede čovjeka koji je bio kraj nje. U ovim je krajevima ljudski život malo vrijedio i Lennie je to naučila još kao dijete.

— Obuci se i stani kraj konja — naredi joj otac.

Lenie dohvati suknju i navuče je pod pokrivačem. Bila je brza kao i on i ubrzo je bila kraj konja. — žeci ih za uzde, šaputala im je u uši da ih umiri.

S mjesta na kojem je čekao da se pojave nepoznati jahači Dave Spanyer

je imao dobar pogled na nekadašnju stazu, s toga se mjesta mogla držati na nišanu i na odstojanju cijela jedna potjera. Dave se nikako nije mogao domisliti tko se zaputio ovamo, jer njega nije gonila nikakva potjera, a nije se mogao sjetiti ni odmetnika koji bi znali za ovo mjesto i sada nakon toliko godina.

Ubrzo su se pojavili. Sjene četvorice jahača. Vidjelo se po načinu njihova držanja u sedlu da su umorni i da su jahali cijelu noć. Nešto se u držanju drugog jahača Daveu učini poznatim. Dutch! Ma kakva to bila grupa jahača, mislio je Dave, čim je Dutch u njoj, ona je za mene dobra. A svaki čovjek koji je vođa Dutchu sigurno je izuzetan. Dutch nije trpio gazde i ovo je značilo da je našao nekoga koga je smatrao dostojnim da mu bude gazda.

Promatrao ih je kako jašu obasjani mjesječevom svjetlošću, a čak je i s te daljine bilo vidljivo da jašu bolje konje nego što ih mogu sebi priuštiti obični kauboji. Nalazili su se na priličnoj udaljenosti od ulaza u kanjon i Dave se pitao jesu li se zaputili u ovo skrovište. Ili su možda na putu u Obaro. Ako je ono stvarno Dutch, pomislio je, lako je moguće da će doći ovamo jer Dutch je znao za to skrovište.

— Osedlat ćemo konje — šapnuo je on Lennie.

Prebacio je sedlo naglom kretnjom na rđanova leđa i posegnuo pod trbuh za vezama. Osjetio je kako konj napinje trbušne mišiće u uzaludnom pokušaju da ga spriječi. Nanjušio je druge konje i uznemirio se.

Dave dograbi pušku i sav se usredotoči na čekanje. Mislio je kako to nije posao za jednoga čovjeka. Lennie kao da je pročitala njegove misli, pa, izvadi svoju pušku i spremno je napuni. Oko njih je vladala tišina i to ih je zabrinulo.

S mjesta na koje se bio sklonio da promotri okolinu njima za leđima, Considine je promatrao djevojku kako se sprema na pucnjavu. Čim se pomakla, znao je da je riječ o ženi, a kad ju je na tren obasjala svjetlost, bio je siguran u to. Ne trudeći se da priguši korake, izađe na čistinu, a ona se naglo okrene uperivši pušku.

— Sve je u redu — reče on mirno. — Ja sam prijatelj.

— Niste, što se mene tiče — odbrusi djevojka, no oči su joj sjale od uzbuđenja i radoznalosti.

Iza njih su se čuli glasovi.

— Zdravo, Dave! — glasno je viknuo Dutch. — Mislio sam da si već pod zemljom.

Okrenuvši glavu, Dutch pozove ostale:

— Sve je u redu, momci. Ovoga poznajem već veoma dugo.

Considine se okrene k djevojci, ponovo zatečen njenom ljepotom. Već davno ga se ženska ljepota nije tako dojmila.

— Jeste li čuli? — upita je. — Mi smo prijatelji. Dutch poznaje vašega oca.

— Moj otac poznaje mnogo ljudi — odgovorila je hladno — s kojima se ne bih rado družila, zato samo idite ispred mene i ništa ne pokušavajte jer će vaši prijatelji morati pokopati svoga druga.

— Idi ćemo zajedno — nasmiješi se Considine.

III

— Spanyer je naš čovjek — reče Dutch gledajući u Considinea mimo djevojčine glave. — Jahao sam s njim.

Dutch pokaže rukom na Considinea.

— Dave, upoznaj se s Considineom.

— Čuo sam već o njemu — reče Dave i oštro promotri Considinea.

Njegovom pogledu nije izmakla ni gruba brada koja je ukazivala na odlučnost, ni ponosno uzdignuta glava, ni pogled koji je zračio nekom tugom i mirenjem sa sudbinom. Ovo posljednje najmanje mu se od svega svidjelo. Momak koji se u ovoj zemlji prepustao osjećajima i maštanjima mogao je lako nastradati ma kako bio brz na revolveru. Okrenuo se i pokazao na Lennie koja je šutke stajala promatrajući ih.

— Moja kći Lennie — predstavi je. — Zaputili smo se u Kaliforniju.

Dave Spanyer je bio snažan i mišićav muškarac koji je izgledao stariji no što je zapravo bio. No samo budala ne bi vidjela sjaj njegova oštra pogleda i shvatila ga olako. Bio je jedan od brzih u povlačenju revolvera, odlučan, niti ga je bilo lako slomiti. Considine je poznavao tu vrst ljudi. Mnogi

su od njih došli na Zapad još odavno kao rudari ili trgovci i živjeli osamljeno, oslanjajući se jedino na vlastite snage, a kako život nije bio prema njima milostiv, s vremenom su razvili instinkt divlje životinje, koji ih je uvijek upozoravao na opasnost.

— Hoćeš li je udati za nekoga farmera? — upita Dutch netaktično.

— Neće se udati ni za kakvog odmetnika, ako si na to mislio — odvrati Dave.

Pogledao je Considinea koji je bio podalje od njih i više nije mogao čuti o čemu govore.

— Ako si u njegovom društvu, bolje ti je da se držiš podalje od Obara — reče još Dutch.

— Ne poznaš ti njega — reče Dutch nehajno.

— Nije mi ni potrebno. Dovoljno je da poznajem Petea Runyona.

Spanyer pogleda kćer koja se vratila do konja.

— Nemoj poslije reći da te nisam upozorio — reče tiho.

Dave Spanyer ih je šutke promatrao dok su odlazili pošto su se malo osvježili i napojili konje. Lennie je stajala kraj njega i pratila nedokučivim pogledom vitku Considineovu figuru.

— Drži se podalje od ljudi njihovog kova, Lennie — reče joj otac. — Oni nisu dovoljno dobri ni za koga, a kamoli za tebe. Danas, uostalom, više i nema družine s kojom bi čovjek rado jahao, no ovi su od one najgore vrste. Ne kažem da i oni nisu dobri kao ljudi, na svoj način, dakako. Eto, taj Dutch, na primjer. Njega poznajem odavno. A i o Considineu su mnogi ljudi čuli. Većina će se složiti da nisu loši momci, pa ipak — zaključi — želim da sam što dalje od njih.

Okrenuo se zamišljen. Što se njega tiče, on će im rado prepustiti njihove duge osamljene noći, naporan život u sedlu bez doma i obitelji, stalan strah od potjere. Njega zanima samo komad zemlje u sunčanoj Kaliforniji gdje bi mogao uzgajati stoku i gledati kako pod njegovom žuljevitom rukom polako rastu stabla voća o čijim je mirisnim plodovima tek čuo u pričama istih takvih zaljubljenika u mir i dragocjenost svoga kutka kakav je i sam želio imati.

— Veoma je zgodan, tata. Mislim na onoga visokog.

— Upozorio sam te — reče joj otac lica crvena od ljutnje. — Kloni se tog momka i njemu sličnih.

Considine je po njegovom mišljenju bio budala ako je stvarno imao namjeru vratiti se u Obaro ili u bilo koje drugo mjesto u blizini. Jasno je da nikome neće uspjeti ni primirisati u tu banku dok je Runyon šerif, a taj je grad, uz to, bio pun čvrstih momaka.

Misli mu se opet vratiše na Kaliforniju. Već je znao mjesto kamo se zaputio. Jednom je tamo sišao s kočije i toga je časa odlučio da se vrati čim bude mogao. To je bilo malo seoce po imenu Agua Caliente. Otkad ga je otkrio, Dave se često sklanjao tamo na nekoliko tjedana, uvijek kad bi želio da ljudi na neko vrijeme zaborave na njega.

Jer što se njega tiče, takav odmetnički život mogao je biti i privlačan, ali samo za mlade ljude. On odavno više nije mlad i sada je jedino želio da kupi komad zemlje od Indijanaca, pa da ga navodnjava i uzgaja voće. Bilo je malo vjerojatno da bi se u njegovoj blizini mogao pojaviti netko tko ga je poznavao i prije. Uostalom, ako mu dobro krene, može se poslije preseliti na samu obalu. Do tada će svi već zaboraviti na njega.

— Ovo su bili odmetnici, zar ne?

— To nije važno — odbrusi joj pomalo grubo. — Ne treba da obraćaš pažnju na njih.

Popeli su se na konje, a kad su već bili u sedlima, on je pouči:

— Nikad nije dobro previše znati. Nikoga nisi vidjela, ništa ni o kome ne znaš. Ako tako postaviš stvari, izgledi da pogriješiš mnogo su manji.

Dave Spanyer konačno prestade misliti na Considinea i njegove drugove, te se usredotoči na putovanje. Zemlja kroz koju su se kretali pripadala je Indijancima i znao je da nije pametno od njega što je sam sa kćerkom krenuo ovuda, no nije ima drugog izbora. Polagao je nade u činjenicu da su čak i Indijanci znali manje o tragovima i šumskim stazama od njega, ili je barem u to vjerovao.

Riskirao je mnogo, ne zbog sebe samoga već zbog djevojke, no nije se mogao vratiti. Ostavili su mjesto u kojem im je sigurnost bila ugrožena nakon toga što su stjecajem okolnosti

ljudi saznali neke detalje iz njegove prošlosti. Da su ipak ostali, svakoga bi se dana susretali s prezrivo pogledima i ogovaranjem, ako ne i s nečim gorim. Kći odmetnika nije u tim krajevima imala nikakve šanse da uđe u pristojno društvo. Dave se nadao da će njene šanse u Kaliforniji biti mnogo veće. Većina ljudi njegova kova ostajala je u Arizoni. Ukoliko nisu bili zle sreće i našli se u zatvoru u Jumi, većina njih nije nikad išla zapadnije od Kolorada.

Jahao je nekoliko koraka ispred Lennie s vinčesterkom u rukama i oprezno je ispitivao pogledom okolinu. Bio je previše iskusan da bi se dao zavaravati nevinim izgledom pustinjačkog krajolika u kojem su se našli ubrzo nakon toga što su ostavili zeleno skrovište u planinama. Ukoliko sve bude dobro, do podneva bi trebali da stignu u Pozo Redondo. Tamo se nalazio dobro opskrbljen dućan u kojem bi mogao kupiti sve što mu je potrebno za duži put kroz pustinju.

Sada kad su Considine i njegovi momci u blizini, mislio je dalje, možda je dobro da i ne ulazi u Obaro. Netko bi se možda mogao sjetiti njegovih nekadašnjih veza s Dutchom, pa bi on mogao, ni kriv ni dužan, biti uvučen u posao te grupe, a to je bilo nešto što je najmanje želio.

Sunce je odavno izašlo i iz trena u tren postajalo je sve toplije. Odjednom je ugledao tragove četiriju nepotkovanih konja, stare tek nekoliko sati, kako presijecaju stazu i gube se među kamenjem. Slijedio ih je pogledom, no nije ugledao ništa značajno.

* * *

U podnožju stjenovitih brežuljaka žuborio je dragocjen izvor svježe vode u čijoj je blizini raslo nekoliko stabala praveći duboku sjenu. Nekad su na izvor redovito dolazile srne da se napoje, no životinje već dugo nisu dolazile u blizinu jer su se i tu naselili ljudi. U hladovini drveća smjestila se neka vrst kombinacije dućana, stanice za poštanske kočije i saluna, a vlasnik svega toga bio je neki Chavez kojega su svi zvali Medeni.

Kada se prvi put doselio u ovaj kraj, Chavez je uzgajao pustinjačke pčele i prodavao med, uopće, bavio se medom, što je u ovim krajevima bilo

neuočljivo zanimanje. Poslije je prešao na unosnije poslove, no nadimak mu je ostao.

Zgrada dućana bila je građena od nepečenih opeka i prilično velika, a nasuprot njoj, s one strane praznog prašnog prostora koji je netko u trenutku nadahnuća nazvao trgov, nalazila se još jedna zgrada potpuno iste veličine; u njoj su se nalazili kreveti, što je govorio i otrcani natpis nad vratima.

Medeni Chavez je bio debeljko niska rasta i pronicava pogleda iz malih očiju, koji je govorio da njihov vlasnik i nije tako glup kako bi se možda u prvi trenutak moglo pomisliti. Znao je slušati, pamtit i služiti se onima što je čuo. Mnogo je puta dokazao svoju hrabrost u borbama protiv Apaša, iako je u normalnim prilikama bio s njima u prijateljskim odnosima. Mnoge su mu vrline nedostajale, no jednu je imao i tokom godina razvio ju je do savršenstva — slušao je i pamtio, no najbolje od svega znao je kada treba šutjeti.

S verande ispred dućana bio je dobar pregled jedne i druge strane puta, no sa stražnje strane vidik je bio zaklonjen brežuljcima. Ispred dućana, dokle je pogled sezao, protezala se pustinja, omamljiva i zagonetna, a tek su na horizontu plavičasti obrisi planina obećavali hlad i vodu prijeko potrebnu za život.

Considine je poveo svoje momke do čistine ispred dućana i tu su sjahali i privezali konje. S do vratka ih je radozno promatrao Medeni Chavez češući trbuh.

— Prilično si se približio Obaru, ne čini li ti se? — pozdravi Considinea.

Considine se napravi kao da ga nije čuo. Svi su u okolici znali za njegov odnos sa šerifom iz Obara i morao se priviknuti na to da će pokušavati saopćiti šerifu svoje mišljenje o tome. Pogledao je prema pustinji, no Daveu i njegovoj kćeri još nije bilo ni traga. Buljio je u pustinju dok ga nisu zaboljele oči, nadajući se nečemu što ni sam sebi nije pokušao točno definirati. Djevojka je posjedovala još nešto osim ljepote, njeni sjaj u očima i žed za životom. Njene odmjerene kretnje ukazivale su na odlučnu osobu. Takav je, uostalom, bio i njen otac, odlučan i hrabar, no ipak Considine nije mogao

prestat misliti na to kako ovo dvoje potpuno sami jašu kroz indijansku zemlju.

Dutch ga je gledao zamišljeno i onda mu se obrati:

— Ne brini za njih, gazda. Snaći će se oni. Taj stari nije budala.

— Vidio si tragove — podsjeti ga Considine.

— Jesam. No i on će ih vidjeti — reče Dutch ne pokazujući ni znaka zabrinutosti.

Kiova povede konja do korita vode, a potom u koral. Considine ga je sjetno promatrao zavešću mu na miru. Činilo se da Indijanac nikad ni o čemu ne brine i da rijetko kad bilo čim razbija glavu. To je, dakako, mogla biti i varka.

— Ne valja toliko misliti — reče Considine sam sebi ili nekom trećem.

No za njega u tom pogledu nije bilo pomoći. Pripadao je ljudima sklonim maštanju i stalnom prebiranju misli. Način života nije uspio u njemu uništiti žed za lijepim i pravednim. Naprotiv! Duge noći uz logorsku vatru, osamljene šetnje u društvu konja, drugarstvo i osjećaj svojevrstnog poštenja što su ga na svoj način pokazivali i najokorjeliji odmetnici, sve je to djelovalo godinama na njega, stvorivši od njega čovjeka koji je iznad svega težio da bude ispravan, što je bilo gotovo isto toliko mnogo kao da je takav i bio.

Dutch je čuo njegovu primjedb i zamišljeno je klimao glavom.

— Ti si najbolji među nama u ovoj vrsti posla — reče Considineu — no ti jednostavno nisi za taj posao. Nisam zapravo nikad poznavao čovjeka koji bi bio manje stvoren za takvu vrst posla od tebe. Meni sve ide od ruke prirodno i lako, no tebi ne. Čak ono zbog čega si tako dobar u poslu, pokušuje da zapravo nisi za njega. Imaš instinkt kako da zaštitiš svoje drugove, pa si za to spreman riskirati čak i vlastitu sigurnost. Zbog toga tako pomno planiraš svaki pothvat, zato si sada zabrinut za Spanyera i djevojku.

— Možda.

Možda je to, na kraju krajeva, bila i istina, no ako je to tako, onda se to nikako ne slaže s njegovom prisutnošću ovdje, jer jedini razlog njegovog dolaska jest banka u Obaru. To je bio jedini očevidan razlog, no ne i jedini.

Ono o čemu nije pokušao ni razmisliti bilo je sve drugo — ne samo Pete Runyon i djevojka kojom se oženio već i drugi ljudi, zapravo cijeli taj grad u kojem je bio nepoželjan.

Gledao je prema Chavezu.

— Jesi li odlazio u grad u posljednje vrijeme? — upita ga oprezno.

— Bio sam prije tri tjedna.

— Mislim da je vrijeme da opet odeš i malo pronjuškaš naokolo.

Chavez obriše znojne ruke o prljave hlače i pogleda Considinea s očitom nelagodom. Iako za to nije imao nekog izravnog razloga, pomalo se pribijavao Considinea koji je svojom visokom pojavom, sigurnošću, odlučnošću i hrabrošću predstavljao opasnost što ju je Chavez instinktivno naslućivao. No kad je riječ o strahu, Chavez se još više bojao Petea Runyona.

Medeni je poslovan s raznim ljudima, a dobar dio njegovih partnera bili su odmetnici. Svaki čovjek kojega su tražili predstavnici zakona i lovci na nagrade mogao se zaustaviti u njegovom dućanu, popuniti zalihe i osvježiti se bez bojazni da će na stražnja vrata izaći netko s porukom za šerifa. No s druge strane, baš zbog svega toga bilo mu je stalo i do dobrih odnosa sa šerifom, a to je mogao održavati samo tako dugo dok bude mirno obavljao svoj posao i ni u što se miješao.

— Tu su tvoje stvari — usudio se konačno reći zamišljeno češući bradu. — No pitam se jesi li dovoljno dugo razmišljao o ovome. Bit će nevolje.

Na Considineovom licu ukažu se zlovolja i nestrpljenje.

— Hoćeš li odjahati ili da ja idem umjesto tebe? — obrecne se grubo.

— Ionako mi je vrijeme da odem u grad — reče Chavez pomirljivo. — Očekuju da se pojavim ovih dana jer su mi zalihe pri kraju. Prošvrljat ću okolo i nadam se da ću saznati nešto što bi ti moglo biti od koristi.

Dok je išao po konja, u mislima je bio mnogo buntovniji. Modda njemu i uspije izvesti napad na banku i izvući se iz svega, mislio je, no ja moram za razliku od njega ostati ovdje i šerif dobro zna gdje me može naći. Odjahao je prema gradu lica zamišljena i duboko zabrinuta.

Considine se zaputi u dućan, a ostali su ga slijedili. U hladovini stare

zgrade on se s olakšanjem spusti u stolicu Medenog Chaveza i prepusti se mislima.

Pitao se kad je zapravo učinio taj presudan korak koji ga je nepovratno doveo na put odmetnika. Je li se to zaista dogodilo onoga dana u Obaru kada je Mary izabrala Petea umjesto njega? Ili je odlučni korak možda bio učinjen još prije?

Dolazak ovamo je ludost, ponovio je sebi još jednom. No oni više nisu imali novaca, a novac koji im je bio potreban nalazio se baš ovdje, u Obaru. S nekoliko vrećica zlata kojega će se domoći i uz mnogo sreće mogli bi se probiti do granice. Apaši su u stalnom pohodu, pa je malo vjerojatno da bi ih potjera slijedila tako daleko. To je bila jedna od njegovih pretpostavki na koju je računao. Indijanci su bili opasni, a Obaro je bio grad hrabrih, ali i obiteljskih ljudi. Teško je bilo povjerovati da bi krenuli u dužu potjeru ostavivši svoje obitelji i vlasništvo nezaštićene.

Ne smije biti nikakvog ubijanja, ponovi Considine za sebe još jednom. Novac ga je zanimao i bio mu je potreban, no ubijanje je želio izbjeći po svaku cijenu. Nikoga nije tako mrzio, a mrzio je samo ubijanje. Takva je odluka, uostalom, imala i sasvim praktičan razlog. Considine je znao da potjera neće biti previše revnosna ako ne bude žrtava. Kad bi bilo mrtvih, stvari bi izgledale drugačije. Slijedili bi ih na kraj svijeta. Oni koji su u bankama pohranjivali novac rijetko su sami jahali u potjerama. Uglavnom su se našli drugi da obave taj posao.

Nitko nije znao bolje od njega kako vi su građani Obara. Za tadašnje prilike to je bio star gradic, bio je podignut prije čak četrnaest godina i moglo se očekivati da će poživjeti još barem idućih deset.

U toku prve godine postojanja grada devet su ga puta napadali Apaši, a u drugoj godini napada je bilo čak četrnaest.

Otad su se prilike promijenile i napadi nisu bili više tako česti. Ipak, građani bi voljeli dočekati napad na banku. To bi im bilo svojevrsno uzbuđenje. Considine je i sam pomagao u hvatanju provalnika u jednom neuspjehom pokušaju napada na banku.

Nasmiješio se u sebi pri pomisli na Petea. Baš će mu on, Considine, prirediti iduću provalu u banku. Pete Runyon je bio jedini čovjek koji ga je uspio oboriti u borbi šakama, a i u toj se borbi do posljednjeg časa nije znalo tko će biti pobjednik. Obojica su uspijevala oboriti jedan drugog na zemlju barem šest puta, bili su toliko krvavi da su se jedva prepoznavali i tada mu je iznenada Pete zadao presudan udarac desnicom. Pete Runyon je bio nešto teži od njega, no veoma brz, što se možda ne bi očekivalo od tako krupnog čovjeka. Borili su se i prije toga dana, no to su bile drugarske tučnjave, uobičajene među momcima, pa su bile samo šala. Ovo nije bila šala, već bespoštedno udaranje, a tukli su se zbog Mary. U toj je borbi Pete pobijedio.

Considine je bio svjestan činjenice da iznad svega želi dobiti priliku da se opet tuče s Peteom, no znao je da za to neće biti vremena. Čim se dočepaju novaca, pojurit će do granice, no neće kao dosad biti opijanja po krčmama. Neće biti opijanja barem za njega. Želio je kupiti mali ranč i unajmiti nekoliko ljudi da rade za njega.

Dučan je mirisao na duhan, pamuk, kožu i ulje za podmazivanje oružja. Na policama je stajalo nekoliko potpuno novih vinčesterki i rabljenih spenserki, sanduk s revolverima i mnogo ostalih sitnica koje se nalaze u takvim dućanima.

Dutch je odrezao komad sira džepnim nožićem i prišao Considineu. Polako se spustio na prevrnuto bure i pogledao ga.

— Mislim da bi ovaj ulov trebao da bude bogat. No neće biti lako — reče.

Dutch je dugo razmišljao o ovom potezu. U Obaro je svratio prije nekoliko mjeseci. Nitko ga nije poznavao i mogao je mirne duše lutati neprimijećen i slušati o čemu ljudi govore. Čak je otišao u banku da razmijeni nekoliko novčanica i tom je prilikom bacio pogled na blašajnu. Iako je nije imao prilike pomnije razgledati, bio je siguran da se može provaliti. Nije bila od onih najlakših, no nijedan sef nije bio neotvoriv za Dutcha. Ovaj sef u svakom slučaju nije spadao u neke kompliciranije.

Od njih četvorice samo su Considine poznavali u gradu, tako da su u slučaju potrebe ostali mogli još prije odjahati u grad te se razmjestiti u raznim dijelovima grada. Sve je ovisilo o tome hoće li odlučiti da napadnu banku noću ili možda po danjem svjetlu.

Considine ustane.

— Vi momci, o svemu još porazgovarajte, a ja ću vam onda iznijeti svoju zamisao.

Izišao je na verandu i zagledao se u prašnjav put. Bilo je veoma toplo. Nebo je bilo bez oblaka, a vrućina je pravila varljive slike nad pijeskom. Daleko u izmaglici ugledao je dvojicu jahača koji su se činili nevjerovatno visokima. To su Dave Spanyer i djevojka, pomisli. Usprkos želji da ne brine previše ni za koga, osjeti olakšanje.

Kad ga je pogledala otvoreno i oštro, u očima joj je bila poruka stara koliko i svijet, pomisli Considine, ali onda odbaci takve misli. Možda je on u njenim očima vidio ono čega nije bilo, samo zato što to želi u njima vidjeti.

No ovo nisu časovi kad se misli na djevojke, upozorio je sam sebe, posebno ako im je otac tvrdoglavi i uporni starac koji može postati veoma opasan ako mu se učini da si zainteresiran za njegovu jedinicu. Govorilo se da je bio revolveraš na mnogim rančevima i da je ubio jedanaesticu ljudi. To je moglo biti i pretjerano, jer su brojevi o žrtvama obično rasli putem, no u svakom slučaju nije bio čovjek s kojim bi se moglo šaliti.

Considine se zaputi do plitkog bunara i izvadi vedro bistre vode. Umio se, dugo se pljuskajući i uživajući u osvježanju. Gol do pojasa zaputio se po novu košulju — i naletio na Davea Spanyera i njegovu kćer koji su upravo dojahali do dućana. Više je osjetio nego vidio kako djevojka šutke odmjerava njegovo mišićavo tijelo. U dućanu je među mnogobrojnim izloženim sitnicama našao crvenu košulju s bijelim pucetima i navukao je. Kad je izašao, Spanyer je bio u koralu s konjima i nešto im šaputao.

Potom je došao na verandu s Lenie koja je nastojala izbjeći da pogleda Considineu u oči. To mu je dalo prilike da je pažljivo promotri i mo-

rao je sebi ponovo priznati da je veoma lijepa djevojka. Činjenica da joj je bluza već postala tijesnom samo je pridonosila tome dojmu.

— Gdje je Medeni? — upita Spanyer.

— Otišao je u Obaro.

Otac i kći su ušli u dućan, a nakon nekoliko trenutaka Considine je pošao za njima. Kiova je sjedio unutra igrajući se nožem, a kad su ušli, naglom ga je kretnjom bacio prema suprotnom zidu gdje se zabio u kalendar. Malo je zadrhtao i ostao zabijen u zid. Kalendar je pokazivao da je lipanj 1881. godine.

IV

Vani je vladala nesnosna vrućina. I životinje su se povukle u hlad, iščekujući spasonosno osvježanje noći. Činilo se kao da je i vrijeme stalo.

Laka kola i dvojica jahača pojaviše se na putu dižući oblake prašine, no ne zaustaviše se kraj dućana, već nastavili istim putem prema Obaru.

— Nikad mi nije padalo na pamet da bi ti mogao imati obitelj, Dave — reče mu Dutch bacivši pogled na Lennie. — Ne bi se moglo ni reći da ti je dijete još malo.

— Bila je u školi u Teksasu — odgovori mu Spanyer ponosno. — Znade više o stvarima nego ti i ja zajedno.

— Morao bi naći neko mjesto i smiriti se, Dave. Ovo nije pogodno vrijeme za lutanje s djevojkom.

— To i namjeravamo — reče i doda pomalo razdraženo: — Namjeravali smo otići u Obaro, ali sada mislim da bi bilo bolje da ne idem. Tamo bi netko mogao pomisliti da jašem s vama i prije nego što bih se snašao morao bih opet bježati.

— Zao mi je.

Considine ponovo izađe. Lennie ga je pažljivo promatrala, pomalo uvrijeđena što nije na nju obratio pažnju, niti je uopće pokušao s njom razgovarati. Zanimao ju je više nego što je sebi u tom času mogla priznati.

Spanyer se osvrne za njim dok je izlazio.

— Je li stvarno tako dobar kako kažu? — upita.

Dutch kimne.

— I bolji. Brz je kao bilo koji od čuvenih momaka, a ti znaš da sam ih ja sve vidio na djelu. Courtrighta i Allisona, i Hardina, i Hickoka, i Stoudenmirea, i Pinka Higginsa, sve njih.

— Pitam se zašto onda, do đavola, ne odjaše sam u Obaro i mecima istjera stvari na čistac sa šerifom? — zamisljeno će Spanyer.

— On bi lako mogao pobijediti Petea Runyona u dvoboju revolverima, oni to obojica znaju, no on ga želi pobijediti u tučnjavi. Uvijek su se borili šakama.

— Nije mu sve čisto u glavi — zaključuje Dave.

— Oni su bili drugovi i jahali su zajedno — obavijesti ga Dutch.

— To je nešto sasvim drugo.

Considine je stajao kraj korala u najgoroj vrućini, znojeći se i pokušavajući da obuzda neki čudan unutarnji nemir koji ga je iscrpljivao. Što je to sa mnom, pitao se. Činilo mu se da sličan osjećaj nije iskusio nikad dotad. Je li to zbog toga što je tako blizu Obara? Je li to zato što je Mary u blizini? Ili izvor nemira živi u njemu odavno, a ni sam nikad nije znao za njega?

Kiše koje su nedavno padale obećavale su vodu u tinajama — prirodnim rezervoarima za vodu, izdubenima u stijenama kojima je obilovao kraj kroz koji je vodio put za Meksiko. Medeni Chavez će se pobrinuti da ih konji čekaju u obližnjem kanjonu. Tamo mogu promijeniti konje i tako na samom početku steći prednost. Nekad je Considine prošao cijelu pustinju s jednim Indijancem koji mu je otkrio gdje se nalaze mjesta s tinajama u kojima je dragocijena voda. Točno obilježenu kartu kraja nosio je otad u pamćenju, uvjeren da će mu jednom zatrebati, a to se sada pokazalo točnim. Južno od kanjona nalazile su se tinaje u kojima će biti baš toliko vode koliko je njima potrebno da napune čuture i napoje konje. Oni će isprazniti prirodne rezervoare i svi koji dođu postije njih bit će bez vode. Njihov će put biti pun opasnosti već i zbog ratnog pohoda Indijanaca.

No ipak, ako se zanemari indijanski ratni pohod, plan njihova bijega imao je dobre šanse da se ostvari. Ponovo je razmislio o cijelom pothvatu važući

svaki detalj. Plan je bio jednostavan i zbog toga se i njemu samome svidio. Ništa se nije moglo izjaloviti. Chavez će se pobrinuti za konje — on će se osobno pobrinuti da debeli Meksikanac nešto ne zabrlja — pa ako im bijeg iz samoga grada uspije, sve ostalo bit će lakše.

Grad je, međutim, ostao svojevrstan problem. Ako im ne uspije da na neki način povuku ljude s glavne ulice, njihovi će izgledi biti prilično loši jer će grupa naoružanih stranaca koja ulazi u grad odmah pobuditi pažnju građana. No Considine je već znao kako će riješiti taj problem.

Medeni Chavez već bi se morao vratiti. Kako ga je dobro poznao, Considine je bio siguran da će Meksikanac donijeti sve potrebne informacije, čak one nepotrebne. Oдавно se Chavez istakao kao stručnjak u njuškanju.

Misli mu se vrate k Mary. Pametno je izabrala, mislio je, iako ju je zbog toga jedno vrijeme gotovo mrzio. No Pete se smirio, postao je šerif, imao je čak nešto vlastite stoke, sve u svemu, bio je ugledan i cijenjen građanin Obara.

Mary je bila visoka, bljedunjava djevojka plave kose, a koliko se Considine još sjećao, bila je lijepa. Zato mu se još čudnijim učini to što nikako nije u pameti mogao dočarati njezin lik. Pokušao se uvjeriti kako su to gluposti, no činjenica da se ne može sjetiti crta njenog lica ostala je prisutna. Stojeći zamišljeno pod užarenim nebom, čak se počeo pitati je li ikada bio zaljubljen u nju ili mu je jednostavno bila povrijeđena taština kad se ona odlučila za njegovog prijatelja.

Kažu da vrijeme liječi sve rane, no Considineu se nije dopala pomisao da vrijeme baca stvari u zaborav i nekad svježja sjećanja prekriva maglom. To ga je samo podsjećalo na to da je sve prolazno, a od životnih činjenica koje je tokom godina naučio ova mu se najmanje svidjela. Mislio je radije na to kako će to biti njegov posljednji bijeg. Poslije toga kupit će onaj mali ranč u Meksiku, koji mu je tokom godina postao jedini san, pa se tamo smiriti.

Vjetar je podigao lišće i prašinu, a iz planina do njega dopre zvuk grmljavine. U zraku se osjećala oluja.

Medeni Chavez je dojahao jedan sat nakon toga, kad je sunce već zašlo. Considine je izašao na verandu da ga dočeka i pomogne mu prenijeti tešku vreću. Meksikanac siđe s konja i obriše znoj.

— Apaši su ubili dvojicu ljudi i zapalili jedno imanje na istoku — obavijesti ga. — Tko je to unutra?

— Dave Spanyer i njegova kći.

— Spanyer? — začudi se Chavez. — Je li s tobom?

— Ni govora! — reče Considine. — Zaputio se sa kćerkom u Kaliforniju.

— Nije vrijeme za jahanje sa ženom — primijeti Chavez.

— No? — prekide ga Considine. — Prijeđi na stvar.

— Rudnik čuva plaće za radnike u banci. Ima oko trideset tisuća, a čini se da će biti i dvostruko toliko.

Grmljavina je bila sve jača i ubrzo osjetiš prve kapi kiše. Zaputiti su se u staju sa Chavezovim konjem.

— Za odlazak u grad trebat će nam četiri konja koje nitko ne poznaje. Naše ćemo konje ostaviti u kanjonu, a kad se budemo vraćali, uzjahat ćemo njih, a tvoje konje pustiti.

— To je izvodljivo — reče Chavez i jednom kretnjom strgne sedlo s konja. — Vidio sam Runyona. Izgleda sasvim dobro.

Pete je znao da će se jednog dana Considine ipak vratiti da bi namirio nekadašnji dug i stoga je za njega uvijek bio spreman. Istini za volju, Pete je oduvijek za sve bio spreman. Considine se dobro sjetio onih sekundi dugih kao vječnost, kad mu je konj izgubio potkovicu i okliznuo se preko ruba provalije. Pete je reagirao munjevito: nabacio mu je laso oko ramena i povukao ga trenutak prije nego što se konj srušio u provaliju. To je bila munjevit reakcija zbog koje mu je Considine oduvijek bio zahvalan.

Runyon mu je spasio život i u drugim prilikama, no Considine je to isto činio njemu. Nikad nisu o tome razgovarali ozbiljno. Spomenuli bi to tek koji put u šali, jer takvi su događaji bili dio njihovog svakodnevnog zajedničkog života i nisu im pridavali veće značenje.

Iz dućana je Considine osluškivao djevočin melodični smijeh. Razgovarala je s nekim, vjerojatno s Hardyjem.

Na trenutak osjetiti nešto poput žaoke ljubomora i to ga iznenadi. Nije ozbiljno razmišljao ni o jednoj djevojci otkad je Mary pokazala da joj nije stalo do njega. Ne može se reći da djevojaka nije bilo. Bilo ih je previše, posebno s druge strane granice, raznih vrsta i zanimanja, no nijednoj nije uspjelo da ga izbaci iz njegova spokoja.

Kiša je počela naglo padati. Kapi su bile toliko velike i teške da se činilo da se na zemlju sručio vođeni šljunak. Chavez i Considine potrčase prema dućanu i skloniše se pod strehu slušajući udaranje kiše po krovu. Bio je to jedan od uobičajenih ljetnih naglih pljuskova koji im je mogao donijeti nevolje jedino ako potraje predugo i toliko umekša zemlju da njihovi tragovi budu lako uočljivi.

Iz raspucale se zemlje dizao poznati miris tla koje je konačno dočekalo spasonosnu kišu. Dvojica na verandi stajala su šutke i uživala u svježini, a onda Chavez reče:

— Nema nikakve sumnje da je novac u banci. Kad sam bio tamo, upravo su pakirali zlato u kožnate vreće.

— Jesi li još što čuo?

— Nastojao sam malo onjušiti kako dišu, pa sam započeo razgovor o borbi između tebe i Runyona. Počela je prepirka i očito je da se mišljenja o tome razilaze.

— Nadam se da me nisi inače spominjao? — reče mu Considine pažljivo ga promatrajući.

— Ne, koliko znam, nisam.

• • •

To je mogao biti dućan u bilo kojem zabačenom kraju odgajivača stoke, s Kiovom koji sjedi za stolom i prevrće karte i muklim zvukom kiše što udara po krovu. Dutch i Spanyer su sjedili uz tegu i razgovarali o prošlim danima i događajima koji su ih nekada vezali. Kad su Considine i Chavez ušli, Hardy je odveo Chaveza u kut i počeo s njim nešto živo raspravljati.

Mogli su biti bilo koja grupa kaubojaka koja čeka da prođe kiša, no već sutra njihove će kretnje biti brze i odlučne, a sve će zavisiti od hrabrosti svakog pojedinca, ali i od samog slučaja. Već sutra odjahat će u Obaro, grad

koji je negostoljubivo dočekivao sve odmetnike.

Considine je promatrao brze kretnje indijančevih ruku, ponovo zapanjen njegovom vještinom. Taj je čovjek bio pravi umjetnik u rukovanju kartama. Stari ožiljak, koji mu se protezao dužinom obraza, sablasno je izgledao pod jasnim svjetlom svjetiljke.

Spanyer se okrene k Chavezu.

— Dugujem ti za večeru.

— Sve je već namireno — reče debeli vlasnik dućana. — Ti si Dutchov prijatelj, pa dopusti da te ja častim.

Uzeo je neki paket s tezge i predao ga Lennie.

— Što je to, do đavola? — upita Spanyer.

Chavez slegne ramenima.

— Poklon od Hardyja — reče.

Spanyer samo stisne usnice, dohvati paket i otvori ga jednom kretnjom. Komadi odjeće, kojima se Lennie toga dana divila u Chavezovom dućanu, rasuše se po podu. Spanyer baci paket natrag Chavezu i okrene se Hardyju.

— Kad je mojoj kćeri potrebna odjeća, onda joj je ja kupujem — reče crvenaci od ljutnje. — Ljudi poput tebe ne mogu odoljeti da sve oko sebe ne uprljaju. No upozoravam te, drži se podalje od moje kćeri, čuješ li?

— Polako, stari — reče Hardy namjerno nemarno naglašavajući ono »stari«, tako da je zvučalo prezirno.

Spanyer se ukoči.

— Ti prljavi balavče!

Hardy se maši za revolver, no Dutch je bio brži. Uхвати ga je za ruku i stao između njih dvojice.

— Prebrz je on za tebe — reče Hardyju. — Ohladi se!

Hardy se odjednom umirio. Preko Dutchovih ramena gledao je ravno u čelične sive oči starijeg čovjeka i u njima nije vidio ni trunke milosti. Nije se nikoga bojao, barem je tako mislio, no znao je prepoznati čovjeka koji si je smrt čim mu se zagleda u oči. Istog mu trenutka postade jasno da ga je samo Dutchovo uplitanje spasilo od sigurne smrti. Dok je njegov revolver bio tek na pola puta iz korica, njegov je protivnik svoj revolver već držao u ruci. Hardy nije nikad vidio nekoga tko bi izvlačio tako brzo,

ako ne uzme u obzir Considinea koji je također bio davoliski brz.

— On nije mislio ništa loše — prosvjedovala je Lennie. — Pokušavao je biti ljubazan.

— Idi u svoju sobu — reče joj otac tonom koji nije trpio pogovora i pokušao prema zgradi sa spavaonicama.

Lennie pocrveni, ne poslušno pođe. Kad je izašla, Spanyer ponovo zakoči revolver i laganom ga kretnjom vrati u korice. Još jednom je pažljivo odmjerio prisutne, a onda se i on izgubi.

Hardy je nekoliko trenutaka bio potpuno bez riječi, pokušavajući da se oporavi od iznenađenja i navale bijesa.

— Hvala ti, Dutch — reče iznenađa.

— Nema na čemu — reče Dutch i doda nešto blaže: — Taj je čovjek veoma tvrd orah, zato se ne zamaraš idejama o tome kako ti je nastradao ugled. Ja se nikad ne bih upustio u borbu revolverima s njim.

Klova je spokojno mijesao karte i na trenutak to je bio jedini zvuk u dućanu. Potom Dutch pokupi svoje pokrivače i zaputi se u spavaonicu. Hardy ga je slijedio. Svi su već bili napeti jer se sutrašnji dan bližio.

Umotana u pokrivače u sobi koju je dijelila s ocem, Lennie je širom otvorenih očiju buljila u neprozirnu tamu. Nije mislila o sukobu koji je izbilo u dućanu, već o Considineu.

Nikad nije poznavala nekoga poput njega. Bio je tih, samopouzdan, a usprkos tome što je bio odmetnik, njen ga je otac poštovao, čime se mnogi ljudi nisu mogli pohvaliti.

U sobi je bilo zagušljivo i odjednom je poželjela svježeg zraka. Ustala je pazeći da ne probudi oca iako je bilo malo vjerojatno da će se probuditi iz dubokog sna. Zaputila se prema vratima na vršcima prstiju, obučena samo u tanku spavaćicu, pogledala oca još jednom i izašla na verandu. Došla je do vrata staje i ušla. Konji su okrenuli glave, pozdravljajući je frktanjem i laganim toptanjem nogu. U tami staje razaznavala je bjelinu njihovih bjeloočica. Šaputala im je umirujuće riječi i počela češati vrat svoje kobile.

Kobila se odjednom uznemiri i Lennie se naglo okrene, upravo na vrijeme da opazi Considinea kako se pojavljuje iz zastora kiše i ulazi u staju.

— Ne biste smjeli biti vani u ovo doba, Lennie — reče joj tiho. — Ovo je indijanski kraj.

— Bilo je tako tople i zagušljivo — promrmlja.

— Znam, no s Apašima se nikad ne smiješ šaliti. Doduše, ne vole se boriti noću, no to ne znači da im ne može pasti na pamet da pužu okolo.

Nije znala što bi na to odgovorila i stajala je bez riječi trudeći se da smisli nešto što bi mu rekla i čime bi srušila zid među njima, upozorila ga da je i ona žena i uspjela izvući na površinu nježnost i toplinu za koje je vjerovala da ih taj čovjek ipak negdje duboko skriva. No nije znala što bi rekla, a za to je ponajmanje sama bila kriva. U životu je imala prilike razgovarati tek s nekoliko muškaraca, a i ti su bili prijatelji njenog oca i znatno stariji od nje.

— Ne bih smio razgovarati s vama — reče on odjednom čudnovato sjetno i kao da se ne obraća njoj. — Ja nisam čovjek koji bi se smio družiti s takvom djevojkom.

— Mislim da ste dragi.

Rekla je to naglo, bez ikakvog premišljanja, tek upola svjesna toga da ne priliči djevojci da daje takve izjave i da je situacija sasvim neprikladna. Rekla je ono što je osjetila jer joj se u tom trenutku učinilo da ga treba utješiti, uvjeriti u nešto, ni sama nije jasno mogla razlučiti što.

— Ja sam čovjek izvan zakona — reče joj on mirno.

— Znam.

Stajali su jedan nasuprot drugome, pokušavajući razaznati izraze lica, dok je kiša bubnjala po krovu i u tim dugim trenucima činilo se kao da su potpuno sami na svijetu.

Stresla se.

— Hladno vam je — reče joj. — Bolje bi bilo da se vratite.

No ona se nije ni pomakla i on je nježno zagrlj, poljubivši joj usne samo letimice. Stajala je nepomično drhteći od straha i uzbuđenja, a on ju je cijelu obujmio kao da je želi zaštititi zauvijek. Vani se nešto pomaklo i ona osjeti kako ju je sada držala samo jedna ruka. Nije u tom trenutku mislila na to da je druga posegnula za revolverom.

— Što ćeš raditi poslije? — upita ga.

— Idem u Meksiko.

Znala je o tom obećanom Meksiku u koji su odlazili odmetnici. Otac joj je pričao o tome. Nekad su odlazili u Teksas, no on više nije bio dovoljno siguran. I njen otac i majka su živjeli u Meksiku prije nego što se ona rodila.

— Hoćeš li se uopće vratiti? — upita ga tiho.

— Možda... no ne vjerujem u to.

Cijelo je vrijeme napeto osluškivao, no ništa se više nije čulo. Pitao se je li uopće nešto čuo ili su to bili samo neobični zvuci noći. No tada opet začu je šušanj i naglo se maši za revolver. Opsovao je u sebi. Ruka mu je napipala prazne korice.

Čovjek uđe u staju i stane ispred njega. Bio je to Dave Spanyer i u ruci je držao revolver. Mahnuo je drugom rukom prema Lennie.

— Ti se gubi u svoju sobu.

Dok je prolazila kraj njega, oborene glave, dodao:

— I obuci se. Odlazimo oдавде.

Considine je stajao bez riječi, stišćući u rukama vile koje je instinktivno zgrabio, no duboko svjestan toga da ih neće upotrijebiti protiv ovoga čovjeka. Nije imao ništa protiv njega i pretpostavljao je kako se Dave sada osjeća.

— Sljedeći put kad te budem sreo — reče Spanyer suho — potruđi se da nosiš revolver.

— Prebrzo zaključuješ — reče mu Considine mirno. — Ništa loše nije bilo. Ona je izašla da bude kraj konja, a ja sam došao za njom jer sam se bojao da bi u blizini moglo biti Indijanaca.

— Čuo si me.

Dave Spanyer se naglo okrene i nestane kroz vrata.

V

Toga su jutra tragovi životinja i ptica bili oštro ucrtani u vlažnom pijesku, no nije bilo tragova čovjeka ili konja. Dave Spanyer je mirnim pogledom pažljivo pretraživao okolicu tražeći iznad bregova tragove plavičastih dimnih signala koji bi nosili obavijest o njegovom kretanju.

Bio je zabrinut. Sada mu je već bilo žao što je tako grub s Lennie. Mo-

rao je i sam sebi priznati da često zaboravlja da ona više nije dijete. Njeno zanimanje za mladiće bila je samo prirodna stvar i morao se s time pomiriti. No ona je bila mlada žena i ta je čarobna riječ za njega značila mnogo. I njena je majka bila prava žena i Spanyer je želio da i njegova kći postane takvom u pravom smislu riječi.

Lennie je bila ljutita na njega i nije propustila da mu to da na znanje. Za to je bilo mnogo načina, a on ih je sve poznavao jer ga je u tome Lennie podsjećala na pokojnu suprugu. Brada joj je bila visoko uzdignuta i očima je prkosno šibala lijevo i desno.

— Ima u okolini i dobrih ljudi — reče on. — Ne bih želio da se moja kći uda za revolveraša.

— Moja se majka udala za revolveraša — odbrusila mu je istog časa.

Znala je da će ga to ušutkati. Majka se udala za njega i postepeno ga učinila čovjekom. Ne bi ona mogla ništa učiniti da on sam nije bio ispravan i pošten. Njen je blagotvorni utjecaj tek raspirio u njemu zapretane želje za boljim i mirnijim životom, pa otkad je bio s njom, on se postepeno mijenjao. Na žalost, umrla je prerano i ostavila ga tužnoga i još više osamljenoga nego što je bio prije nego što ju je sreo.

Sunce je postajalo sve toplije i počelo im je grijati leđa. Približavali su se grupi stijena ukopanim u fini i gotovo potpuno bijeli pijesak. Svuda oko njih bio je pijesak i krčljavo pustinjsko bilje što je ponegdje procvalo cvjetovima čudesne ljepote.

Ako stignemo u Kaliforniju, kako smo planirali, mislio je, možda još neće biti prekasno da zasijem zemlju i posadim mladiće.

— Tata?

Spanyer se osvrne, iznenađen.

— Pogledaj! Dim! — reče ona.

Sljedio je pogledom njen upereni prst i ugledao dim što se lagano dizao prema jasno plavom nebu. Pramen se s vremena na vrijeme prekidao, kao nožem odsječen. Okrenuo se u sedlu i iza njih ugledao još jedan dimni signal. Bio je negdje prema sjeveru od njihovog posljednjeg obitavališta.

— Hajde da jedemo — reče odlučno. — Poslije možda nećemo imati prilike za to.

Pogledao je prema vrhu stijena ispred kojih su se nalazili. Tamo gore, među razbacanim kamenjem i odvaljenim stijenama, moglo bi se naći mjesto koje bi im pružilo stanovitu zaštitu. Izvadio je vinčesterku iz korica na sedlu i držao je u ruci kad su se zaputili prema stijenama.

Ponajprije su ih zaobišli, a tek kad su se našli s druge strane, naglo je skrenuo i vratio se prema stijenama. Nije dopustio Lennie da mu se pridruži prije nego što je dobro provjerio da se tamo nitko nije sakrio.

Pomogao joj je da siđe s konja, misleći pri tome na svoju ženu. Potom je skinuo sa sedla torbu hrane i rekao malo posramljeno.

— Nije baš neka gozba, ali dobro će nam doći da se malo okrijepimo.

Govoreći to, mislio je kako bi čovjek sa kćerkom morao biti u stanju da svome djetetu pruži barem pristojne i redovite obroke. Nešto je slično osjećao i kad je živio s pokojnom ženom i trebalo mu je dugo vremena dok je konačno shvatio da ga je ona voljela zbog njega samoga, ne mareći pri tome koliko on ima i što joj može pružiti. To je otkriće za njega bio pravi udarac jer nikad nije ni mislio o sebi kao o čovjeku kojega bi netko mogao voljeti i spoznaja o njenoj iskrenoj naklonosti duboko ga je potresla. Od toga ju je dana volio još dublje i strasnije.

Pronašao je nekoliko osušenih grančica i nekoliko komadića već nagorjelog drveta koje je ostavio neki putnik. U udubljenju u stijeni, zaklonjen od pogleda, s takvim pregledom na okolinu da je mogao opaziti svakoga tko bi se približio ma iz kojeg smjera, zapalio je malu vatru. Drvo je bilo sasvim suho i nije bilo dima; samo lagan i malen, gotovo prozirni pramen razilazio se odmah na povjetarcu.

Naginjući se nad vatrom i s vremena na vrijeme bacajući oprezne poglede na stazu, Spanyer je razmišljao o svemu tome. Na način kako je doznao o mnogim revolverašima doznao je i o Considineu. Saznao je da je riječ o ispravnom čovjeku koji nije izbjegavao borbu i znao se boriti kad je trebalo. U njegovim očima to je bilo dovoljno da zaključi kako je riječ o pravom muškarcu.

No ipak, nije se mogla smetnuti s uma istina da takav život kakav je vodio Considine može završiti samo na dva moguća načina: ili smrću od metka ili zatvorom. A on nije htio da mu kći prije vremena ostane udovicom ili ucviljenom i napuštenom ženom čovjeka koji trune u zatvoru.

S druge strane, vagao je dalje, Pete Runyon je bio i odmetnik i revolveraš, a sada je i poštovani šerif, čovjek u službi zakona i države. Ljudi na Zapadu lako praštaju, pomisli Spanyer, praštaju sve osim kukavičluka i laži.

Njihov je odmor bio kratak. Uskoro su krenuli dalje. Sunce je grijalo sve jače, a pjesma cvrčaka sakrivenih negdje u hladu kržljivih biljaka postajala je sve glasnija. Nalazili su na tragove životinja, a kukci su im dosadivali uznemirujući konje.

— Oče! — pozove ga iznenada.

Pogledao je kćer i načas osjetio toplinu jer je iz njenog pogleda shvatio da se više ne ljuti na njega.

— Misliš li da će uspjeti?

Razmišljao je o tome polako i temeljito kao što je uvijek činio. Razmišljao je o Obaru i Considineu, te vagao činjenice o kojima je već prije razmišljao. Nakon izvjesnog vremena reče:

— Ako to ikome ikada uspije, onda će to biti on.

Na trenutak je zašutio.

— Nezgoda je u tome što je to, ako i uspije, tek početak. Nakon toga počinje gonjenje, pa ako si mudar, bježiš što te noge nose, i to što dalje, jer za potjeru nikad nisi dovoljno daleko. Ponekad i uspiješ pobjeći, no ne uvijek. Kad se čovjek odmetne od zakona, mora biti spreman na to da mu svaki drugi čovjek može biti neprijatelj. Uostalom, rijetko kojem odmetniku padne na pamet da sjedne i pokuša zbrojiti što je dobio takvim načinom života. Još ću ti nešto reći — nastavio je. — Jednom sam poznao velikog odmetnika, svi su o njemu govorili kao o velikom mudracu. A on je proveo trećinu svoga života u zatvoru, nad glavom su mu visjele dvije smrtno kazne i živio je doslovno od milostinje drugih odmetnika i ljudi sumnjive prošlosti.

VI

Considine pogleda na svoj veliki srebrni sat.

— Momci, vi dolazite u grad u dva-deset do jedan. Mogu vam obećati deset minuta, možda čak petnaest.

Hardy ga brzo pogleda.

— To je brza borba.

— On je jak čovjek — pogledao ih je i nacerio se. — I za mene bi bilo bolje da budem jak.

Promeškoljio se u sedlu.

— I nikakvog pucanja, osim ako ne bude nužno. Morate znati, kad jednom pucnjava počne, da će vam protivnici biti ljudi koji su među najboljim strijelcima na Zapadu. Ja to najbolje znam jer sam zajedno s njima gađao u metu.

Krenuo je i osvrnuo se još jednom da bi ugledao uspravne prilike kako mu mašu. To ga još jednom podsjeti da ih je baš on u sve uvalio, no odbaci te misli znajući da nikakvom kajanju nema mjesta.

Došao je nadomak gradu i, zategavši uzde, ogledao se oko sebe. Nije se imalo što vidjeti. U gradu su bile tri uzdužne ulice i nekoliko manjih koje su ih presijecale poprijeko. Banka se nalazila u glavnoj ulici i mogao ju je sasvim lijepo vidjeti. Koral i staje nalazili su se na drugom kraju grada.

U tom mu je trenutku palo na pamet, iako je prije tu zamisao odbacivao, da će najlakše razbjesniti Petea ako se susretne s Mary i, ne uvrijedivši je, ipak razjari njenog muža. Kad se glas o tučnjavi pronese gradom, ljudi će se brzo sakupiti oko staje i korala, a u banci će vjerojatno ostati samo jedan čovjek. Cijeli posao u banci ne bi smio trajati više od pet minuta. Nastojali su sve predvidjeti i po svemu se činilo da će to biti lagan posao i da će im uspjeti pobjeći prije nego što bude ispaljen ijedan metak.

Ponovo je potjerao konja i vještom kretnjom provjerio bubanj u revolveru. U torbi na sedlu nosio je još jedan rezervni revolver. Konj kojega je jahao bio mu je potpuno nepoznat, no Chavez je rekao da je to najbrži konj kojega ima. Njihovi vlastiti konji trebali su da ih čekaju u skloništu u kanjonu, pa su mogli neštedimice goniti

Chavezove konje, jer će ih ionako ostaviti u kanjonu i nastaviti bijeg na svojim, svježim konjima.

Runyon bi mogao imati sreće i pobijediti ga, ili, što bi također bilo loše, on bi mogao pobijediti Runyona. Borba mora trajati najmanje deset minuta, a ni to nije bilo jednostavno izvesti.

Pogledao je prema zapadu i vidio dimne signale. Osjeti nelagodu i strah sjetivši se da su tim pravcem krenuli Spanyer i Lennie.

Misli su mu se vratile na događaje koji će uskoro uslijediti, pa pokuša još jednom razmisliti o svim detaljima. Tu je bila gospođa O'Beirne, na primjer. Toj ženi nikad ništa nije moglo promaći, a uz to je uvijek na dohvatu ruci imala sačmaricu. Jednom ju je upotrijebila protiv grupe Indijana. Nakon smrti muža ta je žena obukla hlače i na način koji je zadirjavao žigosala stoku, gonila je na ispašu i radila sve grube muške poslove.

Sa šeširom visoko izdignutim da bi mu se lice što jasnije vidjelo, Considine je jahao savijajući cigaretu, dok mu je grlo bilo potpuno suho. Uspravo se u sedlu i, zaobišavši stražnji dio korala, pojavio se na ulici.

U mislima mu se činilo da vidi cijeli kraj kao da ga je sam kojim čudom nadlijetao na krilima neke divovske ptice. U sredini je bio grad, tamo prema zapadu jahali su Sanyer i njegova kći, a iza njega su jahali Hardy, Dutch i Kiova, a trebalo je da se i oni uskoro zapute za njim. Sve u svemu, bili su dijelovi preciznog mehanizma koji je već počeo raditi, namješten da eksplodira u točno utvrđeno vrijeme.

Dobro je poznao specifične osobine tih ljudi i znao je koliko rizik i uzbuđenje mnogo znače u njihovim životima. No lutao je dosta po Zapadu i učinilo mu se da se u posljednje vrijeme te osobine počele mijenjati.

Pažljivo gledajući oko sebe, udahao je u glavnu ulicu i nesvjesno ponovo navukao šešir na oči. Dokoličari i skitnice nezainteresirano su ga promatrali s trijemova, a gospođa O'Beirne mokrom je krpom brisala stepenice pred kućom.

Negdje se čulo kokodakanje kokoši. Jedan se pas lijeno vukao po prašini. Nekoliko je konja stajalo privezano i

repovima rastjerivalo muhe. Considine ponovo odmakne šešir sa čela. Kad se pojavio pred dućanom, vidio je kako se čovjek koji je sjedio unutra naglo pojavio na vratima, uzvikujući:

— Doc! Vidiš li ti isto što i ja?

Negdje u blizini zalupila su vrata.

Considine se vratio.

Ravno pred njim, odmah iza prvog ugla, nalazila se kuća Petea Ronyona koju je ovaj dijelio sa svojom ženom. Ograda je bila svježe obojena, a travnjak pred kućom veoma lijepo uređen. Po trijemu su se svijale ruže penjačice i cijeli je prizor djelovao veoma idilično.

Ljudi su se počeli sakupljati na vratima svojih domova da ga vide. Jedan krupan čovjek sa žutim brkovima poviše:

— Hej, Considine, jesi li se vratio zauvijek?

Considine povuče uzde.

— Zdravo, Matt! Vidim da si debeo kao i uvijek.

— Nismo mislili da ćemo te ikada više vidjeti ovdje.

Considine kretnjom kažiprsta odbaci opušak daleko u prašinu. Pitao se je li stvarno vidio kako se zavjesa na prozoru Peteove kuće pomakla ili mu se to samo učinilo. Nasmiješi se pokazujući sve zube.

— Zašto, Matt? Pa ja imam prijatelje u ovom gradu. Vratio sam se da vidim Petea Ronyona. Čujem da je u dobroj formi.

Pogledao je u sunce i ocijenio da mu nije ostalo previše vremena. Odsad mora djelovati brzo i odlučno. Potjerao je konja još nekoliko koraka i potom naglo sjahao pred kućom s bijelom ogradom i trijemom punim ruža.

Skinuo je šešir i obodom otresao prašinu s hlaća, osjećajući kako ga ponovo obuzima nešto od onoga starog rasploženja i želje za nepodopštinama. Mary je oduvijek bila previše ozbiljna, pa se moglo očekivati da će to biti i sada. Otvorio je vratnice i ponovo pogledao kuću. Mary je napokon stekla ono što je željela i njena je kuća, po njegovom mišljenju, umnogome podsjećala na domaćicu. Bila je čista, uredna, čak previše uredna i lijepa, no pomalo hladna.

Mary je poznavala sve male varke kojima se muškarac može potpuno za-

robiti. Na svoj odmjeran, uredan način oduvijek je znala kakav život želi, a što se Petea tiče, to je vjerojatno i njemu odgovaralo. Sada kad je vidio kuću, Considine prvi put osjeti olakšanje što nije na mjestu Petea.

Kročio je na trijem dok su mu muze zveckale pri hodu. Vrata su bila otvorena i on ih odgurne i uđe. Našao se u zagušljivom salonu sa stolicama prekrivenim tamnocrvenim baršunom i sagom raskošnih šara. Na svakoj su stolici bile još i zaštitne presvlake; sve u svemu, salon Mary Runyon bio je nakićen i izazivao je poštovanje samo kod određene vrste ljudi u koju Considine sasvim sigurno nije spadao.

Ova je soba toliko sličila na Mary da Considine odjednom osjeti suosjećanje prema svom nekadašnjem drugu. Pitao se koliko joj je uspjelo da ga promijeni.

— Ima li koga kod kuće?

Njegov je glas čudno odjeknuo u tišini kuće koja je tražila poštovanje i što običnije ponašanje.

Mary Runyon naglo zakorači u sobu i iznenađeno zastade. Bila je lijepo građena i haljina joj je dobro pristajala. Kosu je nosila ležerno zabačenu na leđa.

Imala je neku sigurnost i vrst držanja koje Considine nije prije na njoj zamjećivao. Pretpostavljao je da žena stekne takvo držanje kad napokon dobije čovjeka koji je voli — ili kad napokon upregne u bračni jaram onoga kojemu je najviše željela takvu sudbinu.

— Zdravo, Mary!

Probljednula je i pogladila haljinu objema rukama. To je bila nesvjesna kretnja kojoj je uvijek pribjegavala kad je bila zbunjena. To je bila jedna od rijetkih stvari na Mary koja se nije promijenila.

Mary je bila uvijek poštovana i pomalo izvještačena djevojka. Ljutila ju je činjenica što je Considine imao nad njom neku nejasnu moć i što ju je mogao tako lako uzbuditi. Considine se nasmiješi sjećajući se toga. To je vrijedalo sve njene ustaljene i naučene navike i stoga joj je veoma smetalo.

— Što želiš? — upita ga odsječno.

Glas joj je bio oštar, bez trunke dobrodošlice ili radosti što ga vidi. Da,

pomislí Considine, ovo je prava Mary. Ima svoj dom, svog čovjeka i najmanje od svega potreban joj je skitnica iz njene prošlosti koji bi mogao sve to upropastiti.

— Gdje je Pete?

— Nije ovdje.

Gužvala je pregaču nervoznim kretanjama kao da suši dlanove.

— Što radiš ovdje? — upita ga grubo. — Zar nisi mogao ostati tamo gdje si i dosad bio?

— Mislio sam da bismo mogli malo porazgovarati o dobrim, starim vremenima, Mary — nacerio se namjerno bezobrazno.

Pocrvenjela je od bijesa.

— Gubi se odavde i ostavi nas na miru.

Considine se ne pomakne s mjesta. Pogledao je na sat.

— Neću se zadržavati — reče. — Vratio sam se samo da vidim Petea.

— Ako ostaneš, vidjet ćeš ga. On te se ne boji.

— Pete? Znam dobro da se nikoga ne boji, pa ni mene, iako zna da sam brži od njega u rukovanju revolverom.

Pogledao je oko sebe.

— Sigurno si ga stvarno smotala. Teško mi je zamisliti Petea kako sjedi u takvoj sobi.

Pogledao joj je u oči.

— Bolje da malo popustiš konopce, Mary. Ako čovjeka suviše svežeš, past će mu na pamet da je na slobodi ipak bolje. Ako mu malo popustiš veze i ako si mu draga, bit će dovoljno lud da se sam još više upetlja.

— Pete nije spetljan — prosvjedovala je. — On je odgovoran čovjek i nešto znači u ovom gradu.

Otvoreno ga je pogledala.

— A što ti značiš bilo kome, bilo gdje?

To je bio nizak udarac. Considine osjeti kako u tim riječima ima istine, no ne dopusti da ga obuzmu takvi osjećaji. On je oduvijek bio daleko od bilo kakve vrste samosažaljenja. Konačno, pomisli, to je istina, ja i ne značim nikome ništa. A tada se sjeti Lennie, pa tek polusvjestan svojih riječi reče:

— Nemaš pravo, Mary. Imam djevojkicu za koju i ja nešto značim.

Maryne se oči suzile i Considine se sjeti još jednog detalja u vezi s njom. Mary nikad ništa nije željela izgubiti, čak ako to i nije htjela imati. No, nema smisla biti prestrog prema njoj. Bila je dobra domaćica i privlačna žena, uz nju će Pete vjerojatno daleko dotjerati.

— Ništa ti njoj ne vrijediš ako joj ne uspije da ti oduzme revolvere i pretvori te u poštovanog građanina.

— Ovakvoga kakav je Pete? Vjerojatno bi trebalo da mi prikaži značku i nagovori me da otjeram najboljeg prijatelja iz grada, jesi li na to mislila?

— Ti znaš da Pete nije želio to učiniti — reče Mary oklijevajući. — No poslije svega što se dogodilo nije imao izbora. Morao je to učiniti.

— Da — reče Considine namjerno je izazivajući. — Morao je i tebe uzeti.

Mary Runyon se razbjesni.

— Gubi se iz moje kuće! — počne vikati. — Nestani odavde! Nadam se da te više nikad neću vidjeti.

Considine se okrene na petama i iziđe. Stajao je na suncu nekoliko trenutaka, žmirkajući i pitajući se što je zapravo svim tim postigao. Želio je postići to da se Pete tako razbjesni da odluči potući se s njime. Nadao se da bi događaj s Mary mogao u tu svrhu poslužiti. Odjednom osjeti kako mu je mučno i preplavi ga čudna spoznaja da se on uopće ne želi tući s Peteom Runyonom. Zapravo, pomisli, bilo bi lijepo ponovo vidjeti Petea.

Pitao se koliko su samo goveda zajedno žigosali. Koliko su se samo na strani jednog ranča borili protiv stokradica? Bio je već u sedlu kad osjeti kako ga netko poteže za rukav. Okrene se i nemalo se iznenadi kad ugleda Mary.

— Considine, nije me briga što misliš o meni, no molim te, ostavi Petea na miru.

Zapanjen Considine pažljivo pogleda njeno uplakano očajno lice.

— Tko bi to rekao, Mary? Pa ti ga, čini se, zaista voliš?

Pribrala sa.

— Pa naravno! On je moj muž.

To je prava Mary, pomisli. Ona koja želi skrivati osjećaje sve dok je u nekom odsudnom trenutku ne počnu tako zanositi da se više ne može kon-

trolirati. To je Mary koja je jecala u njegovom zagrljaju, pomalo ljuta i zabrinuta zbog sile svojih osjećaja, no odlučna i uvjerena da ih se mora stidjeti.

— Mary — obrati joj se blago. — Pete i ja moramo urediti jedan stari račun, no mi smo se i prije borili i obojica smo živi i zdravi. Možda on obori mene ili ja njega, no mogu ti sasvim sigurno obećati jedno: neću na njega potegnuti revolver.

Odjahao je. Nekoliko je trenutaka gledala za njim, a onda, skupivši snagu, počne trčati.

Na ulici je bilo nekoliko kola, a uz pločnik je bilo privezano četrdesetak konja. Vidjelo se mnogo više ljudi no što je uobičajeno za ovo doba godine i Considine zaključio da se glas o njegovu dolasku već proširio gradom. U nekoj drugoj prilici i sam bi izašao na ulicu da se pridruži gomili promatrača ako bi na pomolu bila jedna tako zanimljiva borba.

Sjahao je i privezao konja. Na trenutak je skinuo šešir, a potom ga ponovo nataknuo pogledavši ispod oka prema banci. Ispred banke nije bilo nikoga i činilo se kao da već neko vrijeme nitko nije ušao ni izašao iz nje.

Nije zamijetio Mary Runyon koja je otrčala do gospođe O'Beirne gotovo vičući:

— Jeste li vidjeli Petea? Considine ga traži.

Starija ju je žena odmjerila prijekorno.

— Ništa se ti ne brini o Peteu. On će postupiti kako treba s tim momkom. Kao i prošli put, uostalom.

* * *

Considine se zaustavi pred kućom koja je bila tik do šerifovog ureda. Sat u izlogu banke pokazivao je da je već jedanaest i trideset. Considine osjetio kako ga probija znoj. Sad je trebalo djelovati što brže i nije bilo vremena za odlaganje. Najgore od svega je bilo što je trebalo mnogo vremena da se Pete naljuti.

Negdje se čuo ubrzani topot konja. Možda je to Pete, ponada se Considine. Odjednom iz šerifovog ureda začu Maryn glas.

— Pete! Pete! Considine je u gradu.

— Zar stvarno? — čuo se ležeran odgovor.

— Pete, ne šali se. On traži neprilike, sigurna sam u to.

Glas joj je postao tiši i molećiv.

— Pete, molim te, nemoj se boriti s njim. Jednostavno ga strpaj u zatvor.

Peteov glasni smijeh govorio je da se on dobro bavljiva.

— Kako ti to sebi zamišljaš, Mary. Kome je to još uspjelo strpati Considinea u zatvor bez borbe? Takvo čudo nemoj očekivati od mene.

Pete se pojavi iza ugla i njihove se oči sretoše. Considine se morao boriti protiv želje da mu ne pristupi i ne pruži ruku. I u tom je trenutku osjetio da na neki način voli tog čovjeka, ma na kojoj strani se nalazio. Oduvijek ga je volio, no novac iz banke bio mu je nužno potreban i tu nije bilo mjesta osjećajima. Počeo se ljutiti na sebe što mu takve misli uopće padaju na pamet.

— Što si htio, Considine? Pretpostavljam da to nije samo običan posjet.

— I nije, ako pod uobičajenim posjetom ne smatraš i činjenicu da sam te došao pobijediti.

Oko njih se počne skupljati gomila radoznalaca, željni da čuju svaku riječ sukoba koji je unaprijed obećavao da će prerasti u opasnu borbu. I protiv svoje želje Considine osjeti kako mu pogled bježi preko ulice. Pred bankom je upravo sjahao Dutch.

— Misliš li da je bilo nužno da se vratiš ovamo? — upita ga Pete,

— Svakako. Htio sam vidjeti kako će izgledati tvoje lice kad ga gurnem u blato Jensenove stajе.

Vidjevši Mary koja je stajala iza Petea i uplašeno zurila u njega, on nastavi u želji da borba počne što prije.

— Htio bih također pokazati tvojoj ženi kako njen muž ljepotan izgleda kad je solidno ispretučen.

Pete Runyon pocrveni od bljesa, no još je oklijevao, kao da želi dokučiti što zapravo leži iza svega toga. Considine se zabrine. Ako Pete počne o svemu razmišljati, pomno izrađen plan mogao bi propasti. Pete je bio pamećan, a uz to je predobro poznao svoga nekadašnjeg prijatelja. Considine

pomislili kako mu jednostavno ne smije dati dovoljno vremena za razmišljanje.

— Što je s tobom, Pete? — nastavi ga izazivati. — Jesi li u braku potpuno omilitavio i otupio?

Peteove crte lica odjednom otvrdnuše.

— Nikad u životu nisam odbio borbu ako sam bio izazvan i ti to prokleta dobro znaš.

Considine se glasno nasmije.

— To je bilo prije nego što si se oženio, prijatelju. Možda ti je žena otupila robove, pa više nisi tako borben.

Runyon pocrveni još više i korakne prema njemu stisnutih šaka.

Considine se povuče.

— Ne ovdje, Pete! Tamo gdje smo se već jednom borili i kad si ti imao mnogo sreće. Sreća će ti sada biti potrebija nego ikad.

Okrenuo se prema gomili i rekao razmetljivo.

— S vašim ću šerifom obrisati prašinu ako se nije toliko uplašio da odbija tučnjavu.

Okrenuo se i pošao niz ulicu prema koralu, ne osvrćući se. Sat je pokazivao jedanaest i četrdeset. Na vratima banke stajao je čovjek sa zelenim štitnikom na čelu i crnim činovničkim narukavcima. Considineu se učini da je prepoznao Eppersona. Bio je siguran da Epperson ni za što na svijetu ne bi propustio dobru borbu.

Considine skine kaput i objesi ga na sedlo, vodeći konja korakom. Gomila je išla za njim na udaljenosti od nekoliko metara i njemu se učini da među mnogobrojnim glasovima razaznaje Peteov otegnuti govor i Maryno užurbano nagovaranje.

Stigavši do cilja, Considine smjesti konja tako da je u svakom času mogao lako skočiti do njega, a potom se polako okrene da se suoči s protivnikom. Osjetio je kako mu se usta suše, dok mu je u želucu bila težina kao da je progutao gomilu kamenja. Pazi na njegovu desnicu, ponovi u sebi nekoliko puta. Pazi na desnicu, a inače stalno napadaj. Nemoj mu dopustiti da se sabere.

Gospođa O'Beirne se premještala s noge na nogu od nestrpljenja, istovre-

meno se obraćajući Mary i pokušavajući je smiriti.

— Ne brini ništa! Ne može se reći da neće biti borbe. Baš naprotiv, bit će tučnjave i ja jedva čekam da počne.

— Ali, ja neću da Pete... — pokušavala je Mary prosvjedovati.

— Tučnjava ne može naškoditi muškarcu — reče joj žena. — Nema nikakvog razloga da budeš zabrinuta.

Starija žena potom odmjeri Considinea.

— Taj momak! Velika je šteta za njega. Potječe iz odlične porodice.

Pete Runyon je u međuvremenu skinuo kaput, a navlake za pištolje objesio na ogradu koralu. Potom se okrene i pođe prema Considineu, još uvijek s izrazom lica kao da je pomalo zbunjeno.

Considine je to uočio. Ne oklijevajući, on mu priđe i pljusne ga po licu.

Dutch je sjahao pred salunom i izgledao je kao bilo koji krupan kauboj pomalo tupa izraza lica koji lunja naokolo i dosađuje se. Ušao je u banku očešavši se uz vlasnika banke i blagajnika koji su stajali na vratima gledajući prema koralu. U blizini nije bilo ni žive duše. Činilo se da je cijeli grad otišao da promatra tučnjavu.

Dutch izvadi zlatnik od dvadeset dolara.

— Htio bih ovo promijeniti — reče.

Blagajnik nevoljko napusti promatračko mjesto na vratima. U tom se trenutku pred vratima banke zaustaviše dva jahača i jedan od njih sjaše. Kroz prozor Dutch ugleda Hardyja koji se laganim korakom zaputio prema vratima.

Bankar je upravo krenuo prema Dutchu, kadli mu Hardy utisne cijev pištolja u slabine, dok mu je Dutch istovremeno pokazao svoj revolver. Hardy je obojicu zarobljenika poveo prema zidu, a Dutch se zaputi iza pulta. Izvježbanim kretnjama trpao je zlatnike u vreću, dok su se iz dna ulice čuli povici gomile koja je promatrala tučnjavu.

U njegovim kretnjama nije bilo ni nervoze ni oklijevanja. Istim odmjer-

nim kretanjama kojima je ispraznio police i blagajnu obišao je pult i pomogao Hardyju da sveže zarobljenike. Onda je podigao vreću i obojica izložio na ulicu gdje ih je čekao Kiova.

— Dutch — reče Hardy. — Stvarno bih volio vidjeti tu tučnjavu.

— Zar misliš da ja ne bih? Krenimo konačno.

Polako su vodili konje do izlaza iz grada, a onda uzjahali i krenuli laganim kasom. Kad su se popeli na uzvisinu, zastali su se i osvrnuli se. Nitko ih nije slijedio.

— Od srca se nadam da će mu uspjeti — reče Hardy.

— Jasno da će uspjeti — odgovori Dutch uvjerljivo.

Kiova nije prozborio ni riječi. Svidjela mu se težina vreće koju je nosio i u mislima je već bio u Meksiku.

Dutch pokaže na daleke obrise brda.

— Dim — reče. — Trebat će nam mnogo sreće da se probijemo do granice.

Considine je po planu otprilike u tom času morao napustiti grad. Imao je najbržeg konja i u dogledno vrijeme trebalo je da ih stigne.

Na ivici udaljenog brda pramen dima sličio je na upitnik. S obližnjeg brda vidio se taj nemušti odgovor.

VII

Uvredljiva pljuska izazvala je baš onakav bijes kakav je Considine i predviđao.

Ma što da je do toga časa brinulo Runyona, on je sada na to zaboravio. Krenuo je prema Considineu stegnutih pesnica, dok mu je iz očiju slijevao bijes. Considine ga je mirno promatrao kako prilazi, a onda mu naglo zadao udarac ljevicom. Udarac je bio veoma jak jer je u njega unio svu svoju snagu, no nije zaustavio protivnika. Pete je išao dalje i naglo visoko zamahnuo desnicom.

Considine je vidio udarac koji se približavao, no uspkos tome desnica je bila prebrza za njega. Zahvatila ga je po glavi i na trenutak ga je oštra bol potpuno ošamutila. Gomila je počela vikati,

Considineova noga zapne za kamen i Pete iskoristi priliku zadavši mu oštar udarac ljevicom. Učinilo mu se da mu je nešto prslo u glavi i pokuša uhvatiti protivnika u zagrljaj. No Pete mu je vješto izmakao i ponovo mu zadao jaki udarac desnicom u želudac.

Considine primi udarac koji mu je oduzeo dah, no tada rukama obuhvati protivnika i svali ga na zemlju. No umjesto da ga uzjaše i tako objavi svoju pobjedu, on se uljudno skloni podalje, kako bi Pete mogao ponovo ustati. Čuli su se povici iznenađenja jer tako nešto nije bilo uobičajeno. To je bila ne samo nepotrebna i glupa učtivost kojoj nije bilo mjesta već i sasvim nepotrebno produžavanje borbe. Pete ustane i Considine zamijeti u njegovim očima iznenađenje i sumnjičavost.

Pete je bio sasvim zbunjen. On i Considine oduvijek su se borili po istim pravilima igre a ona su glasila: ako oboriš protivnika, nemoj mu dopustiti da ustane.

Pete je sada bio neznatno okrvavljen, no mnogo oprezniji i stoga daleko opasniji. Od sada dalje on će u toj borbi razmišljati, a to je bilo još opasnije. Bio je visok otprilike kao i Considine, no bio je teži i krupniji.

Približio se s lakoćom i počeo zadavati naizmjenične udarce s očitom namjerom da pogodi Considinea po vilici. Uvukao je glavu i naslijepo ga obasuo udarcima po licu. Considine ustukne, osjećajući kako mu se krv lijepi za usne.

Okus krvi ga razbjesni. Onemogućiti napad Petea ljevicom, a onda mu desnicom zada udarac od kojega ovaj doslovno odleti na sakupljenu gomilu. Considine ustukne, boreći se da dođe do daha. Pitao se koliko je zapravo vremena prošlo od početka borbe. Minuta? Dvije? Ili tek nekoliko sekundi?

Pete se podigne i ispruži desnicu. Considine ga uhvati za članak u namjeri da ga prebaci preko leđa. No oni su bili stari protivnici i Pete je dobro znao što će uslijediti. Kad je zahvat počeo, jednostavno se opusti, prebaci preko glave i ubrzo opet nađe na nogama.

Konačno su se opet borili na nogama zadajući jedan drugom nesmiljene udarce i kupajući se u znoju. Borba se nastavljala i grla promatrača već su bila sasvim ohrapavila od urlanja. Konačno Pete dohvati Considinea desnicom i baci ga na tlo.

Pao je teško, ali se prevrnuo preko glave i počeo polako ustajati. Koliko je vremena prošlo? Nije se uopće više mogao snaći u vremenu. Nije žurio da ustane. Polako se podigne na noge i obriše prašinu s blaća, svjestan toga koliko je taj potez bio nepotreban. No znao je da mora po svaku cijenu još dobiti na vremenu.

Udari Petea ljevicom preko usta, a ovaj ga udarcem odbaci na ogradu koralja dohvativši ga potom još jednom desnicom po vilici. Ponovo su se počeli rvati i Peteu uspije da ga baci na zemlju. Djelić sekunde bio je potpuno ošamućen i samo je kroz maglu čuo povike gomile koja mu je vikala da ustane.

Ustao je, a u glavi mu je bubnjalo stotine čekića. Pete je stajao čekajući ga, i sam iscrpljen. Considine mu tada zada udarac desnicom u vilicu, unijevši u nj svu svoju snagu. Pete padne na zemlju i ostane ležati potpuno nepomičan.

Considine osjeti kako ga savladava panika. Ako je Pete pobijeđen, učinio je veliku pogrešku. Već je zamišljao gomilu koja je krenula ulicom upravo u trenutku kad njegovi ljudi budu izlazili iz banke.

Krvav i umoran, on krene naprijed i u tom trenutku Pete iznenada skoči i rukama mu obuhvati noge. Considine padne i oni se uhvate ukoštac valjajući se po prašini, samo upola svjesni udaraca koje su primali i zadavali. U trenutku kao da je među njima nestalo neprijateljstva i borili su se ne znajući zapravo zašto. Considine je u tim trenucima bio bolno svjestan činjenice da mu je taj krupan čovjek zapravo veoma drag. Kad su se otkotrljali suviše, daleko kao po dogovoru prekinuli su borbu i vratili se na početno mjesto.

Boreći se protiv poticaja da prekine s tom komedijom, Considine isturi desnicu i zarije je u žilicu Peteu. Ovaj

naglo klekne, obuhvati ga rukama i potom mu odozdo zada snažan udarac glavom u bradu. Considine osjeti da će se onesvijestiti i jedva se suzdržati da ne padne. No tada ga zahvati Peteova desnica. Ispijunuvši krv na zemlju, spusti se u prašinu kao da je najmekša postelja. No prije toga dohvati Petea slabim udarcem, ali dovoljnim da i njega baci na zemlju.

Ponovo su ustali, dijeleći jedan drugom nebrojene udarce. Considine je bio na ivici snaga. Nije imao pojma kako se Pete osjećao u tom trenutku, no on se jedva držao na nogama. Koliko se dugo već borimo, pitao se.

U trenutku kad su svi to najmanje očekivali, iz gomile se izdvoji Mary i poče vući muža za rukav.

— Pete, ako ovoga časa ne prestaneš s tom besmislenom tučnjavom, kunem ti se svime na svijetu da ću ostaviti i ovaj prokleti grad i tebe u njemu.

Pete se okrenuo da joj odgovori, no Considine ga ironično pretekne.

— Što je, Pete, odustaješ?

Mary se okrene prema njemu, no prije no što je uspjela progovoriti, ljudi se uguraše među njih razdvajajući ih.

— Bolje bi bilo da odjašeš, Considine. Želio si tučnjavu, dobio si je i sada idi.

Preko njihovih glava Considine ponovo zapazi onaj zbunjen izraz na Peteovu licu. Potom podigne ruke pokazujući da odustaje.

— Bila je dobra borba — reče. — Zbom, Pete, i hvala! — doda značajno.

Pokušao je uzjahati, no noga mu je tek u drugom pokušaju dohvatila stremen. Sada ne previše brzo i napadno, upozori sam sebe.

Kad je projahao kraj banke, vidio je natpis: »Vraćam se odmah, na ručku sam«. To bi zadržalo druge, no ne i Eppersona, pomisli. Taj će se odmah vratiti u banku. No, možda se uz malo sreće ipak negdje usput zaustavi da popriča o tučnjavi.

Glava ga je užasno boljela, a vilice su mu bile kao od olova. Pijunuo je krv u prašinu i glasno opsovao osjećajući žestoku bol u vilicama. Pete se znao tući, ta je istina ostala nepromijenjena usprkos godinama koje su pro-

še. Sva je sreća, mislio je Considine, da mi ruke nisu sasvim uništene. Bile su pune otekline i masnica, no nijedna od mnogobrojnih koščica nije bila slomljena, a to je ipak bilo najvažnije. S ranjenim rukama bio bi u ovoj zemlji na dulje vremena bespomoćan kao dijete. Ruke su mu oduvijek bile izdržljive i snažne. Lagano je trljao prste da ih vrati iz ukočenosti. Nije se mogao predvidjeti trenutak kad će morati povući revolver.

Posljednje zgrade gradića bile su već daleko iza njega i on nagna konja u kas, a potom u lagani galop. Kad se grad potpuno izgubio iz vida, gonio je konja još pola milje, a potom ga usporio. Povremeno bi se osvrnuo, no potjeri nije bilo ni traga.

Sve je prošlo bolje nego što se i u snu mogao nadati, no ipak u njemu nije bilo ni trunke osjećaja trijumfa. Učinio je ono što mu se činilo potrebnim, pa ipak nije bio zadovoljan. Oduvijek je bio ponosan na svoju slobodu, a sad se polako počeo pitati može li se uopće govoriti o slobodi kad te iza svakog grma može očekivati predstavnik zakona s puškom u rukama.

Pustio je konja da se odmori, a potom ga opet potjera u galop. Vidio je Dutcha davno prije nego što je došao do ruba kanjona, jer ga je Dutch tamo čekao. Došavši do grupe, sjahao je s konja. Hardy brzim kretnjama skine sedlo i prebaci ga na njegovog svježeg konja koji ga je tu čekao.

Dutch je promatrao njegovo ispretručeno lice.

— Kako je bilo?

Considine ga jedva i pogleda.

— Rekao sam ti i prije da se taj dečko zna tući — odgovori neodređeno.

Pojahali su i krenuli putem odavno planiranim do u tančine. Plan, doduše, nije obuhvaćao indijanske napade i slično, no bio je pažljivo pripremljen i uzimao je u obzir mogućnost takvog napada. Oslobodili su konje očekujući da će se životinje same vratiti do ranča Medenog Chaveza. Jahali su najprije mekim pjeskovitim terenom, a potom izbili na strmu obalu rječice i nastavili kroz kamenjar.

— Prije nekoliko minuta vidio sam dim — reče Hardy.

Bio je mlad i uvijek je želio nešto saopćiti.

— Bolje da se privikneš na to, momče. Gledat ćeš ga, manje-više stalno.

Considine je bio veoma umoran, no njegova iscrpljenost nije bila samo tjelesna. Napetost u njemu nije popuštala i instinktivno je osjećao da nije vrijeme da se opusti. Do toga je trenutka sve teklo kako su planirali, no sada je trebalo pobjeći, a to je bio veoma težak dio njihova puta.

Ponovo se osvrnuo. Ni traga potjeri. Sada u gradu već znaju o čemu je zapravo bila riječ i Pete Runyon je već shvatio zašto ga je njegov nekadašnji prijatelj izazvao. Vjerojatno je izvan sebe od bijesa, pomisli Considine. Kao i drugi, uostalom. Nekima će se možda to učiniti na trenutak dobrom šalom, no to ih neće spriječiti da krenu u potjeru za njim i da pucaju na njega ako im pruži otpor.

Svakim korakom konja lice ga je sve više boljelo. Bilo je razrezano na nekoliko mjesta, puno masnica, otečeno, tako da je osjećao kako će mu se jedno oko uskoro potpuno zatvoriti. Misli o tome što je izveo u gradu svoga djetinjstva nisu ga napuštale. Bio je to pothvat o kojem će se godinama pričati među odmetnicima kao o jednom od najlukavijih i najbezbolnijih pljački banke. Pa ipak, on nije bio ponosan na to što je izveo.

• • •

Dutch je prvi spazio oblak dima u daljini koji nikako nije mogao biti indijansko signaliziranje.

— Što bi to moglo biti? — upitao je pokazujući na oblak dima koji se dizao pred njima.

— Nadam se da nije ono što izgleda — reče Dutch ozbiljna lica. — U tom sam dućanu ostavio sliku djevojke koja mi je veoma draga.

Usporili su konje i izvadili puške iz navlaka na sedlu. Considine potjera konja nekoliko koraka i stane na čelo grupice, a Kiova se zadrži na začelju. Tako su se približili dućanu, bolje rečeno onome što je od njega ostalo.

Dućana više nije bilo. Kameni su zidovi ostali netaknuti, vjerojatno isti

kakve je Chavez našao prije mnogo godina.

— Tragovi — reče Hardy upirući prstom u prašinu.

Vatra je dogorijevala.

— Nisu daleko — doda.

— Ubio je — reče Kiova pokazujući na veliku lokvu krvi. — Chavez je ubio ovoga.

Considine se brzo osvrne. Indijanci su napustili poprište borbe i odvucli po običaju sa sobom svoje mrtve i ranjene.

— Borio se kao lav — reče Hardy. — Ne bih nikad pomislio da bi on mogao biti tako hrabar. Sudeći po tragovima, sigurno je ubio trojicu i nekolicinu ranio.

Vidjeli su tijelo Chavez, licem okrenuto u prašinu, no nije bilo vremena da ostanu i dostojno ga pokopaju. Tješili su se da će to učiniti stanovnici obližnjih rančeva koji će stići uskoro u potjeri.

Krenuli su dalje veoma šutljivi. Sada ih za ovaj dio zemlje baš ništa nije vezivalo. Jahali su namršteni i odlučni, prvo prema zapadu, a potom su skrenuli na jug, ušavši u pustinju koja će ih dovesti do granice.

U prašini su sasvim dobro mogli vidjeti tragove nepotkovanih indijanskih ponija koji su prekrivali tragove konna Lennie i njenog oca. Apaši su vjerojatno i sami vidjeli ove tragove i dobro su znali da je jedan od jahača. žena. Čitanje tragova za njih je bio dio svakodnevnog života.

Po Considineovom mišljenju, Dave Spanyer je dobro znao koga ima iza sebe i očekivao je to. On je bio tvrd orah i Incijancima neće biti lako da ga savladaju. A po onome što je Dutch pričao, i Lennie je bila vješta u rukovanju puškom.

Bilo je veoma toplo i zrak je treperio varavim izmaglicama vrućine. Nisu tjerali konje, štedeći ih za buduće napore. Još su se držali prvotnog plana — zaputiti se ravno u srce pustinje, računajući da će u tinajama biti vode koju će popiti oni i njihovi konji, tako da potjera neće moći napredovati.

Nebo je bilo bez oblaka. Considine nije uopće ni pomišljao na zlato koje

su nosili, ni na to da je sada bogat čovjek. Misli su mu se vraćale na djevojku i njenog oca koji putuju pustinjom sa skupinom Apaša za petama.

• • •

Nekoliko sati prije toga Dave Spanyer je morao donijeti važnu odluku. U vremenu koje je prethodilo mučio se mislima o događajima prošle noći i stalno je mislio na to kako mora vjerovati svojoj kćeri. Ako bi se njemu nešto dogodilo, a to nije bilo sasvim nemoguće, djevojka bi bila prepuštena sama sebi, no on je vjerovao da bi ona znala dostojno živjeti. Da bi se znala oduprijeti muškarcima, mora ih poznavati, mislio je, a jedini je način za to da se susreće s njima. Mislio je i na sve one glasine o Considineu koje su govorile o poštenom mladiću koji je iznad svega bio učtiv prema ženama.

— Nisam baš neki naročiti otac — obrati se kćeri glasno razmišljajući. — Žene baš previše ne razumijem, a tvoja je majka bila jedna od rijetkih žena s kojom sam se znao sporazumjeti. Fina i obrazovana došla je u ove surove krajeve s mužem koji je uskoro umro od groznice i ja sam joj ponudio život koji možda nije bio najsjajniji, no ona je živjela bez prigovora, sa stalnim izrazom lica kao da je baš to i željela od života.

Lennie ga je nježno pogledala, misleći kako on nije svjestan toga da sada nije trenutak za takve razgovore. No dobro je razumjela što ga muči i uputila mu je ohrabrujući pogled. Mislila je na Considinea i planirani napad na banku pitajući se jesu li uspjeli.

Iznenada im put presijeku tragovi šest nepotkovanih indijanskih ponija. Spanyer je pažljivo proučavao tragove, stisnutih usana, a potom se ogleđao. Na izgled je sve bilo mirno.

— Odsad moramo biti veoma oprezni — reče. — Možda su nas zamijetili.

Okrenuo se u sedlu i ogledao se, no pustinja je na izgled bila potpuno prazna i nigdje nije bilo oblaka prašine koji bi ukazivao na jahača. No iz časa u čas bio je sve zabrinutiji i vrpolio se u sedlu stalno se osvrćući. Te je znakove poznavao otprije. Takvu je nelagodu uvijek osjećao kad je

znao zasigurno da ga promatraju, iako nije mogao utvrditi ni tko ni s kojega mjesta.

Bio je sasvim siguran da su on i njegova kći u nevolji. Tragovi koje su presreli bili su sasvim svježi, a Dave Spanyer je dovoljno dobro poznao Indijance da ne bi imao nikakvih predodžbi o njihovom položaju. Ako su im ušli u trag, pokušat će im postaviti zasjedu s isključivom namjerom da ih ubiju. Ili možda neće? Na druge mogućnosti nije htio ni misliti.

Odmjeravao je svoje šanse za bijeg. Ako je Considine sa svojom grupom uspio u svom naumu, vjerojatno će krenuti istim putem. Kako bi bilo da ga pričekaju? No ubrzo je odbacio tu pomisao. Najbolje od svega bilo je da nastavi dalje putovati u nadi da će naći zaklon iz kojega bi mogao voditi borbu ako bude potrebno.

Jahali su šutke, a onda se Dave obrati kćeri mirnim i tihim glasom:

— Lennie, izvadi vinčesterku iz nalake i budi spremna.

— Jesu li to Indijanci? — upitala je poslušavši ga.

Nisu bili Indijanci. Pred nogama njenog tek napola ukroćenog mustanga nalazila se otrovna čegrtuša. Osjetljive uši konja čule su upozoravajuće siktanje i životinja se počela propinjati kao podivljala. Zaletjela se u obližnje stijenje i počela bjesomučnu besciljnu trku trudeći se da zbaci Lennie koja se jedva držala u sedlu. Podivljali konj došao je do samog ruba opasne uzvisine i uskoro je tlo pod njegovim nogama počelo kliziti. Lennie je bila dovoljno prisebna da skoči s puškom u ruci trenutak prije nego što je jedna životinja pala preko ruba stijene.

Dave joj je prišao preplašen, no bilo je očito da je, iako izubijana i puna ogrebotina, dobro prošla jer ništa na njoj nije bilo slomljeno. Ostavio ju je i otišao pogledati što je s konjem. Već se iz daljine vidjelo da mu nema spasa jer mu je jedna noga bila slomljena, a to je značilo sigurnu smrt. Jedino je pitanje bilo — koliko brzu smrt? Na nozi je otkrio i ujed zmije, što je objašnjavalo i bjesomučnu trku. Dave posegne za puškom da životinji prikrati muke, no predomisli se, ne želeći da

nesmotrenom pucnjavom oda svoju prisutnost u pustinji. Ubio je konja jednim preciznim udarcem noža koji je uvijek nosio za pojasom.

Lennie se već zaputila prema njemu, no on joj prepriječi put, ne želeći da vidi tužan prizor.

— Nema ga više — reče namjerno grubo. — Slomilo je nogu i morao sam ga ubiti...

Oči joj se napunše suzama. Jecala je.

— Bio je tako divan konj.

— Što ti pada na pamet? — obrecnu se Dave. — Bilo je najobičnije kljuse, no bio je upotrebljiv i ipak će nam nedostajati.

Sada su pred njima bile stotine milja puta kroz pustinju i jedan jedini konj.

— Probit ćemo se i s jednim konjem — reče Dave mirno kad su se vratili do konja. — Penji se!

Lennie je jahala, dok joj je znoj toplo košulju. Dobro je znala što muči njenog oca. Da je sam, još bi imao nade da se izvuče.

No iako su ga Indijanci brinuli, Dave se i sam sebi čudio kako mu se glavom vrzu misli koje nisu imale nikakve veze s neposrednom opasnošću. Mislilo je najviše na to kako je njegovoj kćeri potreban oslonac i kako bi joj bilo veoma teško kad bi bila prepuštena sama sebi.

Zamišljen i šutljiv, vodio je konja laganim korakom za uzde, dok je sâm koračao pijeskom. Poslijepodnevno pustinjsko sunce, nemilosrdno je peklo.

VIII

Dave Spanyer se gotovo uopće nije mogao sjetiti vremena kada nije posjedovao pušku. Što se njega tiče, činilo mu se da se s njom rodio. U vrijeme njegova djetinjstva nošenje oružja na granici bilo je nužna potreba jer su stalno streptali od Indijanaca.

Indijanac je bio litalica i njegova shvaćanja o drugim potrebama nisu imala ničega zajedničkog sa shvaćanjima bijelca. Uostalom, bilo je malo bi-

felih ljudi koji su uopće mogli shvatiti Indijance, njihove običaje i način života, a to su obično bili samo oni koji su s njima živjeli neko vrijeme ili godinama bili s njima u nekakvom dodiru.

Ta nemogućnost da se razumiju Indijanci i njihov način življenja mnogo je naštetila i Indijancima i bijelcima koji su živjeli s njima u istim krajevima, kao što je njihovim međusobnim odnosima posebno naštetila djelatnost vojnika koji su osvajali indijanske logore i raznih trgovaca koji su Indijancima prodavali rakiju.

Dave Spanyer je na sebi svojstven način shvaćao da jedna od glavnih pogrešaka u dodiru s drugom kulturom jest pripisati joj osobine koje sam posjeduješ. Tako je, na primjer, Indijancu potpuno nepoznato ono što bijeli čovjek naziva ljudskim milosrdem. Za Indijanca je borba izvor radosti, a lov, krađa konja i borba za njega jesu sredstvo da bi se dočepao bogatstva i časti. Onaj koji je znao krađati konje i koji ih je ukradio bio je, što više, među Indijancima više cijenjen čak i od dobrog lovca na životinje. Indijanac je bio u stanju jahati stotine milja da bi se dočepao dobrog konja ili sudjelovao u borbi koja ga je uzbuđivala.

Dave Spanyer je bio oduvijek u blizini Indijanaca, u većini slučajeva onih koji su bili neprijateljski raspoloženi prema bijelim ljudima. On ih je često znao razumjeti, ponekad se borio protiv njih, no bilo je prilika i kad se borio na njihovoj strani i kad je išao u lov zajedno s njima. Stoga je znao veoma dobro da za jednog Apaša riječ kao što je tegoba ne znači ništa i da on uopće ne razumije što bi tako nešto moglo značiti. Apaš je nadasve cijenio hrabrost, snagu i izdržljivost, jer su to bile osobine koje su i njemu samome pomagale da preživi.

Kad se sve zajedno razmotri, Dave Spanyer je više poštovao Indijance nego većinu bijelih ljudi koje je poznavao. Borio se s njima, no poštovao ih je, kao što su vjerojatno poštovali i oni njega, otkrivši u njemu osobine koje su cijenili i kod neprijatelja.

Indijanci su razumjeli jedni druge, borili se jedni s drugima i uglavnom živjeli u međusobnoj ravnoteži, sve dok nije naišao bijeli čovjek sa svojim oružjem, shvaćanjima i načinom života koji su Indijancu bili sasvim tuđi i nerazumljivi.

Dave je poznavao i Apaše i znao je da je u pustinji veoma teško izabrati mjesto za borbu, jer je Indijanac poznavao svaki pedelj pustinje, a znao je i veliku važnost vode što je ostajala u prirodnim kamenim rezervoarima. No i Dave Spanyer je poznavao ovaj kraj gotovo jednako tako dobro kao i Apaši.

Bio je sasvim siguran da ga prate već neko vrijeme i da su već odabrali mjesto na napad. Nadao se da će i sam nashutiti o kojem je mjestu riječ, što mu možda ne bi dalo prednost, ali barem mogućnost da se pripremi na borbu. Noć nije bila daleko. Kad bi im uspjelo do sumraka doći do mjesta odakle bi se mogli lakše obraniti, možda bi pod okriljem mraka uspjeli pobjeći.

Na jugu su se nazirale visoke planine s ruba pustinje, a pomislio je i na Kanjon osamljenika, poznat po mnoštvu pećina i stjenovitog terena na kojem bi mogao zavarati gonitelje.

Kanjon je bio daleko na zapadu, kamo se Apaši nisu usudili dolaziti jer je to bilo područje Indijanaca Papogo i Pima, koji su im bili smrtni neprijatelji.

Pogledao je u sunce. Do zalaska sunca ostalo su još dva sata.

— Odjahat ćemo u Kanjon osamljenika.

Misleći na Considinea i njegovu sudbinu, Lenne blago uhvati oca za mišicu. Tako su koračali osamljeni, ali ipak jači.

Oko njih se pustinja mičula prepuštajući se sve dubljim sjenama i purpurnom obrisu sumraka. Dave se prisjećao okolice i sjetio se da bi prije Kanjona osamljenika morali proći kroz jedan manji uski kanjon koji je, po njegovom mišljenju, bio izvanredno mjesto za napad iz zasjede.

Naglo je promijenio pravac u namjeri da zavera progonitelje. Odjednom osjeti kako ga oblijeva hladan znoj

jer je korak konja bio nešto drugačiji nego dotle. Pregledao mu je kopito i ustanovio da je jedna potkovica slomljena. Sklonili su se zajedno s konjem u sjenu rijetkog pustinjskog drveća. Svuda je vladala gotovo neprirodna tišina. Onda se iznenada pred njima pojavi zec, uplašeno ih pogleda i odjuri natrag.

Istog trenutka Dave izvuče revolver i povuče se među stijene, naredivši Lennie da se sasvim pripije uz zemlju. Pažljivo je osluškivao, no ništa nije remetilo gotovo sablasnu tišinu. Premjesti revolver u drugu ruku i izvuče pušku, pa nastavi pažljivo promatrati okolicu.

— Tamo gore je netko — reče. — Zec ne bi tako bjesomučno bježao po ovoj vrućini da ga nešto gore nije preplašilo.

Čuao je s vinčesterkom u rukama, spreman da zapuca kad mu se učini da čuje grebanje kože mokasina po stijeni. Jednom se kretnjom okrenuo s puškom u rukama, upirući se leđima u stijenu upravo kad je Indijanac skočio.

Vinčesterka je odjeknula i Indijanac se sruši Spanyeru pod noge. Zvuk pucanja odjekivao je još nekoliko sekundi među kamenjarom, a potom se izgubio u pijesku pustinje.

Lennie je osjetila mučninu dok je gledala tijelo mrtvoga Indijanca. Apaš je bio veoma mlad i previše željan pothvata, no ipak je osjećala duboku sućut zbog neizbjježivosti smrti.

I dalje je svuda vladala tišina. Jesu li i drugi Indijanci u blizini ili je ovaj bio osamljen?

Indijanac je također imao vinčesterku i meksikanski opasač ukrašen srebrnom i pun metaka. Dave pažljivo uzme naboje i spremi ih u džepove, a vinčesterku, koja je bila veoma stara, razbije jednim udarcem o stijenje i baci je.

Lennie je još promatrala Indijanca.

— Bio je veoma mlad — reče.

— Dostigao je najveću starost koja mu je bila suđena — odvrati joj otac suho.

Dave nije bio nestrpljiv. Po njegovu su računu sigurno negdje oko njih — bliže ili dalje, to još nije znao — vre-

ball neprijatelji i najbolje što je u tom času mogao učiniti bilo je da ostane gdje jest. Naslonio se na stijenu pokušavajući razbistriti misli i dosjetiti se kamo bi mogao krenuti.

Konj više nije bio u dobrom stanju i njega je trebalo što više štedjeti. Kad bude nahranjen i napojen i kad mu bude promijenjena potkovica, bit će opet veoma upotrebljiv, a tamo kamo su se zaputili konj će im biti veoma potreban. Kad bi se odlučili za put koji je vodio uz bazaltne stijene, uskoro bi jahali po pijesku koji bi sasvim prigušio topot konja i njihove vlastite korake, ako ne budu oboje jahali istovremeno.

Ulaz u Klanac osamljenika bio je tek milju udaljen, a kad se jednom tamo nađu, bit će bar privremeno opskrbljeni vodom i hranom za konja i djelimično sigurni.

Pomno je razradio plan kako da se domognu kanjona kad padne sumrak, a onda je mirno zapalio cigaretu i spremio se na čekanje. Prije mraka, ništa se nije moglo učiniti.

• • •

U sumrak kada su se sjene stijena na njihovom putu sablasno izduljile, Considine je pronašao konja slomljene noge i prerezanog vrata. Uskoro su se i ostali sakupili i šutke stali promatrati lešinu.

Stvar je bila prilično jasna. Otac i kći su u velikoj opasnosti. Jedan konj i dva jahača jedva bi se uspjeli održati na putu u takvim uvjetima čak kad i ne bi bilo Indijanaca. Zbog Indijanaca njihove su šanse bile gotovo ravne ništici.

Tokom mnogih godina odmetničkog jahanja Considine je naučio govor tragova koji su otkrivali mnogo o čovjeku koji ih je ostavio — njegove planove, namjere, čak karakter. Četvorica ljudi natovarena zlatom i oružjem gledala su leš konja i tragove, znajući dobro što sve to znači, no baš zato nitko se nije prvi usudio prekinuti tišinu. Svaki je od njih bio veoma zabrinut posebno za djevojku i osjećali su kao da je ona dio njih i kako je moraju zaštititi iako im je zapravo bila potpuni tuđinac.

Upoznali su je i njena je mladenačka svježina i otvorenost postala kao neki zalag njihove odanosti, htjeli to oni ili ne a opasnost koja joj je sada prijetila osjetili su kao nešto upereno protiv njih samih. U mašti tih vječnih osamljenika, koji su imali svoje skrivene želje, topline i nježnosti, a da često ni sami za njih nisu znali, ona je bila i sestra i dragana i supruga i sve što bi svaki od njih poželio na svojim lutanjima kad bi prilike bile drugačije, a život manje pustolovan.

— To je djevojčin konj.

Dutch se zakašlje kao da želi pročitati grlo.

— Moramo krenuti. Nemamo vremena za gubljenje.

I tako su krenuli po tragovima konja kojega je jahač vodio za uzde. Svaki se od njih uzdao u Spanyerovu lukavost i iskustvo.

— Sve se to nas ne tiče — reče Hardy pretjerano grubo kao da sam sebe želi u to uvjeriti. — Meni se žuri da vidim svoju djevojku u Sonori i ne mislim skretati s puta.

— Nije daleko do prvog napajališta na kojem smo se planirali zaustaviti — reče Conidine. — Trebalo bi da krenemo malo brže.

Skrenuli su s traga koji su ostavili Dave Spanyer i njegova kći, te se uputili prema jugu u pustinju koja se ispriječila između njih i meksičke granice.

Prije nego što se sasvim zamračilo vidjeli su još jedan dimni signal, tanač, prozračan i uspravan trak dima dva puta naglo prekinut, i to im je bilo dovoljno za razmišljanje kad je pala noć.

Noć je došla gotovo iznenada i crno pustinjsko nebo osulo se zvijezdama hladna plavičasta sjaja. Ništa se nije čulo osim zavijanja nekog kojota u daljini, škripanja njihovih sedla i ujednačenog topota konja...

Hardy se više nije mogao suzdržati.

— Sigurno smo uzeli svih šezdeset tisuća. Šezdeset tisuća u zlatu!

Nitko ne odgovori na to. To su bila četiri čovjeka koji su odlučili da žive služeći se revolverom i da vjerojatno od njega poginu. Jedan je od njih čeznuo za nekom ženom u Meksiku, dru-

gi je želio samo to da negdje na miru popije čašicu, smiren i neometan, a među njima je bio i jedan Indijanac koji kao da ništa na svijetu nije želio. I konačno je tu bio čovjek koji uopće nije znao što želi. Ali se počeo bojati da je konačno shvatio što želi, a to je bilo još opasnije.

Kiova naglo zaustavi konja.

— Prašina — reče. — Prošli su konji.

Čekali su nepomični u sedlima i osluškivali.

Tragovi Spanyerovih bili su satima stari, a nije se moglo očekivati da još neki bijelac jaše ovim krajevima. To su, znači, sigurno bili Indijanci i vjerojatno im je logor bio negdje u blizini.

— To je velika grupa — reče Kiova. — Na ratnom pohodu.

— Kako možeš znati da su na ratnom pohodu? — upita Hardy.

— Po mirisu — reče Indijanac kratko. — Miris boje i trava.

Još su nekoliko minuta stajali potpuno nepomično, sve dok se jedan konj nije počeo nervozno vrpolti. Konačno su krenuli i zaustavili se tek nakon nekoliko sati među stijenama koje su im mogle pružiti zaklon u slučaju napada. Birali su put veoma oprezno jer su nakapišta vode bila veoma rijetka i nisu smjeli ni jedno propustiti ako su željeli preživjeti.

Nisu palili vatru i nastojali su da ne proizvedu nikakve izlišne zvukove, pa se u tihoj noći moglo čuti samo njihovo šaputanje i šuškanje odjeće. Nisu skidali čizme, već samo šešire i opasače za revolvere, no oružje su držali na dohvatu ruke.

Iznad njihovih glava nebo je bilo raskošno obasuto mnoštvom zvijezda. Kiova je postajao sve nemirniji. Konačno progovori:

— Osjećam miris dima. Vrlo blizu.

Nitko ništa ne primijeti na to.

Dim je možda dolazio od vatre udaljene nekih pola milje. Conidine je bio veoma umoran, no osjećao je da nikako neće moći zaspati.

— Vi se odmarajte — rekao im je. — Ja ću biti na straži.

Umotao se u pokrivač i naslonio leđima na stijenu. Noć je bila prohladna i veoma ugodna, pa je sada i on veoma jasno mogao osjetiti miris indi-

janskih trava za vrazbine. Zaklanjaју-ći se pokrivačem zapalio je cigaretu i s uživanjem potegnuo dim pokrivaју-ći dlanom žar cigarete. Konji su u tišini mirno žvakali oskudnu travu i on udahnu poznati miris konja i neugodan miris svoje znojave odjeće. Iduće presvlačenje bilo je planirano u Meksiku. Bježanje pred potjerom kroz pustinju nije im baš pružalo mogućnost da redovito peru rublje i često se presvlače.

Noć je bila varljivo mirna, a smrt je vrebala u neposrednoj blizini pa ipak njegove su se misli neprestano vraćale k vitkoj osamljenoj djevojci koju je samo nekoliko kratkih sekundi držao u zagrljaju mokru od kiše. Pitao se što mu toliko vezuje misli, jesu li to njene usne koje su bile te noći pomalo hladne i bojažljive ili je to nešto daleko značajnije, neko razumijevanje dvoje usamljenika koji su, svaki iz svog svijeta, pali na zemlju i osjetili da ih osamljenost može vezati i pomoći im da je pobijede.

Smatrao je da nije sklon razmišljanju i stoga nije ni pokušavao odgovoriti na sva pitanja koja su mu saplitala misli. Pažljivo je u pijesku ugasio cigaretu, ustao, obišao konje, a potom se popeo među stijene pažljivo osluškujući. Uzalud. Vladala je gluha tišina.

Kad se na istoku nebo počelo svijetiti, prodrmao je Dutcha koji je tiho ustao, no potom se opet oporuzilo i istog časa zaspao.

Probudio ga je miris kave koju je Dutch pripremao na maloj vatri bez dima. Hardy je sedlao konje, a Klova je bio nekamo nestao još prije zore. Considine osedla svog i indijančevog konja i zaputi se prema vatri da se okrijepi kavom.

Klova se pojavio naglo, potpuno nečujan, pa stao kraj vatre, lica potpuno bezizražajna kao i uvijek.

— Četrnaest ih je. Imaju svježije skalpove.

Gledali su ga šutke bojeći se izreći pravo pitanje.

— Nema ženske kose — dodao je.

Odahnuli su. Indijanci zapali cigaretu i počeli piti kavu dodavši

— Otišli su, ne stalno slijede tragove. Danas se nadaju novim skalpovima.

— Dave nije budala — reče Dutch. — On sigurno zna da su mu Indijanci za petama.

— A nama je za petama Pete Runyon i vrijeme nam je da se izgubimo — reče Hardy.

Oko njih je zavladao jasno i svježije pustinjsko jutro. Stijene su izgledale kao umivene, nebo je bilo vedro i bez oblačka, u daljini su se nazirali obrisi planina, i da nije bilo nemuštog jezika dimnog signala što se pojavio na obzorju, moglo bi se reći da je jutro savršeno.

IX

Kad se sasvim smračilo, Dave Spanyer uhvati uzde konja i povede ga putem među stijenama. Oslobođio se sedla jer je bilo preteško za iscrpljenog konja, a nije bilo toliko vrijedno da ga vuče sa sobom. Mislio je kako se uvijek može vratiti po nje, znajući istovremeno da to neće imati nikakvog smisla, a neće ni biti moguće.

Skrenuo je na jug utonuvši u mrak, no vidio je dovoljno da može sigurno voditi konja i spriječiti ga da se ne nabode na kaktus ili da ne upadne u neku pukotinu.

Lennie je koračala kraj njega, a kad je god bilo to moguće, nastojali su hodati po pijesku. Dok su prolazili kroz rijetko pustinjsko grmlje, pažljivo su sklanjali grančice na putu, pazе-ći da neka slomljena grančica ili komadić konca od odjeće ne upozori gonitelja da su ovuda prošli. Nastojali su biti što tiši jer nisu mogli znati koliko im se neprijatelj uspio približiti.

Konačno ih zapuhne zrak pun svježine i vlažnosti što je značilo da su se našli na ulazu u kanjon. Čim su ušli među litice što su se okomito prijeteci uzdizale, tvoreći prirodni put, noge im upadoše u pijesak vlažan od nedavnih bujica. Tako je bilo lakše hodati, no i tragovi su bili uočljiviji u vlažnom pijesku.

Spanyer je sretan što ima kćer sposobnu da se odupre malodušnosti i u izuzetnim situacijama. Ona je prava djevojka koja može postati majkom pravoga muškarca, a ne nekog mlakonje. Samo odlučne žene rađaju hrabre ljude, pomisli.

Kad su ušli u kanjon, na pune dvije milje od ulaza, stali su da se odmore. Po zvukovima noći osjećalo se da jutra nije daleko, iako je u kanjonu još bilo veoma mračno. Otkako su krenuli, prošli su nekih šest ili sedam milja.

— Tamo gore bila je svojevremeno jedna stara koliba — reče Dave pokazujući rukom prema mračnim visokim liticama — i jedna pećina koja je momcima služila kao sklonište...

U tišinu koja je uslijedila nakon njegovih riječi jasno se začuo neki šuštanje. Konj je naćulio uši i počeo pokazivati znakove velikog straha. Dave mu priđe brzim koracima i počeo ga tiho umirivati.

— Sigurno neka divlja životinja — reče Lennie. — Namirisala je konja kao i on nju.

Na nebu je još bilo nekoliko zvijezda i teren se počeo penjati čim su krenuli dalje. Nakon nekog vremena nađoše se u malom prirodnom bazenu u kojem im je pod nogama šuštal gusti svježa trava. U zraku se osjećao miris izvora vode.

— Ovdje ćemo se odmoriti do zore — reče Dave.

Lennie se spusti na zemlju i zabije glavu među ruke. Mislila je na visokog jahača s hodom drvosječe i rječnikom učenog čovjeka, stavljajući ga u svojim djevojačkim snovima u sve moguće situacije bračne sreće i toplog ognjišta koje su joj bile to draže što su se činile daljima i potpuno neostvarljivima. Taj čovjek nije joj ličio na odmetnika, a glavni dokaz njemu u prilog bila je činjenica što je i njena majka izmijenila njenog oca i izvela ga na pravi put kad se njome oženio.

Zanosila se tipično ženskim snovima istovremeno govoreći sebi kako snovima nema mjesta jer je onaj o kome misli možda već mrtav ili leži osamljen u nekom zatvoru. To se najvjero-

jatnije i dogodilo, uvjeravala je samu sebe, no istovremeno je bila uvjerena kako to ne može biti istina i kako će ih sudbina ipak opet nekako spojiti iako su izgledi za to bili jednaki ništici.

Preispitivala je samu sebe koliko je prikladna za životnu družicu jednog odmetnika. Bila je izdržljiva i podnosila je tegobe života u sedlu gotovo kao svaki muškarac u punoj snazi no to je nije prijećilo da iznad svega želi svoj dom u kojem će moći biti prava žena zaokupljena kućanskim poslovima i dužnostima supruge i majke.

— Sada je postalo već dovoljno vidno — reče njen otac. — Vrijeme je da krenemo.

Krenuli su dalje i teren se stalno uspinjao. Bilo je mjesta gdje se konj jedva mogao provući i Lennie je često ostajala bez daha od napora. Pitala se kako njenom ocu uspijeva izdržati sve te napore. Kretao se kao da je mladić sa čeličnim mišićima, a ne umoran stariji čovjek. Konačno su došli do stijenja koje je skrivalo potok obrastao travom i žbunjem. S ruba stijenja pružao se vidik svuda naokolo.

Došli su do samoga vrha kanjona. Kanjon se prostirao pred njima kao da je netko u planine namjerno zasjekao pukotinu što se gubila u tami.

— Možda nas neće naći — reče Spanyer i pogleda Lennie. — Možeš li čuvati stražu? Morao bih malo odspavati.

Djevojka ionako nije željela spavati. Pustinja je čudno djelovala na nju i potpuno se prepustila maštanju. Apaši su se činili mnogo daljima nego što su najvjerojatnije bili, a Considine je bio tako stvaran i blizak da joj se činilo da ga može dotaknuti. Upitala se kako mu je prezime i shvatila je da čak ni to ne zna o njemu. Iz iskustva je znala da sjećanja blijede, a uspomena nestaju, pa nije željela da i ova uspomena postane samo magloviti obris nečega što je doživjela i zato se svim silama trudila da što jasnije zadrži njegovu sliku u sjećanju. Konačno, u njenom životu, kako joj se činilo, i nije bilo ničega drugoga što bi vrijedilo upamtiti.

U školi je bila veoma nesretna iako je bila dobar učenik. Jedva se mogla i sjetiti majke, dražesne vitke žene pune brige i ljubavi. Lennie je bila kod nekih prijatelja kad joj je majka umrla i na nju je sačuvala samo blijedu čeznutljivu uspomenu.

Otac je s njom često govorio strogo i odsječno i znala je da time zapravo prikriva zabrinutost za njenu budućnost. Bio je čovjek siguran u sebe u većini stvari. Nije bilo stvari koja se ticala stoke ili konja koju nije znao. Među muškarcima je važio kao osamljenik, nikad se nije ni s kim bliže družio i ljudi su ga se pribojavali i poštovali kao što je čest slučaj s onima koji se dobrovoljno osame i odvoje od svih.

U Socorro, gdje su neko vrijeme živjeli, bila je iznenađena kako su njenog oca poštovali građani kakvi su, na primjer, bankar, šerif i moćni rančeri iz okolice. Zaključila je već tada da to nije zbog njegove vještine u rukovanju oružjem, već prvenstveno zbog činjenice što je njen otac sam sebe poštovao, a ljudi su to osjećali.

Otac je posjedovao sposobnost ljudi naviknutih da žive u pustinji i mogao je zaspati čim je to poželio. Tako je zaspa i sada, sklupčan na pijesku, dok je Lennie i dalje sjedila nepomično.

Nekoliko je puta ustajala i ogledavala se, pažljivo motreći okolicu, nečujna i nevidljiva za eventualnog promatrača odozdo. Tu je opreznost, prijeko potrebnu za opstanak u divljoj indijanskoj zemlji, odavno stekla i takvo joj je ponašanje bilo kao prirodno.

Nebo je promijenilo boju u sivu, a onda su crvene sunčeve strijele otvorile nebesa zlatnožutoj boji. Rasle su tamne prijetee sjene, a negdje je u blizini zapjevala ptica obogaćujući tim nevinim zvukom raskošno jutro. Nebo je postalo azurno plavo, a kaktusi su osvanuli svježe zeleni.

Njen je otac još spavao i njegovo lice, opušteno u sjeni obližnje stijene, prvi joj se put učini starim i morala se zapitati što sve to znači za njega. U njegovim godinama nije jednostavno započinjati život iz početka. Posjedovao je snagu čiji su izvori bili

i njoj nepoznati, ukoliko ih nije crpao iz prevelike želje da svome djetetu pruži neki drugačiji, ljepši život.

Nebo je sada bilo sasvim svijetlo, a kad se ponovo ogledala, ugledala je Indijanca koji je nepomično sjedio na konju i promatrao ih.

• • •

Considine je jahao usporedno s Klovom. Indijanci koji su gonili dvoje ljudi ispred sebe napustili su trag i sada su jahali više prema zapadu. Considine se kao kroz maglu sjećao neke priče o nekakvom Indijancu Juma koji se oženio djevojkom iz plemena Apaša i postao jedan od najopasnijih lutalica među Apašima. Možda su se zbog toga usudili zaći toliko na zapad, domišljao se Considine.

Jahali su po tragu samo neko kraće vrijeme kadli su pronašli slomljenu potkovicu. Od tog mjesta dalje tragovi su ukazivali na dvoje ljudi koji pješake i vode konja. Tek bi povremeno jedan od njih uzjahao i bilo je očito da štede konja za sve one nevolje koje bi ih mogle očekivati.

Considine se nastojao otresti misli na njih, tješeći se da će se već nekako snaći.

Njegova je skupina imala i svojih briga. Te će se noći ulogoriti u pećini koju su odmetnici među sobom zvali Dvorac jer ih je možda svojim unutrašnjim izgledom i hladom podsjećala na dvorac, a možda i stoga što im je zaštita, koju im je pružala u trenucima kad im je to bilo najpotrebnije, značila nešto kao darovano od prirode. Zapadno od pećine bio je sedlasti usjek preko kojega su se planirali spustiti u dolinu, a potom će slijediti tok Srebrne rijeke sve do istočnih obronaka planine. Tamo je bilo i nekoliko izvora u kojima su se mogli osvježiti, a voda je bila prijeko potrebna na njihovom putu.

Considine je po tragovima zaključio da je konj Davea Spanyera već malaksao i mogao se kladiti da im životinja ne bi mnogo koristila kad bi se morali upustiti u trku. Opsovao je potihoo, no nitko se na to ne obazre. Tragovi su govorili sami za sebe i svi su ih u toj grupi znali čitati.

Hardy je brisao znojno lice i meško-ljio se u sedlu. Ostali su bili neuobičajeno šutljivi i stalno su mjerkali okolicu. Nosili su više novca nego što će ga ikad ponovo u životu imati, no nije izgledalo da su previše obuzeti spoznajom o tome.

— Eh, čovječe — reče Hardy iznenada. — Da mi je samo vidjeti lice onih šeprtlja u Obaru.

Namjerno se zagleda u lica svojih drugova, no oni nisu na njega obraćali pažnju. Za Hardyja je to ipak bio jedan od najvećih pothvata za koje je ikada čuo. Nitko to prije njih nije izveo, a njima je to uspjelo i još na jedan tako jedinstven način i bez metka. Moći će pričati djevojkama u Sonori kako je stajao u banci u Obaru, a one će ga slušati širom otvorenih očiju.

No znao je da se ne mora posebno zavaravati. I sam je osjećao da je cijela ta pljačka izgubila od važnosti i da se sada svi bave samo čitanjem tragova po kojima su jahali i razmišljanjem o sudbini čovjeka i djevojke.

— Potjera bi im mogla priteći u pomoć — reče Dutch glasno ono što im je svima bilo na pameti.

— To bi ih skinulo nama s vrata, potjeru, mislim — pokuša Hardy biti duhovit, no to je zvučalo usiljeno i nitko se ne nasmije.

Šutke su jahali dalje, umorni i prljavi. Iza njih je bila potjera, ispred njih Indijanci na ratnom pohodu, a prema jugu granica koja je značila konačnu slobodu. Tamo je bio ranč koji su dobro poznavali i gdje su se bez bojazni mogli odmoriti prije nego što krenu dalje.

Nekih pedesetak koraka od njih iznenada zaleprša jato prepelica. Istog su časa sva četvorica potražila zaklon i u trenutku ih više nije bilo na stazi. Takvo ponašanje ptica značilo je samo jedno i oni su se sklonili što su brže mogli.

Considine se sklonio iza naplavljenog gornog kamenja i, čvrsto držeći vinčesterku, nastojao je vidjeti gdje se skriva neprijatelj. Dutch se sklonio nekih desetak koraka od njega, a ostale nije ni vidio.

Neko se vrijeme ništa nije čulo. Considineu se činilo da je prošla cijela vječnost dok nije čuo prvi pucanj.

Dolazio je iz stijena nasuprot njemu i odmah izazvao nekoliko brzih pucnjeva. Hardy se tiho prebacio do Considinea i prišao mu s leđa nacerivši se.

— Taj Kiova ima bolje oči nego tjeđan čovjek kojega sam upoznao — reče. — Kladim se da je jednoga već smakao.

Smjestio se kraj Considinea.

— Kiova je sebi uredio gnijezdo otprilike tamo gdje je i bio kad su prepelice naglo poletjele, što znači da im je blizu — doda Hardy.

Od Dutcha nije bilo ni traga. Tada Kiova ponovo zapuca, no nitko ne odgovori.

Considine je promatrao i znojio se. Kiova zapuca i iz zaklona nasuprot njemu padne jedan Indijanac mrtav u grmlje.

Uslijedila je tišina u kojoj su bili svjesni tek omamljive topline sunca i vlastitog užeglog tjelesnog mirisa.

Iznenada se začuju urlici. Šestorica Indijanaca pojavi se odnekud iz pijeska i uz urlikanje koje je moglo slediti krv u žilama napadoše Kiovinu skrovište. Ostala trojica pripuče i već pri prvoj pucnjava pala su dvojica Indijanaca. Considine je pažljivo birao metu i neprestano pucao iz vinčesterke, a slijedio ga je reski zvuk Dutchove puške.

Kiova je očito namjerno namamio Apaše da ga napadnu kako bi se našli na nišanu pušaka njegovih prijatelja. Indijanci su vjerojatno mislili da su ostala trojica pobjegli i da će osamljenik koji je ostao biti lak plijen.

Prolazile su duge spore minute i ništa se nije događalo. Onda se Kiova pojavi iza svog zaklona. Jahao je i oprezno se ogledao. Ostala trojica mu se pridružiše vukući za sobom svoje konje. Dutch je imao ogrebotinu na licu i krvario je.

— Ništa opasno — reče. — Okrznula me neka krhotina od metka.

To je bila jedina rana na njihovoj strani. Nisu našli ni mrtvih ni ranjenih Indijanaca, a to nisu ni očekivali. Indijanci nikad ne ostavljaju svoje

mrtve i ranjene. Krv na koju su naližili na poprištu borbe govorila je, međutim, da su neprijatelju nanijeli znatnije gubitke.

— Dvojica mrtvih — reče — Kiova. — Možda čak trojica.

Apaši su bili izrazito hrabri i požrtvovni borci, no nisu bili i budale. Ovakav doček nisu očekivali i stoga su se povukli nadajući se povoljnijoj prilici za susret s neprijateljem. No to nije bila ista grupa Indijanaca koja je slijedila Spanyera i Lennie. Vjerojatno se trideset Apaša podijelilo u manje grupe kako bi se lakše kretali i mogli bolje snabdijevati vodom koje u blizini nigdje nije bilo u većim količinama.

— Bili su namjerili baš ovamo — reče Kiova upirući prstom u gotovo potpuno presušeno korito potočića. — Trebala im je voda.

Indijanac se spusti na koljena i počeo rukama kopati rupu u mokrom koritu. Uskoro se rupa ispunila bistrom svježom vodom. Jedan po jedan utažili su žeđ, a onda su dopustili konjima da se napoje.

— U takvim rupama uvijek ima vode poslije kiše — reče Kiova.

Po nebu su se lijeno vukli gotovo potpuno bijeli oblaci ističući još više njegovo jasno plavetnilo. Nigdje se nisu vidjeli prijeteci dimni signali.

— Tamo gore ima jedno odlično staro sklonište — reče Dutch iznenada pokazujući prema Kanjonu osamljenika.

— Pete Runyon zna za njega, ne brini.

— Misliš li da nas još slijedi? — upita Hardy.

— Možeš se okladiti u to — reče Considine mrko i ogleda se unatrag odmerivši put kojim su došli. — U životu nisam sreo tako tvrdoglavog čovjeka. Taj će nas slijediti sve dok se bude mogao držati na nogama.

— A zna li za pećinu Dvorac?

— Sumnjam, ali nije nemoguće da zna i za to.

Dutch je savijao cigaretu odmjerenim kretnjama i s uživanjem je zapalio.

— Samo stari ljudi znaju za tu pećinu — reče. — Ja sam o njoj ispričao Considineu.

Pijuckao je papir koji mu se priljepio za vlažne usnice.

— Spanyer vjerojatno zna za pećinu kao što zna i druga mjesta u kanjonu.

Uzjahali su i krenuli u susret suncu koje im je tuklo ravno u oči. Pred njima su bili tragovi starca i djevojke koje su gotovo potpuno prebrisali tragovi indijanskih ponija.

Dutch je šutke buljio u tragove, povremeno brišući znoj koji mu se cijedio u oči i gotovo ga potpuno zaslijepljivao. Considine je držao uzde tako čvrsto da su mu ranjeni članci gotovo potpuno pobijeljeli i bacao je poglede prema kanjonu. Ponašao se kao čovjek kojega muče nedoumice i koji će uskoro morati donijeti neku odluku.

X

Prije nego što je Lennie uopće mogla probuditi oca Indijanac na konju je nestao kao da je u zemlju propao.

— Budi mirna i ne brini — govorio je njen otac tiho i umirujuć je. — Vidio sam ga.

Pod vrućim jutarnjim suncem puštinske su planine izgledale poput crvenih i nezgrapnih razbacanih komada bakrene rude na pijesku.

Dave Spanyer je pomno razmotrio njihov položaj, pažljivo još jednom proučavajući okolicu. Prije nego što je zatvorio oči da o svemu još jednom dobro razmisli, znao je da je njihov položaj takav da im se neprijatelj može približiti sa svih strana.

Na dvjema stranama nije bilo zaklona za napadače i stoga je zaključio da će napad uslijediti baš odatle.

Činilo se to na izgled čudnim. Svaki pametan čovjek usredotočio bi pažnju na ona mjesta gdje su napadači imali mogućnost zaklona i Dave je znao da će se oni pojaviti i na tim mjestima. No pravi, odlučni napad, doći će iz pravca gdje se to najmanje moglo očekivati.

Apaš je majstor u sakrivanju i poznavao je gerilski način borbe najbolje od svih Indijanaca i većine bijelaca. Osim toga, uvijek je živio u krajevima s konfiguracijom tla koja mu nije pružala previše mogućnosti zaklona,

pa je tokom generacija naučio kako da se bori na takvoj zemlji i s vremenom je postao opasan kao zmija.

Dave postavi Lennie tako da bi mogla obraniti položaj od napada s onih strana koje su izgledale kao stvorene za napad, a onda sam zauzme položaj obrane drugih dviju strana.

Na sreću, krug stijena u koji su se zaklonili bio je dovoljno malen da im omogućí da se utvrde, ali i dovoljno velik da pruži zaklon i njihovu konju.

— Taj Considine — počeo Spanyer kao da nastavlja neku maloprije započetu rečenicu — on bi, mislim, bio dobar čovjek za tebe.

Lennie osjeti kako joj u ovom najmanje pogodnom trenutku suze pale u očima i u tom joj je času otac bio bliži nego ikada prije. Ma kako neprikladno izgledalo razgovarati o tome u ovim trenucima kad se smrt činila toliko blizu, upravo je to bio čas da se zbliže i kažu ono što zaista misle. Lennie se, uostalom, više i nije nadala da bi ikada mogla sresti Considinea, pa se sve to činilo malo važnim, no očeve su riječi ipak došle u pravo vrijeme. Već nekoliko dana, ili možda nekoliko godina, u pustinji je vrijeme gubilo svoje obrise kao i sama zemlja, znala je zasigurno da su oni kratki trenuci s Considineom bili jedini trenuci u njenom životu kad je primila i davala ljubav i stoga je živjela s tom uspomenom kao nečim najdragocijenijim što je doživjela u svom zapravo veoma kratkom i jednoličnom životu.

S tom jednom rečenicom Dave Spanyer je iznenada razbio prepreku među njima koje možda nisu bili ni svjesni, ali koja ih je priječila da se iskreno prepuste jedno drugom. Lennie je već mogla zamisliti njih dvojicu, voljenog oca i čovjeka kojega je voljela, i sama ta slika govorila je da život može biti i nešto ljepše, a ne samo lutanje do iscrpljenja i osamljene šutljive noći.

Zagledala se u nebo i stijenje, misleći na starog pogrbljenog čovjeka koji joj je otac. Bio je čistunac u pitanjima odnosa među muškarcima i ženama, i to ne samo kad je riječ o njegovoj kćeri već i općenito. Otkad je njena majka umrla, nije pogledao ni jed-

ne žene i živio je u potpunoj osamljenosti, sakriven iza svojih misli i škrtih riječi, sav posvećen želji da svome djetetu pruži sigurniju budućnost.

Među grmljem se ništa nije micalo i ta je nepomičnost loše djelovala na njihove ionako napete živce. Lennie je držala pušku spremna da zapuca, no dlanovi su joj se znojili i osjećala je čudnu hladnoću. Bila je dobar strijelac, no nikad nije pucala na čovjeka, a ubijanje životinja u lovu ipak je bilo nešto sasvim različito od ubijanja ljudskih bića.

Pri pomisli na to podilazili su je hladni trnci. Istovremeno nije mogla ne misliti na činjenicu da bi i ona sama uskoro mogla biti mrtva. Kad je pokušala o tome trezveno razmisliti, morala je priznati da su njihove šanse da prežive veoma male. Smrt će biti brza i bezbolna, mislila je, jer ni u kom slučaju neće dopustiti da padne živa u ruke Indijancima.

Lennie je znala da će svu hrabrost morati prikupiti za taj posljednji metak, ali im ni po koju cijenu ne želi pasti živa u ruke.

Pogledom je pažljivo pretraživala okolicu, zadržavajući se na svakoj stijeni, svakoj granci, stalno svjesna neprirodne tišine oko njih. Bila je naviknuta na prirodu i znala je da se najbolje zapazi ona kretnja koja se ne promatra izravno, već po strani, kutovima očiju.

Nije vidjela ništa, nikakvu kretnju...

I onda u grmlju spazi smeđe golo stopalo koje se isto tako naglo i nečujno povuklo. Ocijenila je razdaljinu, pažljivo razmatrajući mogućnosti napada. Grmlje je bilo dovoljno daleko da im se Indijanac nije mogao neopaženo privući. Duboko uzdahnuvši, djevojka uperi pušku malo u desno od mjesta na kojem je vidjela nogu. Trebalo joj je nekoliko minuta dok je svladala uzbuđenje i dok su joj ruke prestale drhtati. Odlučno je nanišaniła i povukla obarač. Udarac kundaka o rame bio je toliko jak da ju je gotovo odbacio na zemlju.

Noga u grmlju naglo se ukočila, a onda se polako okrenula i ostala ležati kao neka mrtva, zaboravljena stvar.

— Pogodila sam jednoga, oče.

— Odlično — glasio je kratak odgovor.

Lennie se okrene s osjećajem mučnice i željom da povraća. Pred očima joj se maglilo i trebala joj je sva snaga koju je mogla sakupiti da se sabere. Nekoliko je puta udahнула duboko ljepljiv i vrući zrak, pa iako nije imala dojam da joj je to mnogo pomoglo, bar joj je dalo vremena da samu sebe upozori kako sada nije i ne može biti trenutak za slične slabosti. Ona je, doduše, bila žena i nije željela pucati na ljude, no ovdje je na kocki bio njen vlastiti život i opstanak i nije, zapravo, imala nikakvog drugog izbora. Ubiti ili biti ubijen, stara izrečica koja joj se činila ružnom, sada joj je postala bliža, i sada kada ju je sama morala prihvatiti da bi spasila vlastiti život, osjetila je neko razumijevanje za mnoge od onih koji su bili prisiljeni ubiti u samoobrani, a to ih je neizbježno vodilo na put izvan zakona, jer priča nikad ne bi stala na tome. Tako su se rađali i mnogi poznati revolveraši od kojih većina nije uopće željela potezati revolver. No njihovo su ime i slava stizali u svaki grad prije njih samih i uvijek bi se našao neki nadobudni mladac koji je želio okušati sreću. Njen je slučaj bio drugačiji, no sad je i ona ubila čovjeka u samoobrani i znala je da više nikad neće o toj stvari razmišljati kao prije, ukoliko, dakako, ikad više bude imala mogućnosti za razmišljanje.

Sve su te misli bile brze i munjevitke dok je i dalje pažljivo gledala prema grmu u kojem je ležao ubijeni Indijanac. Izenada se iz grmlja digoše tri mrke spodobe i krenuše prema njoj. Počela je uzbuđeno pucati, no prebrzo i neprecizno. Sva trojica opet nestadoše u grmlju, no ovaj su put bili bliže. Lennie osjeti kako je savladava panika.

Spanyer nije ni okrenuo glavu da pogleda što se zbiva i Indijanci se uskoro pojaviše baš na mjestu koje je on pažljivo promatrao. Iskrsnuli su niotkuda i on pažljivo nanišani i počne pucati. Jedan je blo sasvim sigurno pogoden, drugi možda — ocijenio je.

Odahnulo je i obrisao znoj s lica. Ništa se nije čulo, ništa se nije vidjelo, a znao je dobro da se neprijatelj nalazi tu, na dohvatu ruke, opasan i nevidljiv kao vjesnik smrti.

Očajnički je želio popiti gutljaj vode jer su mu usta bila suha i činilo mu se da bi mu gutljaj povratio snagu, no nije se uopće usudio maknuti sa svoje promatračnice. Štoviše, nije mogao sebi dopustiti da mu oslabi pažnja. Oni će se približavati sve bliže i bliže i nije bilo načina da ih zaustavi. Sva je njegova borba bila samo odlaganje konačnog trenutka i čekanje da se dogodi čudo i stigne pomoć, iako je nije ni očekivao i nije znao otkuda bi zapravo mogli dobiti pomoć u ovoj pustinji.

Pogledao je prema suncu. Još je bilo veoma rano i znao je da ga očekuje jedan od najnapornijih dana u njegovu životu, iako sličnih dana nije bilo malo. No tada je bio sam ili u muškom društvu, nije ga mučila odgovornost za jednu djevojku, koja je, uz sve, bila i njegovo vlastito dijete.

Izenada opazi neku kretnju na mjestu gdje je trebalo da se skriva neprijatelj i odmah zapuca. Onda se iznada razbjesni i pošalje onamo cijeli rafal metaka. Većina metaka bezazleno je projurila zrakom iznad grmlja, no on im je htio pokazati da je potpuno budan i spreman boriti se do posljednjeg daha.

I dotad je mislio o smrti, no u tom mu času padne na pamet da vjerojatno ni on ni njegova kći neće više vidjeti zalazak sunca. U trenutku mu se to učini većim gubitkom i od samoga života.

Živio je dugo i burno i možda ne bi imao za čime žaliti, iako je to bilo glupo reći, jer je želio živjeti kao i svaki drugi čovjek. Boljelo ga je i gušilo pri pomisli na Lennie i njenu besmislenost i nepotrebnu smrt u užgloj pustinji na nekom mjestu okruženom crvenkastim stijenama zbog napada Indijanaca protiv kojih, zapravo, nisu imali ništa. U trenutku mu se sve to učini toliko očajno besmisleno da poželi zaplakati, ali se svlada. Njegova je kći još živa i zdrava i još je ono najdra-

gocjenije što on u svom životu posjede. Nije joj u životu pružio ni izdaleka onoliko koliko je želio, ali sad će se boriti dok god bude to moguće. Kad bude vidio da je došao trenutak za to, sačuvati će za nju posljednji metak. To joj je dugovao i znao je da ona to i očekuje od njega iako se pitao hoće li za taj korak smći hrabrosti.

Od neprekidnog napetog promatranja okolice oči su mu suzile i bile gotovo potpuno krvave. Počeo je prigovarati sebi što se uopće našao u tom položaju u kojem je izložio kćer opasnosti, počeo je sebi prigovarati kako mu uopće sve to moglo dogoditi, i dok su mu crte lica bile nepomične, a pažnja nije popuštala, u njemu se vodila teška duševna borba.

Za sebe sam i predviđao sličnu smrt, mislio je gorko. Nema velike razlike između pustinje i neke prašnjave ulice u neprijateljskom gradu. No, Lennie je mlada i njen je život tek počeo. Tek prije nekoliko sati, jučer zapravo, a činilo se kao da je prošla vječnost, ugledala je mladog čovjeka koji je u njoj probudio osjećaje dotad nepoznate njoj samoj, ali i mnoge želje. Čak joj je i tada, prigovarao je sebi gorko, pokušavao uništiti taj san. Kao da je sada uopće važno, pomisli, je li se Lennie poljubila s tim mladim čim. On je bio lutilica, svojevremeno i odmetnik, no dobro je znao što su snovi. Sad je sebi prigovarao da ih je oduzeo vlastitom djetetu, ali mu od toga nije bilo lakše.

I on je imao svoje snove, jer snovi nisu povlastica mladosti, no već su godinama njegovih snovi bili vezani za dijete. Dok je bila djevojčica, maštao je kako će odrasti, želio je da bude lijepa, pametna, obrazovana, želio je da se uda i bude zadovoljna u svojoj obitelji u kojoj bi i on konačno našao smirenje.

Protrljao je dlanove potpuno mokre od znoja o hlače.

— Je li s tobom sve dobro, Lennie? — upita je.

— Jest — dobi kratak odgovor.

— Kad bismo ih uspješno zadržati do noći, možda bismo se pod okriljem mraka mogli izvući i pobjeći odavde.

Mogli bi... No izgledi za to nisu bili veliki. A izgledi da bi mogli preživjeti do večeri bili su još manji. Spanyer je iz časa u čas postajao sve svjesniji te situacije. Indijanci im neće ostaviti još mnogo vremena jer su bili premoćni, a jedini razlog što ih dosad nisu otvoreno i svi napali ležao je u činjenici što se nisu htjeli nepotrebno izlagati smrtnoj opasnosti. No Dave je imao iskustva u borbi s Indijancima i znao je veoma dobro da njima dvoma ne ostaje mnogo vremena. Indijanci su redovito veoma strpljivi i zna-ju čekati svoj trenutak, no ovoga je puta jedan od budućih zarobljenika bila bijela žena, a to je bilo iskušenje koje je ozbiljno ugrožavalo njihovu strpljivost.

— Ne pucaj u prazno i nastoj da ti svaki pucanj bude i pogodak — uputi kćer i još doda, želeći joj pokazati malen dio topline koju je osjetio: — Nisam smio biti onako grub. Mislim da je Considine dobar čovjek i nadam se da će stići kamo je naumio.

— Hvala ti, oče — reče Lennie tiho dok je pogledom i dalje pažljivo pretraživala okolne stijene. — Bio je prema meni veoma prijazan i mislim da sam mu se dopala.

— A kako i ne bi — reče Spanyer, pa utihnue.

Konačno, zašto ne, pomisli. Kad bi već morao imati zeta, to bi mogao biti i Considine. Oni bi se dobro razumjeli.

— Pa, naravno da si mu se dopala — reče. — I ja sam to vidio.

Okolo njih ništa se nije micalo...

Dave Spanyer počne iznenada misliti na svoju ženu, pitajući se što bi ona rekla kad bi ih sada vidjela kako strdavaju. Koliko se mogao sjetiti, nikad sebi nije postavljao slična pitanja, no nikad prije i nije bio u tako izuzetnoj situaciji, a ugroženost života njegova djeteta nagonila ga je na najrazličitije misli i raspoloženja.

Bilo je užasno vruće i sunce je tako pržilo da se činilo da će im koža popucati. Uokolo nije bilo zakona od sunca, a mala čistina zaklonjena stijenama, u koju su se sklonili, bila je njihova obrambena utvrda iz koje se nisu smjeli maknuti. Grmlje i pokoje drvo

izvan nje nisu im mogli pružiti zaklona.

— Kalifornija je divna, Lennie — reče Spanyer. — Tamo ćemo se smjestiti i početi novi život. Mislio sam o još nečemu. Možda bih na neki način mogao poslati poruku tom mladiću u Meksiko da dođe do nas.

Nitko ne odgovori.

— Jesi li dobro, Lennie?

Nije se usudio okrenuti da je pogleda. Cijelo to vrijeme nije ni sekunde smio odvratiti pogleda od nepomičnog krajolika pred sobom.

— Da, oče. Ali...

Prekinula se u pola rečenice jer je zapucala. Ispalila je tri metka, jedan za drugim, a Dave je ugledao Indijanca kako se pojavljuje iz grmlja koje se činilo tako nisko da ne bi moglo sakriti ni zmiju. Prije nego što se uspio uspraviti u cijeloj svojoj visini, Dave zapuca i metak pogodi Indijanca posred grudí. Osjeti miris baruta i straha koji je polako ovladavao njime.

— Jesi li kojega pogodila, Lennie?

— Nisam.

— Ja sam ubio jednoga na ovoj strani.

Uzeo je čuturu i povukao gutljaj, puštajući da mu voda oplakuje nepce i desni prije nego što ju je progutao. Na trenutak osjeti želju da pije i pije do iznemoglosti, no savlada se i odloži čuturu.

Žed nije bila samo posljedica vrućine već i napetosti i straha. Dobro se sjećao kako je poslije borbe znao ispitati litre vode ne uspijevajući utoliti žed.

Pogledao je prema nebu. Možemo biti sretni ako izdržimo do podneva, pomisli.

Okrenuo se i pogledao Lennie. Dobro se držala, no njihov je konj ugi-bao. Pogodio ga je neki zalutali metak i konj je bio na izdisanju.

Spanyer osjeti kako se naježio usprkos vrućini. Kako se uopće moglo govoriti o tome da izađu iz pustinje pješice? Čak kad i ne bi svuda oko njih postojali Indijanci, to jednostavno ne bi bilo izvodivo. Do Yume, koje je bila najbliža, bio je dobar komad puta. Podigao je pušku i stao nišanići na grmlje, koje ih je okruživalo, pita-

jući se po stoti put koliko im je vremena još ostalo. Sat? Dva?

— Sada više nismo daleko — reče Dutch. — Do zalaska sunca mogli bismo stići do pećine.

Ponovo su podboli konje i krenuli. Iznenada im do ušiju dopre odjek udaljene pucnjave. Naglo su zastali pažljivo osluškujući. Slijedio je jedan pucanj, potom tišina, onda opet nekoliko pucnjeva.

Dutch otpljune u prašinu izbjegavajući da pogleda ostale.

— Znam gdje je to — reče onako nemarno. — Puca se gore u Kanjonu osamljenika.

Još jedan pucanj koji je slijedila neujednačena pucnjava. To su sigurno Indijanci, pomisli Considine.

Sjedili su na konjima i buljili u obrise stijena iznad sebe. Hardy je gledao prema granici. Više nije bila daleko. Ako ih potjera slijedi, s njenim je napredovanjem završeno davno prije nego što oni prijeđu granicu. Sloboda i uživanje novca bili su na dohvat ruke. I oni u potjeri znali su koliko je prednost odmetnika i neće ići za njima kad to bude sasvim besmisleno.

Šezdeset tisuća dolara u zlatu!

Considine je gledao prema planinama. Ta prokleta stara, otrcana budala, kleo je u sebi. Kako je mogao sebe i svoju kćer dovesti u takav položaj?

Znao je i odgovor i na to. Spanyer je bježao od sebe samoga i glasa koji je išao za njim. Bježao je onamo gdje ga nitko ne poznaje i gdje će konačno moći svojoj kćeri pružiti život kakav je zaslužila. No sada je takav novi život za njih bio potpuno neostvarljiv. Ako su zaglavili negdje gore izvan uobičajenih putova i staza, utaboreni među kamenjem i Indijancima, nije im bilo spasa. Nije bilo više mjesta nadanju.

Potjera se vjerojatno već približavala. Njeni su članovi vjerojatno imali rezervne konje i sasvim su sigurno jahali najveći dio noći. No u vrijeme kad potjera stigne, Dave Spanyer i njegova kći neće više biti među živima.

— Više nije daleko do granice — reče Hardy kao da opominje. — Već čujem

Meksikance kako pjevaju i mirišem tekilu — doda u jalovom pokušaju da se našali.

Sklonište / u Kanjonu osamljenika dobro je mjesto za obranu, pomisli Considine. Doduše, to je dobro mjesto za obranu, ako ga brane četvorica ili petorica ljudi, a ne dvoje.

— Ili troje! Čak bi i troje imali kakve-takve izgleda.

Sjeti se čvrstog toplog ženskog tijela što ga je držao u zagrljaju i ponosnih očiju što su ga gledale s povjerenjem. Te su se oči činile kao da ih ništa ne može iznenaditi i kao da mu beskrajno vjeruju.

Do đavola, pomisli, što ta mala uopće zna o muškarcima i otkud joj takvo povjerenje? Kako bi uopće mogla imati povjerenja u njega? Ta jedva ga je poznavala.

Dok su mu te misli prolazile kroz glavu, već je nešto petljao oko uzica kojima je torba s novcem bila privezana na sedlo. Kad ju je odvezao baci je Dutchu.

— To ćemo podijeliti kad se nađemo južno od granice — reče mirno. — Zdravo, momci, do idućeg sastanka. I nemojte mi govoriti da sam možda budala. Sve znam.

Potjerao je velikoga vranca u trk prema kanjonu iz kojega je odjekivala pucnjava.

Poslije njegovog odlaska trebalo je da prođe neko vrijeme dok se ne slegne prašina. Oni su sjedili nepomično osluškujući topot konja koji je postajao sve tiši.

— Do đavola i s njim! — kleo je Dutch. — Tako se ne bori s Apašima. Ujahat će ravno među njih.

Kiova pažljivo pogladi cijev puške i ne reče ništa. Istini za volju, on je rijetko govorio. Krv Indijanca u njegovim žilama učinila ga je onako ravnodušnim na zbivanja oko njega, a velika moć samosavlđivanja nije nikad dopuštala da mu se na licu čitaju misli. Nitko ga od njegovih drugova nikad nije vidio nasmijanog.

Dutch odlučnom kretnjom povuče uzde.

— Dobro. Krećemo na jug prema granici — reče zapovjednički.

Kiova ga oštro pogleda i pažljivo ubaci pušku u navlaku na sedlu.

— Ako bude ujahao među Apaše — reče Hardy — bit će svašta.

Dutch je jahao samo nekoliko koraka. Pogled mu je bio uprt u zemlju kao da je ugledao nešto posebno zanimljivo. Odjednom se naglo okrene i baci Hardyju torbu koju mu je Considine časaak prije dao, a potom odveza i torbu koja je visila na njegovom sedlu, pa dobaci i nju. Tada se, još uvijek bez riječi, bijesno podbovši konja zaputi prema brdima, no ne prema ulazu u kanjon, već prema usjeku u planini gdje je uspon bio mnogo strmiji i opasniji, ali je put bio kraći, pa je postojala mogućnost da na odredište stigne kad i Considine.

Considine je jahao veoma brzo nekih pola milje, a onda uspori konja i natjera ga u lagani galop. Da je tako nastavio, moglo se lako dogoditi da mu Konj potpuno klone u ovoj vrućini, a imao je osjećaj da će mu konj još biti potreban ako mu uopće pođe za rukom da se izvuče iz te situacije u koju se svojom voljom umiješao.

Mogućnost da bi ga na ulazu u kanjnj dočekala zasjeda bila je veoma mala. To se moglo dogoditi jedino ako su ga već čuli i očekivali njegov napad. Considine ipak odlučio da bude izuzetno oprezan. Jašući pažljivo se ogledavao, s puškom u ruci, spreman da zapuca na svaki sumnjivi šušanj.

Još je mogao čuti odjeke pucnjeva iz dubine kanjona. Shvatio je da je vrijeme da požuri i nagna konja brže preko težeg uspona, usmjerivši ga prema livadi za koju je pretpostavljao da vodi do skloništa.

Opet se začu pucanj i Considine se uspravi u sedlu oslanjajući se samo na stremenje. Nisu, znači, bili u skloništu, već mnogo bliže, među onim stijenjem koje je čudom prirode bilo postavljeno tako da je kružno zatvaralo manji prostor.

Jedan se Indijanac pojavi s njegove lijeve strane i nanišani starom vinčesterkom, no prije nego što je uspio zapucati pokosi ga metak koji je došao odnekle iza Considinea. Indijanac se aruši u travu.

Considine se naglo okrene, na vrijeme kako bi spazio Dutcha da vodi konja pokušavajući mu pomoći da se popne uz strmu padinu.

— Trči! — dovikne mu Dutch. — Pokrivat ću te.

Considine ubaci vinčesterku u navlaku na sedlu i izvadi revolver. Legao je po sedlu koliko se više moglo i potpuno olabavio uzde. Mamuznuo je konja i krenuo na ludu trku po zaravni priljubljen uz vrat životinje, dok mu je u ušima odjekivala pucnjava Dutchove puške.

Kao u snu vidio je ispred konja Indijanca s puškom uperenom u njega. Već u slijedećem trenutku Indijanac je pao pogođen, a njegov ga je vlastiti konj gotovo raznio kopitima jer se nije imao vremena ni uplašiti u toj ludoj trci. Considine je neprestano pucao iz pištolja, iako je mogao teško nanišaničiti na pokretne ciljeve koji su se činili poput nemirnih sjena. Bjesomučno je jahao. No odjednom osjetio kako se mišići vranca grče i spremi se na skok je jer je znao da je životinja pogođena.

Izvukao je noge iz stremena, dograbio torbe sa sedla, u kojima je držao municiju, te skočio s konja prevrnuvši se preko glave. Vidio je Indijanca kako mu se približava s ispruženom sjekiricom, no ubrzo ga pogodi metak koji je dolazio sa čistine okružene stijenjem.

Considine je znao da su Apaši zapamtiti mjesto na koje je pao, pa je mirno ležao, potpuno se pritajivši u travu i niskom rijetkom grmlju. Dutch je i dalje neumorno pucao.

Izenada pucnjava prestade i još su se neko vrijeme čuli mukli odjeci među visokim obroncima, sve dok se nisu izgubili u vrućem poslijepodnevu.

Considine je osjećao miris trave, užarenog zraka i grmlja. Znao je da veoma voli život. Nije mu se umiralo. Nije prije o tome tako razmišljao, no sada je znao da neće biti lak zalogaj. Bit će mnogo mrtvih Apaša za njega.

Ležao je mirno. Dutch je prestao pucati. Je li to značilo da je taj veliki momak napokon dolijao? Considine je

đuboko sumnjao u to. Kao i on, Dutch će također skupo prodati svoj život.

Pčela koju borba očito nije uznemirila zujeći je letjela oko kaktusovog cvijeta. Considine se prevali na bok, izbacivši čahure iz revolvera, pa ga napuni. Potom napuni i vinčesterku, za koju je imao sedamnaest metaka. Želio je da ih ima još toliko jer je znao da će mu trebati svaki metak i da će mu trebati brzo.

Htio je dignuti glavu i promotriti okolicu, no nije se usudio, da ne bi otkrio svoj položaj. U toj je smrtonosnoj igri prvi korak često bio korak prema smrti, a njemu se nije umiralo. Još ne.

...

Kiova je sjedio tih kao i uvijek, potpuno nepomičan, naslonjen cijelom težinom na podvijene noge. Tada kao slučajno pogleda Hardyja i mirno reče:

— Koliko znam, ti i Considine ste drugovi.

— Točno — odgovori mladić. — Baš zbog toga ću i paziti na njegov dio novca. Mislim da će mu dobro doći kada se i ako se izvuče iz one pucnjave tamo.

— Oduvijek sam mislio da si kukavica — dobaci mu Indijanac ne trepnuvši.

Hardy je nastojao da ne obraća pažnju na te riječi. Kiova ga je izazivao, to je bilo očito, a on nije želio biti izazvan. Uostalom, u cijelom Indijančevom nastupu nije bilo trunka zlobe. Činilo se kao da čeka nešto za što je siguran da će se dogoditi.

Hardy osjetio kako mu je odjednom hladno. U želucu mu je postalo mučno. On je dobro znao što je to borba s Apašima. Od same pomisli na to osjećao je takvu slabost da mu se činilo da nije u stanju ustati. Taj je osjećaj straha veoma dobro poznao iz prošlih okršaja s Indijancima. Izbjegavao je svaki susret s njima koliko je više mogao.

Considine je po njegovom mišljenju bio prava budala, čak ako je bila istina ono što mu se učinilo kad je zamijetio poglede koje su izmjenjivali on i djevojka. Pa ipak, znao je da on za-

Sve su majstorske usluge danas vrlo skupe, a u vašoj kući, u vašem vikendu, na vašem automobilu ili čamcu uvijek treba nešto popraviti, dotjerati i obnoviti. Ako želite uštediti novac i olakšati posao, onda nabavite

SAM

SVOJ MAJSTOR

list, u kojem ćete naći tisuću potrebnih savjeta i uputa za niz zanata, koji su vam potrebni za održavanje kuće i vikenda, za nadogradnju i poboljšanje vaših životnih uvjeta uopće.

Za hobiste naše stalne rubrike:

Filatelist, numizmatičar, ribič, lovac, kinolog, oružar, vrtlar, tajne zanata.

pravo nema izbora i da je vjerojatno donio odluku još onoga časa kad je Considine odlučnom kretnjom okrenuo konja.

Skinuo je torbe sa sedla i dobio ih Kiovi.

— Podijeli na četiri dijela i čekaj nas — dobaci mu.

Kiova se zakikota, no Hardy je već odjahao. U protivnom bi se veoma začudio da je čuo Kiovu kako kikoće.

Kiova pažljivo priveže torbe za sedlo i okrene konja prema planinama. Jahao je polako. Bio je sasvim pribran i znao je što mu je činiti.

I dalje se smješkao. On, čovjek bez obitelji, žene ili braće, bio je osamljenik čak kad je jahao u grupi. Kiova je volio borbu radi nje same, a da se Hardy nije odlučio da krene, bio bi ga mirno ubio.

Kad je došao do mjesta odakle se pružao pogled u kanjon, nije zamijetio ništa što bi mu privuklo pažnju. Sve je bilo tiho i u zraku nije bilo ni daška vjetra. Trava se nepomično pržila na suncu. Odjednom u krugu stijena što su skrivale jednu čistinu ugleda svjetlo sunca koje se odbijalo od cijevi puške. Pažljivo je promatrao i uskoro je vidio djevojku i starca. Živi su, znači, pomislio je.

Nije vidio nikakvog znaka koji bi ukazivao na Considinea, Dutcha ili Hardyja.

Olabavio je uzde i počeo se spuštati s obronka, sjedeći uspravno kao da je srastao sa sedlom. Vinčesterku je držao spremnu u ruci, a pogled mu je bio oštar kao u jastreba. Niz uspravna leđa znoj mu je tekao u potocima.

Iznenada se ponovo počeo tiho smijati kao da se sjetio nečega veoma zabavnog. Palo mu je na pamet kako bi sve izgledao da se zaustavi i oboji lice ratnim bojama. Konačno, i on je Indijanac!

Sombrero mu je bio navučen na lice i upravo je usmjerio konja prema lakšem mjestu za prijelaz kad li je ugledao djevicu Indijanaca šćućurene u grmlju.

Nastavio je jahati, nastojeći da ih stalno ne gleda, kako ne bi pogledom nesvjesno privukao njihovu pažnju. Onda je lagano podigao pušku i nanišanio.

Dok je nišanio, ometa ga muha, ali je otjera brzom kretnjom ruke. Morao je pričekati da se konj potpuno smiri i da mu ruke opet postanu sigurne. Onda zapuca, krik Indijanaca jezivo odjekne u vrućoj tišini. Njegov je suborac odmah skočio i okrenuo se prema neprijatelju, no već je bio u nišanu puške i prije nego što se mogao mašiti oružja pokosi ga drugi metak. Kiova se nije ni potrudio da priđe bliže i uvjeri se jesu li obojica mrtva. Oduvijek je bio odličan strijelac i nije trošio metke uzalud.

Spusti pušku prema zemlji i nastavi se spuštati obronkom.

XI

Considine se čvrsto priljubio uz zemlju, privukavši koljeno sasvim uz tijelo i zakopavši palac u pijesak. Pušku je čvrsto držao u ruci. Pokušao je otprilike odmjeriti kolika ga udaljenost dijeli od nakupine grmlja i stijenja koja se nalazila nedaleko od skloništa.

Iza sebe je čuo pucnjeve Dutchove puške, a u daljini odjeknu pucnjava. To su ili Hardy ili Kiova, pomisli. Pri toj pomisli osjeti toplinu koje se gotovo zastidi. No morao je sam sebi priznati da mu je pomoć prijatelja davala veći osjećaj sigurnosti nego deset vojnika.

Upro se o zemlju i odmah zatim naglo skočio i počeo trčati u isprekidanoj crti. Napravio je četiri velika koraka i prevrnuo se preko glave bacivši se iza grmlja i stijenja, dok su mu u ušima odjekivali pucnjevi.

Ležao je mirno pokušavajući doći do daha i ponovo sakupiti snagu. Negdje ispred njega, naljevo, netko je pucao, no stijene iza kojih se sakrio onemogućavale su mu da zamijeti bilo kakvu kretanju.

Koža ga je svrbjela od znoja i prašine, a sunce mu je nemilice pržilo leđa. Namjestio je pušku tražeći cilj u koji bi pucao. Sada je kroz stijenje jasnije vidio mjesto gdje su bili Lennie i njezin otac.

Provirio je odmjeravajući mogućnosti za novi skok, ali ga metak nagna da se brzo vrati u zaklon, dok su mu komadići kamena koji su se odbili od

ŽIVOT
ljubavni
roman izlazi
svakog tjedna
(u utorak)
cijena
5 dinara

LASO
western roman
izlazi
svakog tjedna
(u petak)
cijena 5 dinara

TRAG
biblioteka
kriminalističkih
romana izlazi
svakih 14 dana
cijena 10 dinara

POPAJ
strip-zabavnik
izlazi svakih
14 dana
(u ponedjeljak)
cijena 5 dinara

SIRIUS
biblioteka
znanstvene
fantastike
izlazi svakog 5.
u mjesecu
cijena 10 dinara

ALAN FORD
super strip
izlazi
svakih 14 dana
(u srijedu)
cijena 8 dinara

TOM I JERRY
Vrtrep-strip
za djecu izlazi
svakih 14 dana
(u srijedu)
cijena 5 dinara

stijene porezali lice na nekoliko mjesti.

Čekao je i neko je vrijeme vladala potpuna tišina. Čekanje mu je u svakoj borbi bilo najteže jer je davalo čovjeku priliku da misli, da postavlja sam sebi razna pitanja i time dovodi u opasnost vlastiti život, budući da je u takvim prilikama oprez slabio. Pitao se jesu li možda Lennie i njen otac već mrtvi. I što se, do đavola, dogodilo s Dutchom?

Gledao je u vlastite ruke koje su držale pušku, jake čvrste šake čovjeka naviknutog na rad sa stokom i na pucnjavu. Njegove su ruke znale graditi, ali i uništavati, pa pomalo iznenađen ustanovi da je dosad ipak uglavnom uništavao. Ono što je počelo kao mladenačko uzbuđenje i pustolovina pretvorilo se u način života i već dugo njegove ruke nisu služile stvaranju, već razaranju ljudskog rada ili čak života.

Dakako, rezultat takvog života bio je porazan. Nije imao ništa. Ni jedno jutro zemlje, ni kolibu, čak ni konja, jer omiljeni je vranac ležao negdje na suncu mrtav.

Odjednom se začuje cijeli plotun pucnjeva i on naglo skoči. Instinktivno je osjećao da će Indijanac, koji je motrio njegov privremeni zaklon, biti na trenutak zbunjen pucnjavom, pa je odlučio iskoristiti taj trenutak.

Jurnuo je i kao u magli ugledao Indijanca koji mu se ispriječio na putu. Nije bilo vremena za pucanje, pa zamahne kundakom vinčesterke, držeći je za toplu cijev. U trku je čuo zvuk udarca, ali je već jurio dalje, dok je Indijanac ostao nepomično ležati.

Stigao je do stijenja što je okruživalo sklonište Lennie i njenog oca, dohvatio rukom oštri brid jedne stijene i jednom se kretanjem prebacio u krug. Pao je na zemlju i našao se oči u oči s Daveom Spanyerom koji ga je netremice promatrao dok mu je puška bila uperena u njegove grudi. Toga mu časa prođe kroz glavu da mu je prilikom njihovog posljednjeg susreta ovaj čovjek obećao da će ga ubiti ako se opet sretnu.

Jednog su se trenutka netremice promatrali, a onda Spanyer spusti pušku. Bio je veoma sretan što je Considi-

ne došao, pa iako nije na to mislio dlo tih osjećaja mogao se čitati i na njegovu licu.

— Zdravo, sinko! Primakni stolicu. Bojim se da ih ima dovoljno za sve — reče šaljivo.

— I hoću, Dave — nasmiješi se Considine. — No uskoro ćemo imati i društvo, ako na putu ovamo nisu naletjeli na prevelik broj Indijanaca.

Dutch je bio slijedeći. Došao je vukući konja, provlačeći se između najnižih stijena. Bacio se na zemlju. Na licu mu je bila otvorena posjekotina, a rukav mu je bio razderan i crvenio se od krvi.

Spanyer ga je gledao sa simpatijom.

— Nikako se ne možeš držati dalje od gužve, stari moj! Ne pamtim kada sam se nekome tako obradovao — reče mu.

Dutch se movao oko stijena vukući sa sobom pojas pun metaka. Konačno je našao mjesto koje mu je odgovaralo i smjestio se pripremivši se za borbu.

U tom se trenutku na ulazu u kanjon pojavio Hardy.

Prepoznali su konja prije nego što su vidjeli Hardyja. Nisu ga ni mogli vidjeti jer je konj jurio svom snagom, a Hardy je na indijanski način jahao sa strane, potpuno zaklonjen tijelom konja, tako da su mu se vidjele samo noge u stremenima.

Načas se činilo da će konj i njegov jahač protutnjati kraj zaklona, no Hardy pusti konja i skoči u ograđeni krug, ali mu je jedna čizma pri tome ispala. Stao je na noge, zagledao se u rupu na čarapi i obratio se Lennie smiješna izraza lica.

— Nećete mi zamjeriti malu nemarnost u oblačenju, gospodice?

Nije bilo pozdravljanja ni nepotrebnih riječi. Odmah se utaborio i uskoro su četvorica muškaraca napeto promatrala okolicu očekujući napad. No očekivani napad nije dolazio.

Kanjon osamljenika bio je veoma lijepo mjesto i upravo idealan zaklon za odmetnike. Bilo je vode i trave, a tko je volio opasnost od Indijanaca, bilo je i toga. U neko mirnije vrijeme tu bi vrijedilo izgraditi dom i pustiti korijenje, stvoriti ranč i baviti se pomalo i ratarstvom. Tada bi čovjek

nakon mnogo godina rada mogao reći da je učinio nešto vrijedno. To je, dakako, pretpostavljalo da Apaši odu podalje od tog mjesta ili da i sami shvate koliko je mir dragocjen. To će možda biti u doba kad ljudi više ne budu živjeli od revolvera i kad im on ne bude tako prijeko potreban.

— Dim — reče Spanyer iznenada.

Slijedili su pogledom pravac njegova uperenog prsta i ugledali plavičasti pramen koji se ocrtavao na jasnom nebu, prekidan u pravilnim razmacima. Toliko su i sami poznavali ovaj nemušti govor. Dim je zvao Indijance u pomoć.

Iza njih je kvrcnula neka grančica i svi su se okrenuli. No to je bila Lenine koja je sakupljala drva za vatru.

— Mislila sam da bi vam prijala malo kave — rekla je mirnim glasom kao da se nalazi u kuhinji. — A ostalo mi je i nešto mesa.

Considine je pogleda ispod oka, ali ubrzo skrene pogled jer osjeti kako ga nešto steže u grlu. Ona je bila dijete odraslo u grubim životnim uvjetima i veoma je dobro znala u kakvoj su opasnosti. Pa ipak, s puškom na dohvatu ruke prihvatila se posla da spremi kavu i meso kao da je to najnormalnija stvar na svijetu u takvim okolnostima.

Svaki bi je čovjek poželio za ženu. Zapadnjaku je trebala baš takva žena. Ne neka koja će se skrivati iza njega, čekajući njegovu zaštitu i pomoć, već snažna osoba koja će rame uz rame s njim dočekivati sve poteškoće i životne obrate, te se nositi s njima.

Visoko gore na obroncima Klova je sakrio konja i sâm se udobno smjestio u grmlje. Pošto je napustio konja, jedan je komad puta puzao po zemlji vukući za sobom torbe sa sedla, čuturicu vode i pušku.

Našao je komad zemlje gdje nije bilo stijenja i tek malo trave koja je rasla između omanjeg kamenja boje rde, koje ga je odlično sakrivalo od neželjenih pogleda. To je, po njegovoj ocjeni, bio odličan zaklon i tu se udobno smjestio, očekujući daljnji razvoj događaja. S mjesta na kojem je ležao dobro je vidio sklonište, no nije mogao zamijetiti nikakvo kretanje unu-

tar kruga stijenja. Povremeno bi opazio i kojeg Indijanca.

Vrijeme je polako prolazilo. Poslije podnevno sunce već se poput užarene lopte nagnulo na zapad dodirujući vrhove planina. Zrak je polako dobivao svježinu. Uskoro će pasti noć, no to ga nije brinulo. On je savladao umjetnost čekanja.

Čekanje je, uostalom, bila jedna od prvih vještina koje je morao savladati Indijanac ako je želio opstati, a Klova je u ovim časovima bio još više Indijanac nego u normalnim prilikama kad je jahao sa svojim bijelim suborcima. Dijelom je bio i bijelac, no to je nosio sa sobom kao činjenicu koju je ponajprije on sam shvaćao kao neku slučajnost. Bio je jednostavan, gotovo elementarnih zahtjeva u pogledu hrane i pića. Uzimao je jelo, viski i žene kad ih je bilo. Kad ih nije bilo, nije ih uzimao što je činio s jednakom ravnodušnošću. Sa strpljivošću prirodnom takvim rasama predmnijevao je da svaka stvar koja je počela ima i svoj svršetak i da je dovoljno strpljivo čekati da se događaji završe slijedeći svoju vlastitu zakonitost. Zato je i sada čekao kao da ima na raspolaganju sve vrijeme ovoga svijeta.

Svidalo mu se da leži u oskudnoj travi lica okrenutog suncu na zalasku. Položaj je bio odličan, sunce toplo i uskoro će biti i dobre borbe — ako odluči da se bori.

Iako to sebi nije jasno rekao, već je to bio odlučio. To i nije bila njegova odluka, već neki nejasni, davni zov krvi kome se nije mogao oduprijeti. Borba je bila organski dio njegova načina života i kao pravi borac znao je da postoji vrijeme kad se čovjek bori i vrijeme kad se za borbu priprema.

Mislio je i na to kako je mogao ubiti nekoliko Indijanaca dok ovako mirno leži i pušta da mu njihove smeđe spodobe bježe ispred nišana puške, no još nije bilo vrijeme za to.

Iz džepa izvadi komad prašnjave osušene govedine i počne je žvakati. Imala je okus osušene gume, no to ga nije smetalo. Žvakao je svaki zalogaj toliko dugo dok ne bi postao probavljiv i onda ga progutao s istim izrazom lica koji bi imao da je još neko

izuzetno dobro jelo. S mjesta na kojem se nalazio bio je vidljiv samo kukcima i pticama, a oni se nisu zanimali za njega. Još ne.

Promatrao je sjene okomitih stijena kako se izduljuju, dok se cijeli kanjon crvenio od purpurne boje zalaska sunca.

U pustinji je odmah postalo svježije i bilo je ugodno disati osvježeni zrak nakon toliko sati nesnosne vrućine. Kiova je zamijetio i indijanski signal koji je pozivao još neprijatelja, no sve ga to nije uznemiravalo. Ravnodušno je žvakao govedinu i čekao.

Tada zamijeti pramen dima koji je dolazio iz skloništa. To je moglo samo značiti da je djevojka živa. Ni jednom muškarcu ne bi palo na pamet da u takvim prilikama nešto kuha. Samo prisebnoj ženi, koja je hrabro izdržala sve udarce, moglo je pasti na pamet da pokuša unijeti nešto od mira domaćeg ognjišta među muškarce razdirane brigom zbog nepoznate opasnosti i pružiti im topli obrok koji će ih okrijepiti. Ta žena vrijedi nešto, pomisli Kiova. Nije poput onih barskih žena koje su, usprkos slatkim riječima, počinjale i završavale dan s isključivim mislima o sebi samima. To je žena koja je spremna da sve žrtvuje, pa joj zato muškarci žele sve i pružiti. Prava žena za nekoga čovjeka.

Kiova nije znao značenje riječi ljubav i mogao je samo približno reći o čemu je riječ kao što bi to učinio neki dječak koji ide u školu. Njegov je narod pjevao pjesme o ratu i lovu, a Kiova nije nikad čitao pjesme koje bi ga usmjerile na razumijevanje nježnih osjećaja. Znao je procijeniti koliko žena vrijedi pri pogledu na njezino tijelo i ako je imao prilike vidjeti je kako radi. Ponekad je, dođuše, osjetio neku čudnu toplinu kad bi se u njegovoj blizini našla neka djevojka.

Jednom je to bilo s nekom djevojkom u Meksiku, a dugo nakon toga s jednom Indijankom. Ostao je u njenom šatoru, nije se više ni sam sjećao koliko dugo, i u tom malom prostoru neke spilje, čiji je otvor ona prekrila starim šatorskim krilom i sve to smatrala domom, osjetio je veliku bliskost prema djevojci zagonetnih očiju. Kad je odjahao, praznina i samoća što ih je nosio u grudima tako su ga pritiska-

le da se, i ne razmišljajući što će zapravo učiniti, vratio. No bilo je kasno. Djevojku je već ubio grizli kojega je slučajno susrela u kanjonu. Otišao je do mjesta na kojem je poginula, zapalio cigaretu i šutke dugo i nepomično promatrao krajolik kao da ga želi jednom zauvijek zapamtiti. Satima je tako stajao, a onda je pojahao konja i nikad se više nije vratio u taj kraj.

Stoku je počeo krasti jednostavno zato što je bio gladan. Na jednoj ravnici gdje je doslovno umirao od gladi naišao je na zalutalo govedo i zaklao ga. Našla su ga dvojica kaubojia i povukla revolvere na njega, no njihova je nevolja bila u tome što su previše sporo izvlačili oružje, a možda nisu bili ni dovoljno oprezni i nisu očekivali da bi Indijanac zapuštena izgleda mogao biti dobar revolveraš. Ta je greška jednoga stajala života, a drugi je odjahao kući s metkom u grudima.

Nakon tog događaja za njim je pošla cijela potjera, a on je kružio krajem zavaravajući tragove i stigao je na ranč koji su gonitelji bili napustili da bi ga uhvatili. Ljutit i uvrijeđen, zaklao im je govedo u njihovom dvorištu i spremio sebi komad mesa na njihovom vlastitom ognjištu. Onda je pokupio s ranča sve što mu je trebalo — novu vinčesterku, municiju i dva indijanska pokrivača.

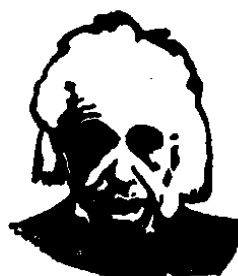
Deset godina nakon toga sreo je Considinea i ostao s njim jer je brže izvlačio revolver od njega i jer je bio jednako dobar tragač, a znao je postupati i s konjima. Considine je uz to bio veoma povjerljiva osoba, snažna duha, a Kiova je znao cijeniti te osobine.

Promatrao je kako se nebo osipa zvijezdama i kako se cijela priroda pokriva tajanstvenim noćnim pokrivačem. Zvuci dana su zamrli i zamijenili su ih neuobičajeni šušnjevi, a sjene stabala i stijena bile su pune prijetnji kao da sakrivaju pogrbljeni lik napadača. Baš je to i moglo biti, no Kiova to nije zaboravio.

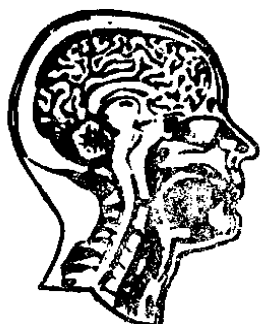
Dok je čekao, u mislima je ponovo obilježio mjesto gdje su se sakrivali Indijanci. Većina će se sakupiti u hrpu jer je pao mrak, no nekoliko njih ostat će na istaknutim mjestima i to ga je radovalo.

o svemu
što
uzbudoje

fokus

Prilješkao je još malo, dok noć nije potpuno zavladała dolinom, a onda je ustao.

XII

Noć je donijela privremeni mir opkoljenima u skloništu među stijena-

ma. Considine je stajao leđima oslonjen o stijenu i pijuckao ukusni crni napitak iz aluminijskog lončića osjećajući kako mu se toplina razlijeva želucem. To je bilo samo privremeno olakšanje jer je kava još više pojačavala nesnosni osjećaj gladi. Nije se mogao sjetiti kad je posljednji put okusio hranu.

U krugu su Dutch i Spanyer spavali naslonjeni na stijene.

Hardy je pronašao mjesto visoko među stijenama, odakle je mogao promatrati okolicu koliko je to dopuštala noćna tama, bez opasnosti da bude neopazice ubijen od indijanskog noža.

Lennie se naginjala nad vatrom pokušavajući skuhati juhu od povećeg komada osušene govedine i nešto povrća i divljih krumpira što ih je našla u okolini. Od vatre se nije širila svjetlost, već samo mali crveni odsjaj jer je bila namjerno prigušena, kako je neprijatelji koji su ih opkolili ne bi mogli zamijetiti. Iznenada puhne povjetarac i plamenovi liznuše visoko osvijetlivši djevojčino lice napeto od nespavanja i proteklih događaja. Okrenula se i vidjela kako je Considine netremice promatra. Šutke su se gledali u oči nekoliko trenutaka a onda ona odvratila pogled.

Gore na stijenama Hardy je protezao noge i trljao ih da bi izbjegao ukočenost.

— Pitam se — dobaci im zamišljeno — što se dogodilo s Kiovom?

Potom nakon kraće stanke sam odgovori na pitanje:

— Vjerojatno je otišao u Meksiko.

— Sumnjam u to — reče Considine. — Taj Indijanac obožava borbu, a ovdje je ima koliko mu srce zaželi.

Hardy nije dalje raspravljao o tome.

— Koliko ih, po tvom mišljenju, ima tamo? — upita.

— Dvadesetak — odgovori mu Considine. — Kad svane bit će ih i više.

Hardy je mislio na vreće zlata. Šezdeset tisuća u zlatu! On u životu nije vidio toliku gomilu novca i svi su se njegovi mladenački snovi vrtjeli oko toga što bi mu sve njegov dio mogao pribaviti. No sad su se prilike i za njega promijenile i volio bi podijeliti novac i na dvanaest dijelova kad bi se u blizini našli neki momci koji bi im pomogli u ovoj neravnopravnoj borbi.

Gledao je oko sebe iako nije mogao mnogo vidjeti jer je tama bila gusta kao tijesto. I prije je čuo priče o ovom kanjonu, no nikad ga nije vidio. Možda se nadao da će imati prilike upoznati njegovu svježinu nakon dugog jahanja kroz pustinju, ali u drugim prilikama. Sada mu je preostalo tek da zamišlja kakvu radost pruža kanjon umornim putnicima. Što se njega tiče, postojala je mogućnost da ovdje ostavi kosti. Prema jugoistoku kanjon se proširivao. Hardy je nazirao taj prolaz koji se ocrtavao svjetlijim sjenama prema nebu.

— To je Mjesečeva dolina — reče mu Considine koji je slijedio njegov pogled. — Prema jugu je sve šira i vodi ravno u Meksiko.

Lennie im podijeli lončiće pune tople juhe i mesa. Considine uzme svoj dio i vrati se na stražarsko mjesto među stijenama. Apaši nisu nikad napadali noću i nije smjelo biti razloga za neki poseban oprez, no Considine se nije na to htio osloniti. Nije, zapravo, znao koliko je među Indijancima pravih Apaša, a koliko odmetnika iz drugih plemena, no bio je sasvim siguran da je sastav prilično šarolik. Nije htio ništa riskirati, sada kad je ionako sve riskirao.

Lennie mu je nečujno prišla.

— Tako je tiho — rekla je zamišljeno.

— Bez brige — reče Considine ne mogavši sakriti ironiju u glasu. — Oni su tamo vani i čekaju nas. Neće nas ostaviti.

— Mislite li da ih možemo zaustaviti? — upita Lennie nepotrebno.

— Ne znam — odgovori Considine.

Jeo je polako i s uživanjem, srčujući juhu i žvačući polako svaki zalogaj, no to ga nije sprečavalo da pažljivo osluškuje.

VESNIKOV

0 D 2 3. II

KVIZ

K V I Z

E X T R A

- P R I L O G

K V I Z A

1 6

S T R A N A

K A T

E N I G M A T S K E

Z A B A V E

V I S E

16 NOVIH STRANICA

12 SKANDINAVKIVISE

KRIMIPRIČAS PITANJEM

MATEMATIČKI TEST

ENIGMATSKI STRIP

NOVEŠAHRUBRIKE

POČETNIČKI POLIGON-

STRANICANOVIHSURADNIKA

KVIZ EXTRA

ZNANJE
IZABAVA!

— Drago mi je da si došao — reče Lennie iznenada.

— Pa... — zastane jer odjednom uopće nije znao što bi rekao, pa bespomoćno odmahne glavom. — Eto, došao sam.

Stajali su nepomično jedno nasuprot drugome, duboko svjesni blizine i privlačnosti, no ništa nisu željeli, ni dodir, ni riječ, već samo to da se taj trenutak nekim čudom produlji u vječnost.

Krik sove osamljeno i bolno odjekne u noći. Pridruži mu se još jedan.

— Zar ih Indijanci nisu preplašili i otjerali? — upita Lennie.

— Bojim se da je sova bila Indijanac — reče Considine.

— Kako možeš znati razliku? — upita djevojka. — Meni je to zvučalo kao glasanje prave sove.

— Naučit ću te. Zbog nekog čudnog razloga, kad postoje stijene i drugi uvjeti za to, svaki glas koji čovjek ispusti ima jeku. Ne znam zašto, ali zvov prave sove nikad ne odjekuje.

Izenada se začuje užasan vrisak od kojega se ledila krv u žilama. Lennie se preplašeno priljubi uz Considinea, tresući se od straha.

— Što je to bilo? — prošapta.

— Upravo je netko našao mir u smrti.

Dave Spanyer im se približi i stane kraj njih.

— Jeste li čuli? — upita ih.

— Jesmo.

Osluškiivali su, no više se ništa nije čulo.

Tada Considine reče Daveu dovoljno glasno da bi ga čuo i Hardy koji je bio gore među stijenama.

— To je bio Kiova. Sakriven je negdje gore.

— Onaj Indijanac? — upita Spanyer. — Moguće je. Misliš li da su ga uhvatili?

— Ne — reče Considine odjednom se smiješeci. — On je ubio jednoga od njih, a možda i više, no samo je jedan imao vremena kriknuti.

Više se ništa nije čulo. Digao se lagani vjetar i Hardy siđe sa svoje promatračnice i probudi Dutcha. Dave Spanyer zauzme Considineovo mjesto i dvojica se mladića nadoše u krugu spremajući se za kratak odmor.

Lennie ih je gledala kako se zamataju u pokrivače, a onda napuni njihove lončice juhom i podijeli ih novim stržarima.

Kad je Considine ponovo otvorio oči, nebo je bilo sivo, a jutro oblačno i tmurno. Sjeo je i prošao prstima kroz kosu dajući samome sebi priliku da se pribere. Potom dohvati čizme i navuče ih. Spanyer je čuvao stražu na mjestu među stijenama, odakle je mogao vidjeti dobar dio okolice, a Lennie je spavala zamotana u dva pokrivača. Nigdje nije vidio Dutcha.

Trava je bila gotovo rosno zelena, a bilje bogatije nego što bi se moglo očekivati. Bilo je neobično hladno i teško je bilo povjerovati da će za koji sat sunce tako zapeći da se neće moći disati.

Considine ustane, zakopča opasač s revolverima, pažljivo ih pregledavši, pa dohvati pušku. Stao je iza Davea promatrajući okolicu.

— Je li mirno? — upita ga.

— Previše mirno — kimne mu Dave.

Considine tek tada ugleda Dutcha. Onako krupan progurao se sasvim naprijed i smjestio među stijenama. Mahnuo mu je, a Considine se sagne i pužući krene prema njegovom položaju.

— Što kažeš na ovo?

Dutch je pokazivao na Indijanca koji je nepomično stajao uz grmlje kao isklesan iz stijena. S te se daljine, u usporedbi s grmljem, činio neprirodno visokim. Nije se uopće micao.

Considine se upinjavao da bolje vidi, a onda mu se oči raširiše u nevjerici.

— Dutch! — reče on. — Pa taj je Indijanac mrtav.

Dutch ga pogleda s nevjericom.

— Pogledaj bolje. Vezan je za stablo, a noge su mu privezane za zemlju.

— Je li to Kiova? — upita Dutch sa strahom.

— Nije. Kiova je mnogo razvijenijih grudli. To je jedan od njihovih. Čini mi se da je Kiova noćas bio zaposlen — reče mu Considine.

Gledali su u potpunoj tišini. Vjetar je povijao travu i korov. Neka čudna hrpa grmlja sa svakim je naletom vjetera postajala sve viša.

Promatrali su mrtvog Indijanca, no uskoro su opet obratili pažnju na go-

mlu žbunja. Vjetar je ponovo puhao i ona se prevrnula prilično daleko, iako vjetar nije bio tako jak da bi je nosio.

— To je dovoljno veliko da sakrije čovjeka — izrekne Considine glasno ono što mu se već nekoliko minuta vrtjelo po pameti.

Dutch podigne pušku, ali ga Considine uhvati za ruku.

— Čekaj — reče. — Nešto mi je palo na pamet.

Dutch ga posluša i spusti pušku, iako nije razumio što to Considine smjera učiniti.

Vjetar je ponovo zapuhao. Klupko grmlja ponovo se počne kotrljati i zaustavi se na nekih dvadesetak koraka od stijena među koje su se smjestili. Žestok udarac vjetra dohvati je, ona se prevrne, stigne još bliže.

— Baš sam to i mislio — reče Considine i nasmiješi se. — Uskoro ćemo dobiti društvo.

Dutch ga nije dobro razumio, ali kad je s ruba klupka žbunja zasjala cijev puške, on zapuca, no, na sreću nije pogodio. Jer iz gomile žbunja i zelenila jednom se kretnjom oslobodio Klova i brzo se prebacio k njima preko stijena.

— Ima ih oko tridesetak — reče umjesto pozdrava. — Mislim da sam ubio dvojicu.

Na drugoj je strani Spanyer ispalio nekoliko metaka jedan za drugim.

— Momci, spremite se za obilan doručak — dobaci im preko ramena. — Dobit ćemo oveće društvo.

Apaši su navalili iznenada i sa svih strana. Considine je pažljivo nišanio na snažnog Indijanca duge crne kose i lica išaranog ratnim bojama, koji mu je više sličio na Indijanca Yuma nego na Apaša. Ispalio je i metak je pogodio napadača posred grudi, zaustavivši ga u naletu koji se samo trenutak prije činio nezadrživim. Jedna mu je noga poletjela u zrak i tako je na trenutak ostao ukočen kao okamenjen usred neke čudnovate igre s beskrajno začuđenim izrazom u očima. Onda padne i ostade nepomično ležati.

To je na trenutak razbilo napad Indijanaca, no nisu se razbježali, niti su potražili natrag. Bacili su se na zemlju tražeći zaklon.

Pucnjava je prestala i zavladała je tišina. Nebo je bilo prekriveno oblaci-

ma kroz koje je sunce probijalo tek mjestimično bojeći vrhove planina nježnim rumenilom. Vjetar je u naletima povijao travu.

Izenada Dutch zapuca i svi su mogli čuti mučni zvuk metka koji se zabio u meso. Čuo se još jedan samrtnički krik.

Considine savi je cigaretu i ponovo napuni pušku. Ovoga će puta Indijanci krenuti u napad iz blizine. Odjednom mu se učini da je čuo gotovo nečujan zvuk, kao da je netko lagano grebao po zemlji. Osluhnuo je opet, no više se ništa nije čulo. Pitao se što bi to moglo biti. Možda je neka manja životinja, pomisli, iako je to bilo malo vjerojatno jer su njihovi meci odavno rastjerali životinje iz kruga stijenja i s livade.

Kada su ponovo navalili, bilo ih je svuda i nadirali su sa svih strana kao da su se pojavili iz same zemlje. Considine je pucao očajnički ispaljujući jedan metak za drugim u pomične ciljeve osjećajući kako mu miris baruta draži nosnice. Kundak puške udarao ga je u rame pri svakom pucnju.

Svuda oko njega vladala je potpuna pometnja. Jedan metak ljutito zazuj mu pokraj uha i udari u stijenju. Krhotine ga udariše po licu i na trenutak mu se činilo da je potpuno zaslijepljen. Napad je prestao isto tako naglo kako je počeo i oko njih zavlada tišina.

Considine se naglo okrene kadli začuje čudan kašalj koji ga podsjeti na hropac samrtnika.

Hardy je ležao u lokvi krvi, čudno ga gledajući, dok je Lennie sa suzama u očima pokušavala da zaustavi krvarenje.

— Momci, pozdravite mi one crnokose ljepotice u Meksiku — reče tiho, nastojeći se nasmiješiti.

— Nemoj govoriti — reče mu Considine. — Umiri se i pokušaj se odmoriti.

Neko čudno razočaranje zamagli Hardyjeve oči kao da mu je tek sada nešto veoma tužno palo na pamet.

— Netko će od nas ipak stići do Meksika, zar ne? — upita Considinea kao da od njega traži potvrdu nemogućeg.

— Svakako! — odgovori Considine iako u to više nije ni sam vjerovao. — I ti ćeš s nama — doda — moraš se samo oporaviti.

Samrtnik ga pogleda gotovo podrugljivo.

— Ne uzbuđuj se zbog mene, stari moj! I metak je bolji od užeta, a ja ionako nisam mogao vjerovati da ćemo uspjeti. Bilo je previše lijepo da bi bila istina.

Palo je nekoliko krupnih kapi kiše i osvježilo mu lice. Considine mu se još jednom ohrabrujuće nasmiješi i vrati se među stijene. Pucnjava se nastavila, no to su sada bili samo neujednačeni pucnjevi s jedne i s druge strane.

Indijanci su ih potpuno opkolili i uspjeli su zaposjesti nekoliko mjesta s kojih su mogli izravno pucati u krug među stijenama, tako da je svaki njihov metak mogao ugroziti poneki život opkoljenih. Nastojali su da stalno budu u zaklonu i da se nepotrebno ne izlažu na čistini. Indijanci su pucali u rijetka mjesta među stijenama gdje su bili svojevrsni ulazi u ograđeni prostor i nije im preostalo ništa drugo nego da stalno odgovaraju na vatru.

Considine je nastojao protegnuti noge, osjećajući kako mu smetaju neobrijana brada i ustajali zadah neopranog rublja i znojem natopljene košulje. Čovjek bi barem morao čist umrijeti, pomisli iznenada i zastidi se misli koja mu se učini sasvim besmislenom i glupom.

Osjećao je kako ga peče rame, a kad je pogledao, vidio je da je na tom mjestu košulja poderana, rana, nešto dublja ogrebotina od metka, pekla ga je kao živa žeravica. Zamijetio je nekakvo kretanje u grmlju i zapucao je. Istog časa tri metka, jedan za drugim, udariše o stijenu na koju se naslonio.

Lennie mu donese kavu, pažljivo se probijajući i zaklanjajući se između stijena.

— Ovo je posljednje — reče mu tiho. — Osim toga, ostalo nam je samo pola čuture vode.

Negdje daleko na istoku oblaci su se razili i vidjelo se jasno sunčevo svjetlo.

— Kako je Hardy? — upita je.

— Mrtav je.

To je izgovorila gotovo nečujno, samo su joj se usne pomakle, i on na trenutak odvoji pogled od terena ispred sebe da bi je pažljivije promotrio. Bila je veoma blijeda, ispucaleh usana, a oči su joj bile neprirodno ve-

like i svjetle kao da ima groznicu. Slobodnom rukom obuhvati je oko ramena i blago je stisne kao da joj želi ucijepiti nešto svoje snage, iako je sumnjao da je više uopće ima.

Jednim je gutljajem popio kavu i vratio joj šalicu, ne znajući kako da je utješi i ne mogavši naći ništa što bi joj mogao saopćiti. Ponovo joj nježno stisne rame kao da je želi ohrabriti i okrene se. Lennie se odšulja natrag širom otvorenih i suhih očiju. Prođe kraj mrtvoga Hardyja trudeći se da ne gleda u njegove zatvorene oči i usta poluotvorena kao da spava.

Prođe još jedan sat uzajamnog puškaranja. Nitko od njih nije tokom toga sata bio ranjen, no činilo se kao da to mogu zahvaliti samo sudbini jer je svaki pucanj koji je dolazio s neprijateljske strane bio veoma blizu pogotku. Što se njih tiče, nisu pogodili ni jednoga neprijatelja. Indijanci su se tako dobro sakrivali da ih uopće nisu mogli vidjeti.

Onda su opet navalili iznenada i kad im se nisu nadali, barem ne na taj način. Ovaj su put, naime, došli na konjima. Izletjeli su iz obližnjeg šumarka ispuštajući jezive krikove i stuštili se prema zaklonu branilaca najvećom mogućom brzinom, istovremeno pucajući. Pod njihovom zaštitom Indijanci dotad skriveni u grmlju izletješe iz svojih zaklona, u očitoj namjeri da se prebace preko stijena.

Considine zapuca i kroz dim ugleda kako konj zbacuje Indijanca potpuno krvave glave, koji časa zatim padne u ograđeni prostor. Bio je već na nogama kad mu se Considine približio i udario ga kundakom po glavi. Ponovo je uhvatio pušku i nastavio pucati na spodobe što su jurile prema njemu, a onda ugleda jednog Indijanca koji se uspio provući između stijena i koji ga iznenadi izbivši mu pušku iz ruke. Considine, ne razmišljajući, trgne revolver i pogodi ga ravno među oči.

Jedan je metak pogodio Dutcha i ovaj sav krvav padne leđima na stijenu, stežući i dalje u željezni zagrljaj jednog Indijanca. Lutalica se borio svim silama, no Dutch mu je stiskao vrat sve više i više. Dutch je pao na leđa, no uspio se postaviti na koljena i dalje držeti Indijanca koji je već bio mrtav. U tom je času prestao i izne-

NOVI HIT! HITCHCOCK

bira za vas

Na 144 stranice najbolje kriminalističke pripovijetke poznatih svjetskih autora u izboru majstora trilera, glasovitog filmskog redatelja Alfreda Hitchcocka! Novo, napeto, zabavno, uzbudljivo! Za mlade i stare ljubitelje krimi-literature!

Prvi broj u prodaji od 25. srpnja!

Potražite kod svog prodavača novina svakog 25. u mjesecu –

**HITCHCOCK
BIRA ZA VAS**

nađni Indijanski napad i ratnici se povukoše. Dutch je sav u lokvi krvi pokušao nešto reći, no čulo se samo neko potmulo krkljanje. Umro je tako na koljenima, stežući uza se tijelo mrtvog Indijanca.

Već su dvojica poginula, a jutro tek što je počelo.

XIII

Nebo je bilo prepuno oblaka i kiša je dosadno rominjala. Uzjahavši svježje i odmorne konje, članovi potjere iz Obara jahali su odlučna lica tragom odmetnika koji su opljačkali njihovu banku. Sve je govorilo da su progonjeni daleko odmakli i da su već tako blizu granice da ih je nemoguće stići. No nitko u potjeri nije predložio da se vrate neobavljena posla. Htjeli su se i sami uvjeriti da im je njihov novac nepovratno nestao. Uostalom, potjeru prevarenih iz Obara, koji su svi osjećali kao da je u pitanju osobna čast svakog pojedinog od njih, predvodio je šerif Pete Runyon koji je, zapravo, jedini i imao razloga da sve što se dogodilo shvati djelomično i kao izazov njemu samome. Iako o tome nije govorio, to mu je cijelo vrijeme bilo na umu, pa stoga nije moglo biti ni govora o odstupanju.

— Ma gdje su — govorio je Ollie Weedin — u nevolji su. Ne mogu, dođuše, zamisliti da bi Apaši otišli toliko daleko na zapad.

— Možda su to odmetnici ili pomiješane grupe iz raznih plemena — dobaci netko.

Pete Runyon je bio ozbiljno zabrinut. U kraju se vrtjelo previše Indijanaca. Njegova je grupa brojila dvadeset pet dobro naoružanih i borbi vičnih ljudi i u normalnim prilikama oni bi predstavljali priličnu snagu. U izvanrednim prilikama poput ove, međutim, njihove su snage bile mnogo slabije jer je postojala mogućnost da se sukobe sa višestruko snažnijim neprijateljem. Osjećao je teret velike odgovornosti. Jedno je bilo voditi grupu u potjeru za odmetnicima, a sasvim drugo dopustiti da ih ubiju razbješnjeli Apaši.

Razmišljao je o tome još neko vrijeme i konačno odlučio da ne riskira njihove živote. Ma koliko mu je to teško padalo, morao je odlučiti da se potjera vrati ako do podneva ne bude nekih vidljivih rezultata. Uostalom, podne nije bilo daleko.

Saopćio je svoju odluku Weedinu.

— Možda je to zaista najpametnije — složio se ovaj. — No ipak, čovjeku teško pada odustajanje.

Pete Runyon je razmišljao o situaciji i pokušao se prisjetiti svega što je znao o Considineu. I ostali su odmetnici bili prilično poznati čuvarima zakona, no znao je da je Considine među njima najspособniji i da mora razmišljati o njegovim mogućim postupcima i planovima ako želi vratiti novac.

Nije bilo nikakve sumnje da Considine odlično poznaje ovaj kraj sve do granice, a to je vrijedilo i za Dutcha. Considine je uz to imao dovoljno živaca da odjaše ravno u srce indijanske zemlje, što je bilo opasno ako se i ne uzmu u obzir za borbu raspoloženi Indijanci. Četvorica ljudi mogla je, međutim, proći kroz pustinju kad bi se oslonila na vodu u tinajama, što se nije moglo reći i za grupu od dvadesetak ljudi.

Rekao je to i Weedinu i ovaj se složio s njim.

— Ako okrenu prema granici — reče — možemo mirne duše odustati. Ne mogu se samo dosjetiti zašto su zašli tako daleko na zapad umjesto da krenu ravno prema granici.

Mack Strijela, indijanski tragač koji je jahao na čelu kolone, zaustavi konja i pričeka ih.

— Nisu skrenuli — reče. — Slijede muškarca i djevojku.

Runyon je zamišljeno razgledao travove koje mu je pokazao Indijanac. I sami su zamijetili tragove toga para još prije nekoliko sati, a iste su tragove otkrili i oko dućana Medenog Chaveza. Bill su sasvim sigurni da je baš kod Chaveza Considine sakrio svoje rezervne konje.

Sigurnost za Considinea i njegove drugove bila je tamo prema jugu i preko granice, to je bilo sasvim jasno. Zašto je onda skrenuo s puta i zaputio se prema zapadu? Runyon je razmišljao o tome i pogledao vodiča.

— Jesi li siguran da je riječ o djevojci? — upita ga.

— Siguran. Mali tragovi, plitki, brz korak. Vidio sam mjesto gdje je spavala. Djevojka ili veće dijete.

Kad je Mack Strijela rekao da je djevojka, onda je značilo da je tako i nikako drugačije.

— Prvo čovjek i djevojka, onda mnogo Indijanaca, onda odmetnici koji opljačkali banku — završi Indijanac svoj izvještaj.

Weedin se udobnije namjesti u sedlu, neumorno žvačući duhan.

— Mi dobro poznajemo Considinea — reče tiho. — Što si drugo mogao i očekivati. Sigurno je muškarca i djevojku vidio još kod Chaveza i poslije otkrio da su im Indijanci na tragu ...

— Dvoje ljudi na jednom konju — reče Pete Runyon zamišljeno. — Vjeruj mi, izgledi su im bili ravni ništici.

Mack Strijela ponovo pokaže na tragove.

— Ljudi razgovaraju, konji nemirni, jedan odlazi.

Krene malo podalje pažljivo ispitujući tragove.

— Ostali za njim. Jedan po jedan.

Članovi potjere značajno se pogledaše. Svi su bili Zapadnjaci i Considineov način razmišljanja bio im je blizak. On je, doduše, izvršio veliki pothvat. Imao je šezdeset tisuća dolara i čist put do granice, no pred njim su bili jedan čovjek i jedna djevojka na samo jednom konju i s Indijancima za petama, a da toga možda čak nisu bili ni svjesni.

Stvar je bila jasna: Considine je otišao djevojci i čovjeku u pomoć, a ostali su ga slijedili.

— Šteta je i za toga Dutcha — nastavi Weedin glasno svoju misao. — I on je, čini se, pravi čovjek.

— Dobro — reče Runyon spremajući se da potjera konja. — Ljudi koje gonimo očito su se zaputili prema Kanjonu osamljenika. Prema tome znamo kamo nam je krenuti.

Dok su jahali ujednačenim tempom, Runyon je razmišljao o svemu. I u njemu je bio prirodan snažan osjećaj pravde koji je poznavala većina ljudi sa Zapada, jer im je bilo u krvi da sude čovjeka ne samo po onome što je učinio već i po razlozima koji su ga na to natjerali. A što se ticalo ljudi

koje su gonili, oni su očito odbacili priliku da pobjegnu i nadu se na sigurnom, zato da bi pomogli onima koje su tek malo poznavali. To je bila činjenica i ni jedan Zapadnjak nije mogao da u takvom ponašanju ne prepozna onu vrst poštenja koju je kod ljudi najviše cijenio.

Poslije svega toga neće biti ugodno uhapsiti Considinea, no neće biti drugog izbora. Ili hapšenje ili pucnjava, što bi bilo još gore.

Runyon tiho opsuje i Weedin koji je jahao tik uz njega pogleda ga upitno.

— Znaš — reče Pete kao da mu je to tek sada palo na pamet — ona me budala u tučnjavi mogla i prije pobijediti. Dva mi je puta dopustio da ustanem i potpuno se saberem.

— Možda — reče Weedin.

— Baš to me dovodi do ludila — reče Pete Runyon. — On se cijelo vrijeme poigravao sa mnom kao mačka s mišem.

— Ne bi se baš tako moglo reći — usprotivi se Weedin. — Promatrao sam borbu. Nije bilo baš mnogo mogućnosti za odlaganje i zavaravanje. Njemu je jednostavno trebalo što više vremena i zato je nastojao produžiti borbu. On i nije mislio na tebe, već na svoje momke u banci i na to koliko im je još potrebno vremena.

Runyon promrmlja nešto nerazumljivo. Bio je ljutit na samoga sebe. Tokom cijele borbe znao je da nešto nije kako treba biti jer Considine jednostavno nije bio onakav kakvoga je zapamtio. On, na primjer, nije bio čovjek koji bi nekoga grubo izazivao posprdnim riječima. On je znao udariti i baciti nekoga na zemlju kad je bio izazvan, no nije mu bio običaj bilo koga izazivati. Jedino opravdanje za Runyona bilo je da ga je Considine uspio toliko razbjesniti da jednostavno više nije vladao sa sobom i nije mogao jasno misliti.

— Pa sad, to se može i drugačije gledati — reče Weedin. — Konačno, on je jedan od naših, pa se ne moramo gristi da nam je to napravio neki prokleti stranac.

Runyon je poznao ljude koji su jahali iza njega i znao je da je činjenica što su prevareni i osramoćeni ublažena u njihovim mislima time što je Considine ipak jedan od njihovih mla-

dića. Među njima je bilo ljudi koji su, kao i Weedin, rame uz rame s Considineom gonili stoku i borili se s Indijancima.

Epperson, koji nikad nije propuštao tučnjave i potjere za odmetnicima, pridruži im se na čelu kolone.

— Pete, ovi bi nas Indijanci mogli preteći — reče.

— Poštedjeli bi nas neugodnog posla — progovori Eckles koji je jahao tik iza njih.

— Pa ipak — upadne mu u riječ Weedin — ne bih takvu sudbinu poželio ni najljucem neprijatelju.

— Zašto? — tvrdo upita Eckles. — Konačno, oni su ipak ljudi izvan zakona.

Runyon mamuzne konja i odjaše malo naprijed da bi sam sebe spriječio da ne prasne. Opravdavao je u mislima Ecklesa koji je bio nov u ovim krajevima i nije ni bio svjestan strahota borbi s Apašima.

Nebo se polako razvedralo i sunce je počelo sve jače peći, rastjerujući oblake. Očekivao ih je još jedan vrući dan, vlažan i blatan od kiše koja je padala. Pete je u nosnicama osjećao miris vlažne zemlje koja je nakon dugog sušnog perioda žedno upila obilnu kišu.

Ovi su ljudi većinom obiteljski ljudi, mislio je, pa bi trebalo da su kod svojih kuća sa svojim porodicama, umjesto što izlažu svoje živote opasnosti jašući kroz indijansku zemlju. Što, uostalom, znače tih šezdeset tisuća dolara prema ljudskim životima? I što će značiti ako se i vrati s novcem i s nekim čovjekom iz potjere mrtvim? Tko će i kojim novcem moći naplatiti suze u očima djece i tugu obitelji koja je ostala bez hranitelja?

U tom su trenutku čuli kako iz daljina, negdje od kanjona, do njih dopire odjek pucnjave.

Zaustavili su konje i počeli napeto osluškivati ne gledajući jedan u drugoga. Sljedila je pucnjava iz puške koja se dobro čula. Uskoro su mogli čuti odjeke udaljene ogorčene borbe na život i smrt.

— Što ti misliš o ovome, Pete? — upita netko.

— Utaborili su se u Kanjonu Osamljenika — reče Pete.

Odjednom, tihi i nadasve oprezni, s puškama u rukama, spremni da zapucaju, dvadeset petorica ljudi zaputi se dalje u sunčano dnevno svjetlo prema obrisima kanjona što su se nazirali u daljini.

xxx

Hardy i Dutch, dvojica odlučnih i dobrih ljudi, našli su smrt među stijenama kanjona i ništa se više nije moglo za njih učiniti.

Considine je pošao od jednoga do drugoga i sakupio njihovo oružje i municiju ne gledajući im lica.

Kiova je bezizražajna lica savijao cigaretu, naslonjen na stijenu. Lice mu je bilo krvavo od rane na glavi, koju je Lennie pokušavala previti.

— Misliš li da se nećemo izvući? — rekao je Considineu kad uzgred, pitajući ga.

Considine ga zamišljeno pogleda. Punio je Dutchovu pušku i ostavio je spremnu na dohvat ruke. Spremna je puška u presudnim trenucima mogla vrijediti gotovo koliko i jedan borac.

— Kiova — reče mu ne odgovarajući na pitanje. — Ako mene pogode prije, a ti vidiš da je stvar došla do kraja, ubij Lennie.

Indijanac samo kimne.

— Ipak smo se dobro borili — reče. — Ubili smo veći broj Indijanaca.

Zaista su se dobro borili. Svi oko Considinea, uključivši i dvojicu mrtvaca, bili su odlični borci, vični oružju, prekaljeni u bezbroj borbi prije ove.

Considine je gledao niz kanjon pitajući se gdje je potjera. Više mu ništa drugo nije bilo važno, već samo to da Lennie i njegovi drugovi ostanu živi, a jedino ih je potjera mogla spasiti. Ironično se nasmijao sam sebi, jer je sada tako željno očekivao potjeru od koje je bježao.

Indijanci su sigurno već znali da su dvojicu protivnika ubili. Bilo je i mnogo mrtvih na njihovoj strani i možda bi već odustali od borbe, no dva su ih razloga natjerala da budu uporni — žena i oružje. Indijanci su oskudijevali i u jednom i u drugom, a sve je govorilo da bi se lako mogli domoći plijena ako još malo ustraju.

Considine je promatrao nepomičnu travu i grmlje, pitajući se što neprijatelj smjera. Čekanje je bilo gore od

borbe i potpuno ga je iscrpljivalo. Nikad nisi mogao predviđjeti odakle će se pojaviti Indijanac.

Odjednom se razvedriilo, oblaci su se razili i kanjon je tiho i osamljeno stajao okupan u jutarnjem suncu.

Dave Spanyer se približio Considineu.

— Znam da to sada nema previše smisla — rekao je. — No želio bih da znaš da sam pogriješio u odnosu na tebe i da vam dajem svoj blagoslov — reče tiho i starinski kao da je u sobi na nekom ranču, a ne u pustinji.

Considineu dođe da se nasmije od muke, no samo šutke kimne i nastavi promatrati okolicu.

Odjednom se na uzvisini koja je natkrillila njihovo sklonište pojavi Indijanac. Dosad se Indijanci nisu penjali na tu stranu zbog iznimno opasnog uspona, no čini se da su izgubili strpljenje i odlučili sve pokušati. Considine zapuca i Indijanac pada u ponor.

U tom času zametne se borba. Opet su navaljivali sa svih strana. Considine je pucao iz revolvera jer je puška bila gotovo beskorisna. Uskoro je bio ranjen u nogu i pao je na koljena. Indijanca koji ga je napao morao je ubiti nožem koji je trgnuo iza pojasa. Okrenuo se da vidi Lennie i ugleda Spanyera kako se bori s golemim Indijancem pokušavajući mu oteti nož. Pažljivo je nanišanio revolverom i ubio Indijanca. Još je imao vremena da vidi kako ga je Spanyer pogledao. Odmah zatim opet je bio u vrtlogu borbe, pucajući, vitlajući kundakom, pokušavajući da obori Indijanca koji mu je bio skočio na leđa. Ubio je još nekolicinu, ni sam nije znao koliko jer je izgubio svaku predodžbu o vremenu i bilo čemu.

U jednom je trenutku vidio Kiovu kako ustaje iz gomile tjelesa i istog su ga časa pogodila tri metka. Njegov se šutljivi drug, jednako bezizražajnog izraza lica kao da puši jašući na svom konju, srušio mrtav sa stijene.

Okrenuo se i vidio Indijanca kako se rve s Lennie. U jednom se skoku našao kraj njih i udario ga golom šakom, bacivši ga na stijenje.

Izjurio je iz prostora omeđenog stijenama bijesno mašući puškom lijevo i desno u potrazi za Indijancima. No

tada shvati da nešto ne valja. Neprijatelj je nestao. Trčao je dalje, a onda ga tijelo bez ikakvog upozorenja izda i on padne u mokru travu, dok se grmlje sastavi nad njim. Pokušao je ustati, no nije mogao i nemoćno se spusti osjećajući se kao u najudobnijem krevetu. Utonuo je u blaženo ništavilo i posljednje čega se mogao sjetiti bio je djevojčin glas. Lennie mu je nešto dovikivala.

Nije mogao razabrati riječi. Možda ga je upozoravala na Indijance? Negdje iz same zemlje približavala mu se neka oluja, neko potmulo udaranje od kojega je drhtala zemlja i on spusti glavu na travu, gubeći svijest i pitajući se u posljednjem trenutku prisebnosti je li moguće da tako izgleda smrt.

x x x

Potjera iz Obara koju je predvodio Pete Runyon došla je naglo i vijest o njenom dolasku unijela je potpunu pometnju među Indijance. Iako su oprezno ujahali u kanjon, nisu se ni imali s kime boriti jer su zatekli potpunu tišinu. Indijanci su ih vjerojatno opazili na vrijeme i sklonili se.

Jahali su sve sporije i sporije nastojeći da konji ne gaze po mrtvim Indijancima na koje su nailazili.

Konačno su se našli pred skupinom stijena koja je okruživala omanji prostor. U njemu su ležali postariji čovjek sav u krvi i lijepa mlada djevojka koja je jecala gledajući ih širom otvorenih očiju.

— Ovo je bila čista ludost s njihove strane — reče Weedon. — Ujahali su ravno među Indijance.

Dave Spanyer ih je promatrao brišući krv sa čela.

— Zdravo — rekao je bez smiješka. — Nemam što dodati osim to da niste prebrzo stigli.

Pete Runyon odjaše malo naprijed i zagleda se u zemlju ograđenu stijenama. Vidio je mrtvog Apaša, a onda Dutcha koji je ležao i dalje čvrsto stežući grlo Indijanca, mrtvoga kao i on sam. Hardy je ležao na istom mjestu gdje ga je zatekao posljednji metak. Stijena iza njega bila je tamnocrvena od krvi.

— Eno novca — reče Epperson — pokazujući na vreće položene uz jednu stijenu.

Nije ni pokušao sići s konja i pribli-
žiti se vjećama.

Ogledali su se. Malo podalje od osta-
lih ležao je Kiova nedokučiva izraza
lica i zatvorenih očiju.

— To je bila užasna borba — reče
Weedin.

Pažljivo i s nelagodom ljudi iz potje-
re počeo se ogledati oko sebe kao da
su očekivali da će ih neprijatelj pono-
vo napasti.

— Bolje da što prije odemo odavde —
upozori ih Weedin. — Oni će se uskoro
vratiti po svoje mrtve i dovesti sa so-
bom još više Indijanaca.

Većina ljudi nije bila ni sjaha-
la. Počeo se meškoljiti u sedlima, u
želji da što prije napuste mjesto na
kojem je carevala smrt.

— Mi bismo mogli uhvatiti dva indi-
janska konja. Krećemo za Kaliforniju
— objavi Spanyer.

— Poslije svega ovoga? — upita ih
netko čudeći se.

— Naročito poslije svega ovoga —
reče Dave. — Tamo smo se bili i zapu-
tili, tamo ćemo i sići.

Pete sjaše, dohvati torbe i zlato i
dobaci ih Weedinu. Borio se sa željom
da se upusti u pažljivo čitanje tragova
i samo letimično baci pogled na zem-
lju.

— Nema tamo ništa — dobaci mu
Dave Spanyer. — Došli su s druge stra-
ne.

— Bili su odmetnici — reče mu Pete.
— Opljačkali su banku i Obaru.

— Bila su to trojica, zar ne? — upita
ga Dave pogledavši ga ravno u oči.

— Da — reče Pete nakon kraćeg okli-
jevanja. — Bila su samo trojica.

Runyon se okrene prema svom ko-
nju i počne nešto petljati oko sedla.
Čutura vode, padne na zemlju, no on
ne obrati pažnju na to. Konačno zaja-
še.

— Ti i tvoja kći pođite s nama —
obрати im se. — Pobrinut ćemo se da
barem prvi dio puta budete sigurni.

Dave Spanyer zajaše konja kojega
su mu doveli. Lennie, lica blijeda kao
vapno, već je bila u sedlu. Nepomično
je sjedila buljeći nekamo u daljinu
kao da je potpuno odsutna mislima ili
kao da se boji da bi joj oči i protiv
njene volje mogle odlutati nekamo
drugamo.

Spanyer pogleda Weedina i Murphy-
ja, dvojicu jahača snažnih mišica i
potpuno pokrivenih prašinom od dugo-
trajnog jahanja.

— Ti su odmetnici stigli baš na vrije-
me da nas spasu — reče čvrstim gla-
som kao da izaziva.

— Dobro su pucali — složi se Wee-
din.

Potjera okrene konje i zaputi se pre-
ma izlazu iz kanjona. Runyon se okre-
ne i obrati se Weedinu:

— Imaš li malo duhana, Ollie?

— Bojim se da nemam — odgovori
ovaj. — Sigurno sam izgubio kesu
tamo kod stijena.

Jahali su prema izlazu i nitko nije
imao želje da se osvrne. Lennie i
Dave na nekoliko su trenutaka zaostali,
no ubrzo uhvatiše korak s njima.

— Naša je banka opljačkana — ogla-
si se Murphy ne obraćajući se nikom
posebno. — Ipak mislim da se nemamo
čega stidjeti.

xxx

Vruću tišinu pustinjačkog poslijepo-
dneva nije narušavao nikakav zvuk.
Lagani vjetar povijao je travu i mrsio
kosu mrtvog Indijanca što je ležao
pognut na stranu kao u dubokom snu.

Iz grmlja koje je rasio nasuprot
gomili sivih stijenja ispuzao je visok,
mršav čovjek krvave i poderane košu-
lje, očiju svijetlih od lagane groznice.
Teturajući, ogledao se oko sebe. Ho-
dao je držeći pušku u ruci.

U blizini je stajao konj, a na njego-
vu sedlu obješena dva revolvera u opa-
saču s municijom. Nedaleko odatle, u
prašini, opazi čuturu vode i kesu duha-
na.

— Ovo je ipak previše — pomisli
Considine. — Još malo i Pete bi mi osta-
vio cijeli ručak.

Uzjahao je i ponovo se ogledao do-
šavši do ruba stijena. Prizor je bio
užasan i on sjaše odlučivši da skloni
leševe sa sunca ma koliko mu to vre-
mena oduzelo. Odnio je teška tijela
trojice drugova u udubinu u jednoj
stijeni i prekrio kamenjem, kako živo-
tinje ne bi došle do njih.

Još je neko vrijeme stajao nepomič-
no pred tim čudnim zajedničkim gro-
bom, a onda ponovo uzjaše i zaputi se
prema izlazu iz kanjona. Pred potje-
rom je bio dug put. Zato i nisu tijela

odmetnika odnijeli sa sobom kako je to inače bio običaj.

Daleko prema istoku ugledao je oblak prašine i malu crnu točku — potjeru koja se vraćala u Obaro noseći građanima njihov novac.

Na najvišem vrhu uzvisine zastao je i pustio da ga sunce zaslijepi, uživajući nakon dugo vremena u njegovoj ljepoti i toplini. Priroda oko njega bila je veličanstvena i osjećao je kao da se ponovo rodio. Bio je, doduše, potpuno iscrpljen od gubitka krvi i veoma umoran, no nije ni bacio pogled na jug, prema granici koja je za njega bila donedavno jedini pravi cilj.

Neće više biti divljeg jahanja ni bježanja od ljudi i sebe samoga, ni samotnog tugovanja uz vatru. Umjesto toga uposlit će svoje revolveraške ruke u teškom svakodnevnom poslu. Oko njega će se graditi, nešto će rasti, a u rukama će mu biti žena koja će s

mного povjerenja gledati u njega, očekujući odgovor na neizgovorena pitanja, odgovore za koje je već bio zaboravio da ih nosi u sebi.

Pomaknuo je ranjenu nogu, olabavivši zavoj od komada košulje što ga je bio privremeno stavio na ranu.

Iza njega u kanjonu vjetar je lagano povijao travu, a priroda je živjela kao da su krvavi trenuci borbe potpuno zaboravljeni.

Considine je jahao opuštena lica i očiju pažljivo uprtih u malu ravnicu do koje više nije bilo daleko. Tamo je vidio dvije spodobе, muškarca i djevojku, kako ga čekaju, kakav je i bio dogovor među njima, ili mu se možda samo tako učinilo. Tek, oni su bili tamo i čekali su ga, a što se više približavao, lica su im bila sve jasnija.

Iza njega vjetar je lagano povijao travu prema jugu, prema Meksiku. Samo je vjetar išao tim smjerom.

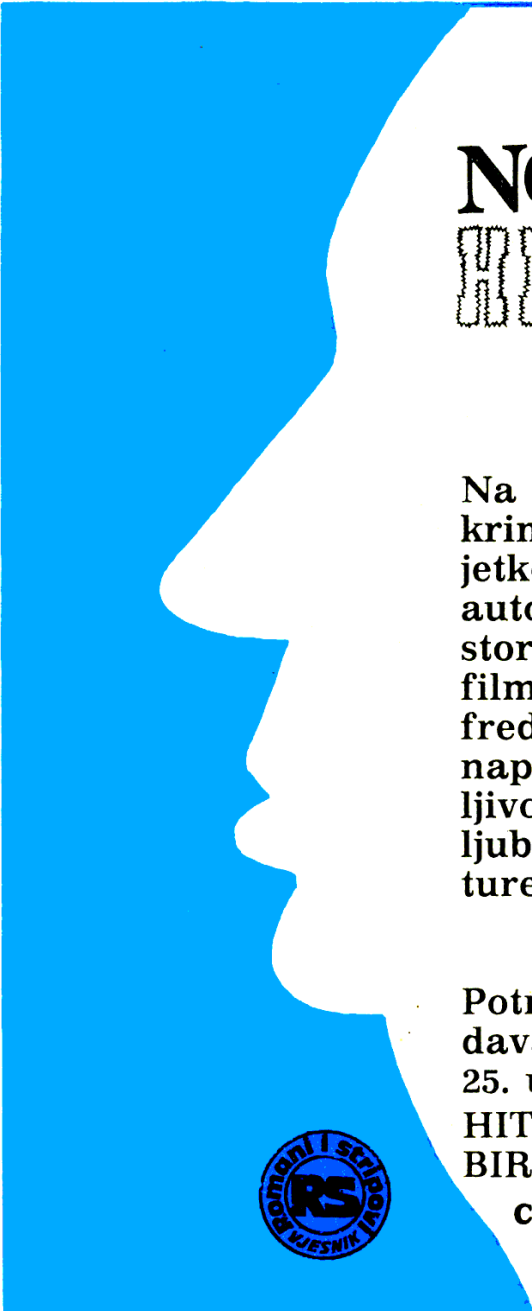
KRAJ

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

- 161. G. F. Unger: PROGNAJICI
- 162. Peter Dawson: ZAMKA SE ZATVARA
- 163. G. F. Unger: BRZI REVOLVERAŠI
- 164. G. F. Unger: »TIGRICA«
- 165. Louis L'Amour: POTJERA KROZ PUSTINJU
- 166. G. F. Unger: KLOPKA NA TOPOLINOM POTOKU
- 107. Louis L'Amour: KILLOE
- 168. G. F. Unger: POSLJEDNI OBRAČUN
- 169. G. F. Unger: ČOVJEK ZA DESET DOLARA
- 170. Frank Gruber: KUDRAVI VUK
- 171. G. F. Unger: TAJNA ZELENOG SLAPA
- 172. Louis L'Amour: IZ KLOPKE U ZASJEDU
- 173. G. F. Unger: VIŠE OD REVOLVERAŠA
- 174. Louis L'Amour: VATRENO KRŠTENJE
- 175. G. F. Unger: STUPICA ZA VUKOVE
- 176. G. F. Unger: ODMETNIK IZ DAKOTE
- 177. Scott F. Scott: BORI SE ZA SVOJ ŽIVOT, ČOVJEČE!
- 178. G. F. Unger: RIĐOKOSA KARTAŠICA
- 179. Louis L'Amour: BITKA ZA VISORAVAN
- 180. G. F. Unger: DVONOŽNI TIGAR
- 182. Louis L'Amour: KAZNA STIŽE
- 182. H. S. Sharon: OLUJA U PRERIJI
- 183. Frank Striker: OSAMLJENI JAHAO
- 184. H. S. Sharon: TRI NITKOVA
- 185. Peter Dawson: KRV ZA ZEMLJU
- 186. Louis L'Amour: BROD ZA DIVLJI ZAPAD
- 187. F. G. Unger: SLATERLEE JOŠ JAŠE
- 188. Louis L'Amour: HONDO
- 189. H. S. Sharon: POHLEPA VODI U SMRT
- 190. H. S. Sharon: BLAGO LEŠINARA
- 191. G. F. Unger: KAD SJEVERNJAK ZOVE
- 192. Luis L'Amour: SABLASNI KLANAC
- 193. G. F. Unger: ŠERIF IZGUBLJENOG GRADA
- 194. H. S. Sharon: POKAŽI IM ZUBE!
- 195. Louis L'Amour: CALLAGHEN
- 196. H. S. Sharon: HRANA ZA VUKOVE
- 197. Barry Cord: U OKOVIMA LUDILA
- 198. Frank Gruber: VELIKA ZEMLJA
- 199. H. S. Sharon: NE VJERUJ NITKOVU!
- 200. Giles A. Lutz: PROGONJENI KAUBOI
- 201. Louis L'Amour: TAJANSTVENI STRIJELAC
- 202. Barry Cord: TELEGRAFSKA LINIJA
- 203. Louis L'Amour: PUSTA ZEMLJA
- 204. Louis L'Amour: MATAGORDA
- 205. Kyle Hollingshead: DUG
- 206. Louis L'Amour: OBRAČUN U DOLINI
- 207. Clay Hunter: NEUKROTIVI
- 208. H. S. Sharon: GUTAČ VATRE
- 209. Louis L'Amour: KANJON OSAMLJENIH

U PRIPREMI:

- 210. Kyle Hollinghead: PLJAČKA U FRANKLINU

NOVI HIT! HITCHCOCK

bira za vas

Na 144 stranice najbolje kriminalističke pripovijetke poznatih svjetskih autora u izboru majstora trilera, glasovitog filmskog redatelja Alfreda Hitchcocka! Novo, napeto, zabavno, uzbudljivo! Za mlade i stare ljubitelje krimi-literature!

Potražite kod svog prodavača novina svakog 25. u mjesecu

HITCHCOCK
BIRA ZA VAS

cijena 15 dinara

